

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

**СТРАТЕГИЈА
СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА ПЕРИОД
2023-2029.**

Бања Лука, новембар 2023. године

САДРЖАЈ

1. УВОД	1
2. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА.....	3
2.1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА.....	3
2.1.1. Правни и институционални оквир система социјалне, дјечје и породично-правне заштите у Републици Српској.....	3
2.1.2. Аналитички осврт на функционисање система социјалне заштите у Републици Српској по категоријама корисника и права.....	7
2.1.3. Финансирање система социјалне заштите у Републици Српској	27
2.1.4. Људски ресурси у систему социјалне заштите	30
2.1.5. Компаративна анализа система социјалне заштите у Републици Српској и земљама окружења из перспективе права корисника.....	32
2.1.6. Основни налази анализе функционисања система социјалне заштите у Републици Српској	36
2.1.7. Аналитички осврт на функционисање система дјечје заштите у Републици Српској	37
2.1.8. Финансирање система дјечје заштите у Републици Српској	50
2.1.9. Људски ресурси у систему дјечје заштите	51
2.1.10. Компаративна анализа права из области дјечје заштите	53
2.1.11. Аналитички осврт на систем породично-правне заштите	58
2.2. SWOT АНАЛИЗА	64
2.3. СТРАТЕШКИ ФОКУСИ	69
2.4. ВИЗИЈА РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ, ДЈЕЧЈЕ И ПОРОДИЧНО-ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	72
2.5. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ИНДИКАТОРИМА	73
3. ПРИОРИТЕТИ И МЈЕРЕ.....	74
3.1. ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА И МЈЕРА ЗА СТРАТЕШКИ ЦИЉ БРОЈ 1.....	75
3.2. ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА И МЈЕРА ЗА СТРАТЕШКИ ЦИЉ БРОЈ 2.....	76
3.3. ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА И МЈЕРА ЗА СТРАТЕШКИ ЦИЉ БРОЈ 3.....	77
4. ПРЕГЛЕД КЉУЧНИХ СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТА	79
5. ОПИС УНУТРАШЊЕ И МЕЋУСОБНЕ УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА	81
5.1. УНУТРАШЊА УСКЛАЂЕНОСТ	81
5.2. МЕЋУСОБНА (ЕКСТЕРНА) УСКЛАЂЕНОСТ	82
5.2.1. Усклађеност са међународним и европским оквиром	82
5.2.2. Усклађеност са Оквиром за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ	85
5.2.3. Усклађеност са секторским стратегијама и другим документима	86
6. ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН.....	87
7. ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ .	93
8. ПРИЛОЗИ СТРАТЕШКОМ ДОКУМЕНТУ.....	96
8.1. САЖЕТИ ПРИКАЗ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА	96
8.2. ДЕТАЉАН ПРЕГЛЕД МЈЕРА	106

1. УВОД

Стратегија социјалне заштите Републике Српске за период 2023–2029. (у даљем тексту: Стратегија) представља кључни стратешко-плански документ којим се усмјерава развој система социјалне заштите у његова три најважнија аспекта: социјалној, дјечјој и породично-правној заштити.

Потреба за израдом Стратегије настала је из чињенице да постојећи стратешки документи у области социјалне заштите (Стратегија за унапређење положаја старијих лица у Републици Српској за период од 2019. до 2028. године и Стратегија унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској 2016–2027) не обухватају комплетан систем социјалне, дјечје и породично-правне заштите у Републици Српској, а нису ни методолошки усклађени са Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској из 2021. године¹. Из наведеног разлога, одређено да Владе Републике Српске било је да се приступи изради стратешког документа који ће представљати основу за проактивно и одговорно управљање цјелокупним системом социјалне заштите у наредном седмогодишњем периоду.

Рјешењем министра здравља и социјалне заштите (број 11/05-052-38/22 од 21. априла 2022. године) именована је Радна група за израду Приједлога стратегије социјалне заштите Републике Српске за период 2023–2029. (у даљем тексту: Радна група), са задатком да припреми приједлог стратешког документа користећи методолошки поступак који је дефинисан Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској и Уредбом о стратешким документима у Републици Српској². Радна група је током израде стратешког документа имала значајну техничку помоћ Савеза удружења стручних радника социјалне дјелатности из Републике Српске, као и подршку Дјечјег фонда Уједињених нација (у даљем тексту: УНИЦЕФ).

У складу са Уредбом о стратешким документима у Републици Српској процес израде Стратегије одвијао се у сљедећим фазама: 1) израда стратешке платформе, 2) одређивање приоритета и мјера, 3) идентификација кључних стратешких пројеката, 4) утврђивање унутрашње и међусобне усклађености стратешког документа, 5) израда оквирног финансијског плана за спровођење стратешког документа, 6) израда оквира за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање стратешког документа и 7) спровођење процеса консултација о стратешком документу.

Као резултат прве фазе у изради стратешког документа припремљена је стратешка платформа, која обухвата: ситуациону анализу са SWOT анализом и стратешким фокусима, те визију и стратешке циљеве развоја са одговарајућим индикаторима. Након израде стратешке платформе дефинисани су приоритети, те разрађене мјере и кључни стратешки пројекти за наредни седмогодишњи период. У завршним фазама поступка израде стратешког документа фокус је стављен на његову екстерну и интерну усклађеност, те на дефинисање оквира за финансирање, спровођење, праћење, извјештавање и вредновање Стратегије. У том контексту, треба напоменути да је документ Стратегије усклађен са Оквиром за реализацију циљева одрживог развоја у Босне и Херцеговине, документима релевантним за процес европских интеграција и другим међународно преузетим обавезама Републике Српске и Босне и Херцеговине, као и са низом актуелних секторских стратегија у Републици Српској.

Цјелокупан процес израде Стратегије пратио је широк консултативни поступак који је подразумеивао информисање и укључивање заинтересованих страна кроз

¹ „Службени гласник Републике Српске“, број 63/21.

² „Службени гласник Републике Српске“, број 94/21.

организовање круглих стола, фокус група и електронску комуникацију са представницима установа социјалне заштите, стручним радницима, удружењима, као и увид јавности у садржај стратешке платформе и нацрта стратешког документа путем интернет портала Владе Републике Српске.

2. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

2.1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

2.1.1. Правни и институционални оквир система социјалне, дјечје и породично-правне заштите у Републици Српској

Правни оквир за израду Стратегије садржан је у Амандману XXXII тачка 12. у члану 68. Устава Републике Српске, према којем Република, између осталог, уређује и обезбјеђује социјално осигурање и друге облике социјалне заштите. У члану 5. алинеја трећа Устава Републике Српске утврђено је да се уставно уређење Републике Српске темељи, између осталог, на принципу социјалне правде. Чланом 61. Устава Републике Српске гарантовано је да Република јамчи минимум социјалне сигурности грађана и обезбјеђује функционисање јавних служби у складу са законом. Уставом Републике Српске у члану 102. тачка 5. утврђено је да се јединице локалне самоуправе, у складу са законом, преко својих органа старају, између осталог, о задовољавању потреба грађана у социјалној заштити.

Правни оквир система социјалне, дјечје и породично-правне заштите је сложен и уређен је низом (више од 50 законских и подзаконских прописа) законских рјешења спроведбених одредаба подзаконских аката чија је примјена, директно или индиректно, значајна за реализацију права грађана у области социјалне, дјечје и породично-правне заштите³. Као системски законски прописи који уређују систем социјалне, дјечје и породично-правне заштите могу се издвојити: Закон о социјалној заштити⁴, Закон о дјечјој заштити⁵ и Породични закон⁶.

Законом о социјалној заштити, између осталог, уређено је да **социјална заштита** представља дјелатност од општег интереса за Републику Српску којом се пружа помоћ лицима када се нађу у стању социјалне потребе и предузимају потребне мјере ради спречавања настајања и отклањања посљедица таквог стања. Истим законом дефинисано је да се у оквиру социјалне заштите предузимају мјере и активности за стварање услова за остваривање заштитне функције породице, услова за самосталан живот и рад лица која се налазе у стању социјалне потребе или за њихово активирање у складу са способностима, обезбјеђивање средстава за живот материјално необезбијеђеним и за рад неспособним лицима и другим грађанима који су у стању социјалне потребе, као и обезбјеђивање других облика социјалне заштите. **Стање социјалне потребе** је у складу са Законом о социјалној заштити, стање у којем је лицу неопходна помоћ ради савладавања социјалних и других тешкоћа и стварања услова за задовољавање основних животних потреба, а уколико се те потребе не могу задовољити у другим системима социјалне сигурности.

³ Детаљан преглед законских и подзаконских прописа релевантних за систем социјалне, дјечје и породично-правне заштите наведен је као посебан прилог овог документа.

⁴ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 37/12, 90/16 и 94/19, 42/20 и 36/22.

⁵ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 114/17, 112/18, 107/19, 119/21.

⁶ „Службени гласник Републике Српске“, број 17/23.

Систем дјечје заштите у Републици Српској⁷ уређен је првенствено Законом о дјечјој заштити којим је уређено да је дјечја заштита дјелатност од општег интереса за Републику Српску, а чине је организоване активности којима се обезбјеђује: подршка за рађање дјеце и усклађивање рада и родитељства, стварање основних услова за уједначавање нивоа задовољавања развојних потреба дјеце, помоћ породици са дјецом у остваривању њене репродуктивне, заштитне, васпитне и економске функције, побољшавање материјалног положаја породица са дјецом и посебна финансијска подршка породици за рођење трећег дјетета.

Породица, у смислу **Породичног закона**, је животна заједница родитеља и дјеце и других сродника. Породично-правни односи које овај закон уређује су: закључење брака, лична права и дужности брачних супружника, престанак брака, односи родитеља и дјеце и других сродника, усвојење, старатељство, издржавање, имовински односи између брачних, ванбрачних супружника, и других сродника и одређени облици правне заштите породице.

Поред наведених општих појмова и дефиниција, правним оквиром дефинисано је и то да систем социјалне заштите чини мрежа установа социјалне заштите, које путем мјешовитог система власништва (владино, невладино, приватно) обезбјеђују корисницима остваривање законски дефинисаних права и коришћење услуга социјалне заштите. Овдје треба напоменути да за велики број грађана у Републици Српској, систем социјалне заштите представља једини извор материјалне и социјалне егзистенције. Данас, систем социјалне заштите у Републици Српској пружа различите услуге и помаже у преживљавању и задовољавању егзистенцијалних потреба за око од 5% до 7% укупног становништва.

Када су у питању **корисници система социјалне, дјечје и породично-правне заштите**, правним оквиром је дефинисано да су то појединци, чланови породице и породица у цјелини, који остварују права која се реализују кроз новчана давања и кроз пружање услуга у складу са Законом о социјалној заштити. Такође, категорије корисника се дијеле на пунољетна и малољетна лица, самим тим и права и услуге. Корисници права и услуга према овом закону су појединци, чланови породице или породица у цјелини који имају пребивалиште у Републици, који се налазе у стању социјалне потребе, а не могу је задовољити својим радом, приходима од имовине и коришћењем других извора. Исто тако, страни држављани и чланови њихових породица, лица под међународном правном заштитом која имају дозволу за боравак у Републици Српској, могу остварити права у складу са овим законом и међународним уговором док лице, које се нађе на територији Републике Српске, може привремено остварити права из социјалне заштите ако то захтијевају посебно тешке животне околности у којима се то лице нашло. Детаљнији осврт

⁷ Систем дјечје заштите у Републици Српској чини социјална заштита дјеце, која је првенствено уређена Законом о социјалној заштити који уређује права дјеце на социјалну заштиту када се нађу у стању социјалне потребе, Породичним законом који уређује права дјеце у породично-правним односима, Законом о заштити од насиља у породици који уређује заштиту дјеце од насиља у породици и гарантује посебну помоћ и заштиту дјетету које је жртва насиља у породици, Законом о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку који утврђује посебна правила поступања према дјечи која се налазе у сукобу са законом и дјечи која су жртве или свјedoци кривичних дјела по којима су дужни да поступају судови, тужилаштва, овлашћена службена лица, органи старатељства, породице, школе и институције на свим нивоима друштвене заједнице и Законом о посебном регистру лица правоснажно осуђених за кривична дјела сексуалне злоупотребе и искориштавања дјеце којим се уређује вођење Посебног регистра лица правоснажно осуђених за кривична дјела сексуалне злоупотребе и искориштавања дјеце као и посебне мјере које се спроводе према лицима правоснажно осуђеним за кривична дјела сексуалне злоупотребе и искориштавања дјеце у циљу обезбјеђивања заштите дјеце од сексуалне злоупотребе као и права дјеце и њихових родитеља, усвојioца или старатеља која су уређена Законом о дјечјој заштити.

на кориснике система социјалне, дјечје и породично-правне заштите, као и на њихова законом уређена права, представљен је у наредним поглављима овог документа.

За правни систем социјалне, дјечје и породично-правне заштите у Републици Српској релевантан је свакако и међународни правни оквир. Првенствено се мисли на документе, прописе и стандарде у области социјалне, дјечје и породично-правне заштите заштите, као што су:

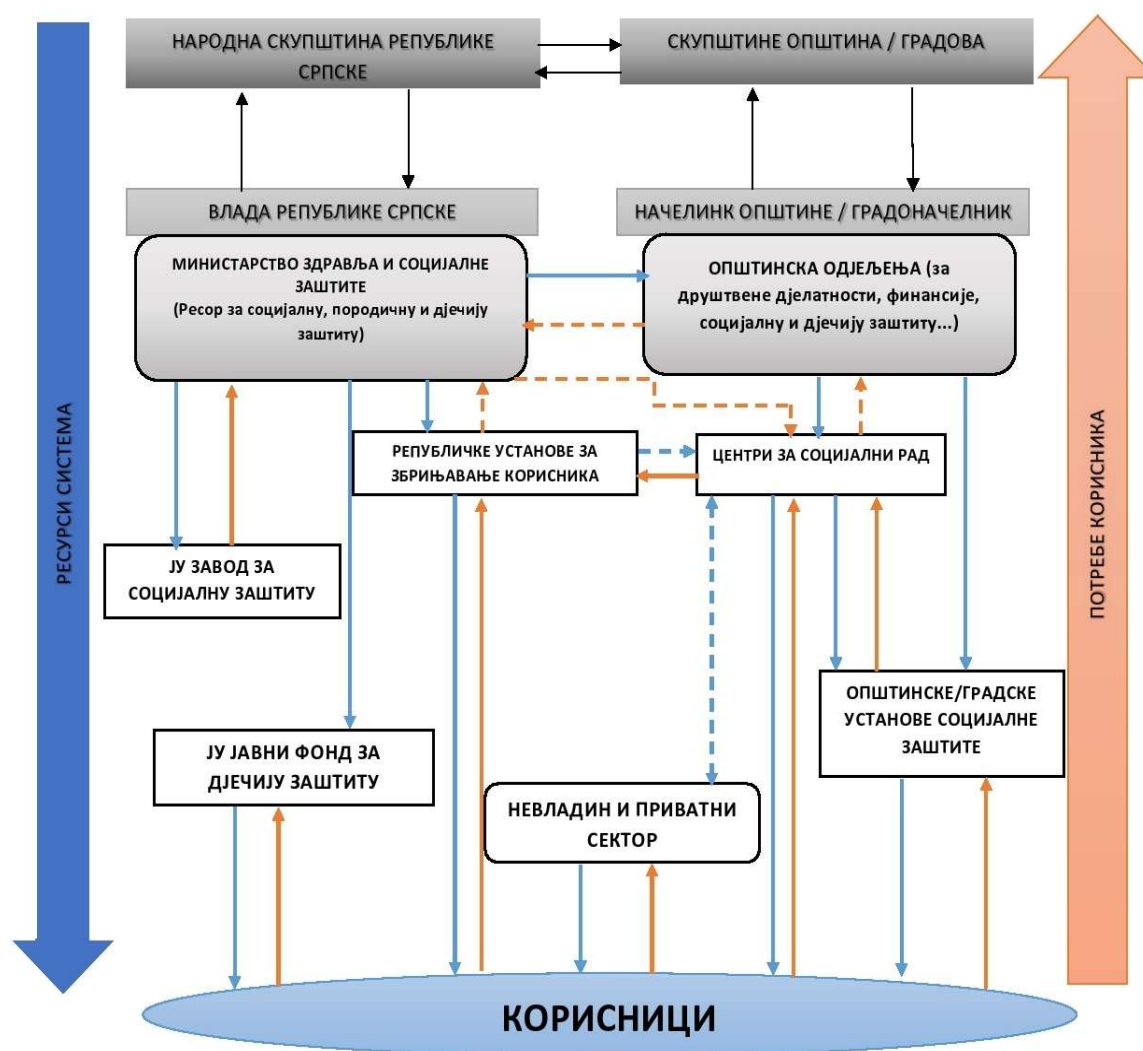
- Универзална декларација о правима човјека (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација 10. децембра 1948);
- Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација 4. новембра 1950);
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (усвојен од Генералне скупштине Уједињених нација 19. децембра 1966);
- Конвенција о укидању свих облика дискриминације жена (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација 18. децембра 1979. године);
- Конвенција о правима дјетета (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација 20. новембра 1989);
- Конвенција о правима особа са инвалидитетом (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација 13. децембра 2006);
- Конвенције и декларације Међународне организације рада, Савјета Европе и друге⁸.

Када је у питању **институционални оквир**, систем социјалне, дјечје и породично-правне заштите у Републици Српској је организован на два нивоа: на нивоу Републике и на нивоу јединица локалне самоуправе. Без обзира на то о којем нивоу се ради, сви носиоци јавних овлашћења из области социјалне заштите, у складу са Законом о социјалној заштити, имају обавезу да подстичу развој социјалне заштите, организовано раде на остваривању њених циљева, обезбјеђују остваривање права утврђених Законом, укључујући и финансирање тих права, уређују нова права и прописују услове за њихово остваривање, обезбјеђују средства и оснивају установе ради реализације права утврђених законом и спроведбеним актима закона. Установе социјалне заштите у обављању своје дјелатности сарађују са корисником, породицом, грађанима, установама у области здравствене заштите, васпитања и образовања, оспособљавања и рехабилитације, удружењима грађана, хуманитарним организацијама, привредним друштвима, вјерским организацијама, удружењима, фондацијама и другим организацијама и установама.

Установе социјалне заштите које се оснивају у складу са Законом о социјалној заштити су: завод за социјалну заштиту, центар за социјални рад, установа социјалне заштите за смјештај, установа социјалне заштите за дневно збрињавање и услуге, центар за помоћ и његу у кући, геронтолошки центар, центар за социјалну рехабилитацију лица са инвалидитетом, центар за васпитање дјеце и омладине, центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју, прихватилиште и савјетовалиште.

⁸ Детаљан преглед међународних докумената, прописа и стандарда у области социјалне и дјечје заштите наведен је као посебан прилог овог документа.

Илустрација број 1: Институционални оквир система социјалне, дјечје и породично-правне заштите

Правилником о условима за оснивање установе социјалне заштите и обављање дјелатности социјалне заштите⁹ прописани су општи и посебни услови у погледу простора, опреме и броја стручних и других радника за оснивање установа социјалне заштите, те поступак утврђивања испуњености услова за почетак рада установе. Овим правилником су поред општих услова у погледу простора, опреме и потребног броја стручних и других радника за оснивање установа, прописани посебни услови за оснивање завода за социјалну заштиту, центра за социјални рад, установа социјалне заштите за смјештај, установа социјалне заштите за дневно збрињавање и услуге, центра за помоћ и његу у кући, геронтолошког центра, центра за социјалну рехабилитацију лица са инвалидитетом, центра за васпитање дјеце и омладине, центра за дјецу и омладину са сметњама у развоју, прихваталишта и савјетовалишта.

Према подацима из 2022. године на подручју Републике Српске основан је 51 центар за социјални рад као и 11 служби које се баве социјалном заштитом у јединицама локалне самоуправе. У систему социјалне заштите дјелују и установе које се баве институционалним смјештајем и збрињавањем корисника (домови за дјецу, лица са инвалидитетом и стара

⁹ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 90/17 и 89/22.

лица), као и установе за дневно збрињавање и социјалне услуге (дневни центри, савјетовалишта, центри за услуге итд.).

Како је већ наведено, оснивачи установа социјалне заштите могу бити Република, јединице локалне самоуправе, домаћа и страна физичка и правна лица. Установе социјалне заштите чији је оснивач Република, а у којима су током 2022. године били смјештени корисници су: ЈУ Дом за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Врањешевећ“ у Бањој Луци, ЈУ Дом за лица са инвалидитетом у Приједору, ЈУ Дом за лица са инвалидитетом у Вишеграду, ЈУ Центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју „Будућност“ у Дервенти, ЈУ Дом за старија лица у Приједору, ЈУ Дом за старија лица у Источном Сарајеву и ЈУ Геронтолошки центар Бања Лука.

Према подацима из Регистра установа социјалне заштите за 2022. годину, на подручју Републике Српске функционисало је 58 домова за старија лица, центар за дневно збрињавање дјеце и омладине, једна установа социјалне заштите – Центар за специјалистичке социјалне услуге, дневни центар за дневно збрињавање одраслих особа са посебним потребама, прихватилиште и савјетовалиште при Дому за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Врањешевећ“ у Бањој Луци. Битна напомена у оквиру прегледа институционалног оквира је то да на подручју Републике Српске дјелује више установа/организација које пружају неке од услуга из домена социјалне заштите, а које нису уписане у Регистар установа социјалне заштите који води Министарство здравља и социјалне заштите.

2.1.2. Аналитички осврт на функционисање система социјалне заштите у Републици Српској по категоријама корисника и права

Ради разумијевања шире слике и потпуног увида у начин функционисања система социјалне заштите у Републици Српској потребно је на почетку овог поглавља подсетити како је Законом о социјалној заштити утврђено да су корисници социјалне заштите појединци, чланови породице и породица у цјелини, који имају пребивалиште у Републици Српској, који се налазе у стању социјалне потребе, а не могу је задовољити својим радом, приходима од имовине и коришћењем других извора.

Корисник права по основу социјалне заштите је лице које се нађе у стању социјалне потребе, а у складу са Законом о социјалној заштити:

- **пунољетно лице:** материјално необезбијеђена и за рад неспособна лица, са инвалидитетом, старија лица без породичног старања, са друштвено негативним понашањем, жртве злоупотребе психоактивних супстанци, жртве насиља у породици, жртве трговине људима и они којима је због посебних околности потребна социјална заштита;
- **дијете:** без родитељског старања, са сметњама у развоју, чији је развој ометен породичним приликама, жртве насиља, жртве трговине дјецом, са друштвено неприхватљивим понашањем, изложена социјално ризичним понашањима, којима је због посебних околности потребна социјална заштита.

Дакле, Законом о социјалној заштити дефинисани су корисници и утврђена су њихова права по основу социјалне заштите. Ради се о **десет прописаних права**, и то:

1. право на новчану помоћ;
2. право на додатак за помоћ и његу другог лица;
3. право на личну инвалиднину;
4. право на подршку у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју;

5. право на смјештај у установу;
6. право на збрињавање у хранитељску породицу;
7. право на помоћ и његу у кући;
8. право на дневно збрињавање;
9. право на једнократну новчану помоћ;
10. право на савјетовање и стручну помоћ.

Треба напоменути и то да, поред наведених права, Закон о социјалној заштити даје могућност за увођење проширених права које јединица локалне самоуправе може да утврди својом одлуком, у складу са потребама становништва.

Преглед броја корисника по сваком од наведених права из Закона о социјалној заштити је наведен у наредној табели. Из табеле се може видјети да је највећи број корисника права на туђу његу и помоћ и да њихов број континуирано расте у посматраном петогодишњем периоду. Такође, значајан је и број корисника права на једнократну новчану помоћ, док је број корисника преосталих права стабилан или чак опада.

Табела 1: Број корисника права по основу Закона о социјалној заштити у Републици Српској – по годинама

ПРАВО	2018	2019	2020	2021	2022
Новчана помоћ	4.312	4.487	4.076	4.142	3.947
Додатак за помоћ и његу другог лица	26.394	27.774	28.270	29.691	32.007
Подршка у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју	382	236	223	248	173
Смјештај у установу социјалне заштите	1.145	1.078	1.179	1.190	1.177
Збрињавање у хранитељску породицу	390	373	370	333	314
Помоћ и њега у кући	201	233	186	152	137
Дневно збрињавање	312	395	335	433	338
Једнократна новчана помоћ	11.418	9.732	9.735	9.152	10.434
Лична инвалиднина	4.192	4.944	6.278	6.727	6.705
Савјетовалиште	0	0	0	0	1.258

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Како би се детаљније сагледали аспекти функционисања система социјалне заштите у Републици Српској, у наредном тексту је детаљно представљена свака од десет наведених категорија права, укључујући услове за њихово стицање и број корисника који их остварује.

2.1.2.1. Право на новчану помоћ

Право на новчану помоћ је право утврђено Законом о социјалној заштити које може остварити појединац неспособан за рад и/или породица у цјелини чији чланови нису способни за рад, који нема властитих прихода или чији су укупни приходи за издржавање испод нивоа новчане помоћи утврђене Законом о социјалној заштити, који нема вишак стамбеног простора, који нема другу имовину из чије се вриједности могу осигурати средства за издржавање, који нема сроднике који имају обавезу да га издржавају у складу

са Породичним законом, или ако ти сродници због инвалидности и друге објективне спријечености нису у могућности и способни да га издржавају и извршавају обавезу издржавања. Износ права на новчану помоћ може бити:

- за појединца – 15% од основице,
- за породицу са два члана – 20% од основице,
- за породицу са три члана – 24% од основице,
- за породицу са четири члана – 27% од основице и
- за породицу са пет и више чланова – 30% од основице.

Табела 2: Број корисника права на новчану помоћ за период 2018–2022 (по полу)

Година	2018	2019	2020	2021	2022	
Основица – просјечна нето плата из претходне године	831 KM	857 KM	906 KM	956 KM	1.004 KM	
Појединачан мјесечни износ – 15% за појединца	124,65 KM	128,55 KM	135,90 KM	143,40 KM	Измјена појединачног мјесечног износа на 17%	170,68 KM
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	4.312	4.487	4.076	4.142	3.947	
Укупан број пунољетних корисника	4.145	4.318	3.991	4.021	3.854	
	1.713 мушких	1.750 мушких	1.687 мушких	1.759 мушких	1719 мушких	
	2.432 женских	2.568 женских	2.304 женских	2.262 женских	2135 женских	
Укупан број малољетних корисника	167	169	85	121	93	
	89 мушких	96 мушких	49 мушких	62 мушких	44 мушких	
	78 женских	73 женска	36 женских	59 женских	49 женских	

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Ради упоредивости података у претходној табели треба напоменути да је у априлу 2022. године усвојен Закон о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити у којем су дефинисани већи постоци за новчану помоћ у односу на претходни период, тако да они од 1. маја 2022. године износе:

- за појединца – 17% од основице,
- за породицу са два члана – 22% од основице,
- за породицу са три члана – 27% од основице,
- за породицу са четири члана – 30% од основице и
- за породицу са пет и више чланова – 33% од основице.

На основу података о броју корисника овог права може се закључити да број корисника опада и расте зависно од године. Такође је евидентно да су већински жене носиоци овог права међу пунољетним корисницима, док су међу малољетним били

мушкарци. У 2022. години дошло је до смањења броја корисника, па се разлика у броју мушкараца и жена промијенила.

2.1.2.2. Право на додатак за помоћ и његу другог лица

Право на додатак за помоћ и његу другог лица има лице старије од три године којем је због тјелесних, менталних, чулних поремећаја, изражених промјена у здравственом стању, неопходна стална помоћ и њега другог лица, под условом да ово право не може остварити по другом основу и не користи право на смјештај у установи социјалне заштите.

Ово право се може остварити као трајно или привремено право, а могу га остварити лица која су потпуно или дјелимично зависна од помоћи и њега другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба. Висина додатка за помоћ и његу другог лица обрачунава се у проценту од просјечне нето плате остварене у Републици Српској у претходној години и износи:

- 1) 20% од основице за лице које цјелодневно и у потпуности зависи од другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба, и које није у могућности да уз употребу било којих помагала само задовољи те потребе и
- 2) 10% од основице за лице којем је неопходна дјелимична помоћ другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба.

Табела 3: Број корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица за период 2018–2022 (по полу)

Година	2018	2019	2020	2021	2022	
Основица – просјечна нето плата из претходне године	831 КМ	857 КМ	906 КМ	956 КМ	1.004 КМ	
Појединачан мјесечни износ – 20% за I групу	166,20 КМ	171,40 КМ	181,20 КМ	191,20 КМ	Измјена мјесечног износа на 22%	220,88 КМ
Појединачан мјесечни износ – 10% за II групу	83,10 КМ	85,70 КМ	90,60 КМ	95,60 КМ	Измјена мјесечног износа на 11%	110,44 КМ
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	26.404	27.774	28.270	29.691	32.007	
	12.751 мушких 13.653 женских	12.813 мушких 14.961 женских	12.419 мушких 15.851 женских	13.673 мушких 16.018 женских	14.753 мушких 17.254 женских	
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА I ГРУПЕ	8.894	9.663	9.660	10.489	11.907	
	4.290 мушких 4.604 женских	4.578 мушких 5.085 женских	3.638 мушких 6.022 женских	4.823 мушких 5.666 женских	5.447 мушких 6.460 женских	

Број пунољетних корисника I групе	8.180 3.836 мушких 4.344 женских	8.984 4.140 мушких 4.844 женских	8.774 3.075 мушких 5.699 женских	9.587 4.254 мушких 5.333 женских	10.921 4.812 мушких 6.109 женских
Број малољетних корисника I групе	714 454 мушких 260 женских	679 438 мушких 241 женских	886 563 мушких 323 женских	902 569 мушких 333 женских	986 635 мушких 351 женских
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА II ГРУПЕ	17.510 8.461 мушких 9.049 женских	18.111 8.235 мушких 9.876 женских	18.610 8.781 мушких 9.829 женских	19.202 8.850 мушких 10.352 женских	20.100 9.306 мушких 10.794 женских
Број пунољетних корисника I групе	16.676 7.996 мушких 8.690 женских	17.101 7.663 мушких 9.438 женских	17.514 8.155 мушких 9.359 женских	18.083 8.199 мушких 9.884 женских	18.900 8.592 мушких 10.308 женских
Број малољетних корисника II групе	834 465 мушких 359 женских	1010 572 мушких 438 женских	1.096 626 мушких 470 женских	1.119 651 мушких 468 женских	1.200 714 мушких 486 женских

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

И овдје треба напоменути како је у априлу 2022. године усвојен Закон о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити у којем су дефинисани већи постоци за додатак за помоћ и његу другог лица, тако да они од 1. маја 2022. године износе:

- 1) 22% од основице за лице које цјелодневно и у потпуности зависи од другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба, и које није у могућности да уз употребу било којих помагала само задовољи те потребе и
- 2) 11% од основице за лице којем је неопходна дјелимична помоћ другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба.

Посматрајући табелу са подацима примјетно је да број корисника овог права расте линеарно из године у годину, за око 1.300 корисника (у 2020. години за 496 корисника). Такође, закључује се да има већи број женских, него мушких корисника у обје групе корисника.

2.1.2.3. Право на личну инвалиднину

У вези са правом на личну инвалиднину, Одлуком о одобрењу пласмана средстава за унапређење положаја лица са инвалидитетом накнадом за личну инвалиднину¹⁰,

¹⁰ „Службени гласник Републике Српске“, број 53/18.

дефинисано је да је износ права на личну инвалиднину за 2018. годину исти за све кориснике и износио је 100 КМ. У току 2019. године, Законом о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити уведено је и ново право на личну инвалиднину, које остварују лица:

- 1) која су зависна од помоћи и њега другог лица приликом задовољавања основних животних потреба и којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 70% до 100%,
- 2) са оштећењем слуха, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%,
- 3) са оштећењем урогениталног система, која се налазе у терминалној фази затајења оба бубрега и која имају потребу за хроничном хемодијализом и перитонеалном дијализом, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 100%,
- 4) обољела од ријетке болести чији је статус потврђен од Центра за ријетке болести Републике Српске, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%.

Оштећење, односно обољење настало у развојном периоду представља оштећење вида, слуха, говорно-гласовне комуникације, тјелесно оштећење и/или хронично обољење, интелектуално оштећење, психички поремећај и/или обољење или друго оштећење или обољење које доводи до потешкоћа у психомоторном и сензомоторном развоју и функционисању у активностима свакодневног живота, а које је наступило у периоду до навршених 18 година.

Када је у питању висина личне инвалиднине она се обрачунава у проценту од просјечне нето плате остварене у Републици Српској у претходној години. У априлу 2022. године усвојен је Закон о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити у којем су дефинисани већи постоци за личну инвалиднину, тако да су они од 1. маја 2022. године повећани:

- 1) са 15% на 17% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 100%,
- 2) са 13% на 14% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 90%,
- 3) са 11% на 12% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 80%,
- 4) са 9% на 10% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 70%.

Табела 4: Број корисника права на личну инвалиднину за период 2018–2022 (по полу)

Година	2018	2019	2020	2021	2022	
Основица – просјечна нето плата из претходне године	831 КМ	857 КМ	906 КМ	956 КМ	1.004 КМ	
Појединачан мјесечни износ	100 КМ	15% – 128,55 КМ 13% – 111,41 КМ 11% – 94,27 КМ 9% – 77,13 КМ	15% – 135,90 КМ 13% – 117,78 КМ 11% – 99,66 КМ 9% – 81,54 КМ	15% – 143,40 КМ 13% – 124,28 КМ 11% – 105,16 КМ 9% – 86,04 КМ	Измјена појединачног мјесечног износа	17% – 170,68 КМ 14% – 140,56 КМ 12% – 120,48 КМ 10% – 100,40 КМ
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	4.192	4.944	6.278	6.727	6.705	
					3.931 мушких	

	2.514 мушких 1.978 женских	2.843 мушких 2.101 женских	3.665 мушких 2.613 женских	3.953 мушких 2.774 женских	2.774 женских
Укупан број пунољетних корисника	3.153	3.730	4.833	5.101	5.066
	1.853 мушких 1.600 женских	2.066 мушких 1.664 женских	2.753 мушких 2.080 женских	2.934 мушких 2.167 женских	2.868 мушких 2.198 женских
Укупан број малољетних корисника	1.039	1.214	1.445	1.626	1.639
	661 мушких 378 женских	777 мушких 437 женских	912 мушких 533 женских	1.019 мушких 607 женских	1.063 мушких 576 женских

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Примјетно је у претходној табели да је знатно већи број корисника у посљедње три године, из разлога што је право уведено у јуну 2018. године, а тек у 2019. години је уређено Законом о социјалној заштити. Кроз те прве двије године пријављивали су се корисници, радиле су комисије за процјене функционалног стања, те се податак о стварном броју корисника види у 2021. и у 2022. години. Ови подаци су детаљније образложени у наредној табели.

Табела 5: Број пунољетних и малољетних корисника према обољењу и тјелесном оштећењу (пунољетни 18+; малољетни < 18)

КОРИСНИЦИ СА ПРАВОМ НА ЛИЧНУ ИНВАЛИДНИНУ									
	%	2018	2019	2020		2021		2022	
				18 +	< 18	18 +	< 18	18 +	< 18
Лица са оштећењем вида	70%	У 2018. и 2019. години није вођена евиденција по категоријама		0	1	0	1	0	1
	80%		35	9	39	10	40	8	
	90%		46	8	48	7	46	7	
	100%		167	7	179	10	190	12	
Лица са оштећењем слуха	70%		173	5	159	6	141	9	
	80%		463	23	507	18	556	20	
	90%		7	39	9	46	12	47	
	100%		31	9	30	9	29	8	
Лица са оштећењем у говорно-гласовној комуникацији	70%		0	3	0	5	1	5	
	80%		15	8	17	6	22	5	
	90%		0	3	0	6	0	11	
	100%		10	11	9	10	7	18	
Лица са тјелесним оштећењем и хроничним обољењем	70%		8	18	16	30	17	45	
	80%		483	172	525	157	578	148	
	90%		83	62	95	83	103	114	
	100%		619	354	637	437	690	483	
Лица са интелектуалним оштећењем	70%		9	56	11	94	11	97	
	80%		971	89	1.004	84	1.015	62	
	90%		260	94	252	101	257	105	
	100%		492	263	516	272	558	281	
Лица са психичким поремећајима и обољењима	70%		0	2	0	3	0	5	
	80%		73	26	78	28	83	32	
	90%		21	23	19	41	21	54	
	100%		32	137	38	155	46	168	
Бубрежни болесници	70%		0	1	0	1	0	1	

Лица обољела од ријетких болести	80%		0	1	0	1	0	1
	90%		0	1	0	1	1	1
	100%		810	0	723	3	706	4
	70%		0	0	1	2	1	1
	80%		9	5	10	7	13	7
	90%		2	2	3	1	3	2
	100%		9	10	12	14	15	22

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

2.1.2.4. Право на подршку у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју

Право на подршку у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју имају дјеца и омладина са физичким, менталним, чулним или комбинованим сметњама у развоју код којих је извршена процјена потреба и усмјеравање дјеце и омладине, а која су после завршене основне школе, а најкасније до навршене 30. године живота, укључена у процес образовања, а то право не могу остварити по другом основу.

Ово право се остварује у виду накнада за: трошкове смјештаја и трошкове градског, односно међуградског превоза у висини износа цијене мјесечне карте. Дјеци и омладини упућеној на образовање ван мјеста пребивалишта, осим поменутих трошкова, признају се трошкови превоза до мјеста пребивалишта једном мјесечно у висини стварних трошкова најниже цијене карте јавног саобраћаја.

Табела 6: Број корисника подршке у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју (по полу)

	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	382	236	223	248	173
	224 мушких 158 женских	115 мушких 121 женских	112 мушких 111 женских	137 мушких 111 женских	93 мушких 80 женских
Укупан број пунољетних корисника	57	89	82	114	91
	30 мушких 27 женских	41 мушких 48 женских	37 мушких 45 женских	63 мушких 51 женских	49 мушких 42 женских
Укупан број малољетних корисника	325	147	141	134	82
	194 мушких 131 женских	74 мушких 73 женских	75 мушких 66 женских	74 мушких 60 женских	44 мушких 38 женских

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

С обзиром на то да корисници ово право остварују за смјештај и за превоз, укупан број корисника у табели приказује кориснике по некој од основа и/или по обе основе.

2.1.2.5. Право на смјештај у установу

Право на смјештај у установу подразумијева збрињавање у установу социјалне заштите и у другу установу која се налази ван система социјалне заштите, а примјерена је и испуњава услове за збрињавање корисника социјалне заштите. Смјештај у установу социјалне заштите остварује се избором и упућивањем корисника у одговарајућу установу у којој се обезбјеђује становање, исхрана, одијевање, њега, помоћ, брига, васпитање и

образовање, оспособљавање за привређивање, радне, културно-забавне, рекреативно-рехабилитационе активности, здравствена заштита и друге услуге.

Центар за социјални рад који упућује корисника у установу за смјештај, приликом збрињавања обезбјеђује основну одјећу, обућу и трошкове транспорта до установе, а средства за ове трошкове су обезбијеђена из средстава корисника, обвезника издржавања или из буџетских средстава предвиђених за социјалну заштиту. Центар, такође, обезбјеђује новчана средства за личне потребе у виду џепарца, лицу које је без прихода у износу од 5% од цијене смјештаја. Право на смјештај у установу има:

1. дијете без родитељског старања, до повратка у властиту породицу или збрињавања у породицу усвојоца или хранитељску породицу, до завршетка редовног школовања, најдуже до 26. године живота, а не дуже од шест мјесеци након завршетка редовног школовања,
2. дијете са потешкоћама у развоју које нема услова да остане у својој породици и када је то сврсисходније ради чувања и васпитања, школовања, оспособљавања или психосоцијалне рехабилитације, док траје потреба за овим обликом заштите,
3. дијете чији је развој ометен породичним приликама, до повратка у властиту породицу,
4. дијете са друштвено неприхватљивим понашањем, док трају разлози за овим видом социјалне заштите,
5. дијете жртва насиља, док трају разлози за овим видом социјалне заштите,
6. дијете жртва трговине људима, док трају разлози за овим видом социјалне заштите,
7. пунољетно лице са инвалидитетом и тешко хронично обољело лице које није у могућности да самостално живи у породици због неповољних здравствених, социјалних, стамбених или породичних прилика и лица са поремећајима у понашању,
8. старије лице које због неповољних социјалних, здравствених, стамбених и породичних прилика није у могућности да живи у породици, односно у домаћинству,
9. пунољетно лице жртва насиља у породици, док трају разлози за овим видом социјалне заштите,
10. пунољетно лице жртва трговине људима, док трају разлози за овим видом социјалне заштите,
11. трудница и родитељ дјетета до годину дана живота дјетета ако је други родитељ дјетета умро, нестао, погинуо, извршио насиље у породици, коме је услед материјалне необезбијеђености, неријешеног стамбеног питања, нарушених породичних односа и сличних ситуација, потребан привремени смјештај и
12. лице које се нађе у скитњи или просјачењу или му је због других оправданих разлога потребан привремени смјештај.

У наредној табели представљен је приказ кретања броја корисника права на смјештај у установама социјалне заштите у претходном петогодишњем периоду.

Табела 7: Број корисника смјештаја у установама социјалне заштите

	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	1.145	1.078	1.179	1.190	1.177
	585 мушких 560 женских	504 мушких 574 женских	544 мушких 635 женских	533 мушких 657 женских	550 мушких 627 женских

Укупан број пунољетних корисника	975 495 мушких 480 женских	924 431 мушких 493 женских	1.027 470 мушких 557 женских	1.031 451 мушких 580 женских	1.047 477 мушких 570 женских
Укупан број малољетних корисника	170 90 мушких 80 женских	154 73 мушких 81 женских	152 74 мушких 78 женских	159 82 мушких 77 женских	130 73 мушких 57 женских

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Када је у питању новчани износ за остваривање права на смјештај у установама социјалне заштите, министар здравља и социјалне заштите рјешењем утврђује заштићене цијене услуга смјештаја на годишњем нивоу, у установама социјалне заштите чији је оснивач Влада Републике Српске. У посматраном периоду од 2018. до 2022. године цијене смјештаја су исте, те према Рјешењу о заштићеној цијени услуга смјештаја оне износе:

- 650 КМ – дијете без родитељског старања,
- 725 КМ – дијете без родитељског старања са друштвено неприхватљивим понашањем,
- 680 КМ – пунољетно лице,
- 725 КМ – дијете са сметњама у развоју,
- 650 КМ – самостално лице,
- 725 КМ – потпуно зависно лице,
- 650 КМ – дијете са сметњама у развоју (слијепо и слабовидо),
- 675 КМ – слијепо или слабовидо дијете са комбинованим сметњама.

Већ је претходно наведено да је Влада Републике Српске оснивач седам установа социјалне заштите у којима је обезбијеђен смјештај корисника овог права. У наредној табели налази се преглед кретања укупног броја корисника смјештених у установама социјалне заштите чији је оснивач Влада Републике Српске гдје се може видјети да број корисника варира из године у годину, с тим да је број корисника ЈУ Геронтолошки центар Бања Лука на максимуму смјештајних капацитета. Број корисника који су током 2022. године били смјештени у ову установу је 313, а укупан смјештајни капацитет је 315 корисника.

Табела 8: Број корисника смјештених у установама социјалне заштите чији је оснивач Влада Републике Српске

УСТАНОВА	Смјештајни капацитет	БРОЈ КОРИСНИКА СМЈЕШТЕНИХ У УСТАНОВИ – по годинама				
		2018	2019	2020	2021	2022
ЈУ Дом за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Врањешевећ“ Бања Лука	120	78	71	77	103	89
ЈУ Дом за лица са инвалидитетом Приједор	225	186	175	166	163	172
ЈУ Дом за лица са инвалидитетом Вишеград	250	180	186	185	181	183
ЈУ Дом за старија лица Приједор	221	175	176	157	155	172
ЈУ Дом за старија лица Источно Сарајево	142	143	144	119	123	131

ЈУ Геронтолошки центар Бања Лука	315	316	331	297	302	313
ЈУ Центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју „Будућност“ Дервента	57	21	17	33	35	40

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

2.1.2.6. Право на збрињавање у хранитељску породицу

Право на збрињавање у хранитељску породицу је облик збрињавања корисника у породицу која му обезбеђује задовољавање основних животних потреба, која брине о личности корисника и помаже му у остваривању његових права и извршавању обавеза. Ово право има лице које, у складу са Законом о социјалној заштити, има право на смјештај у установу, а хранитељска породица је породица са једним или више пунољетних лица која се бави услугама збрињавања дјеце или пунољетних лица, за коју је извршена процјена и оспособљавање за хранитељство, која испуњава прописане услове и остварује накнаду за своје пружене услуге.

У хранитељску породицу може се збринуту највише троје дјеце, односно двоје дјеце са инвалидитетом, с тим да укупан број дјеце која живе у породици хранитеља, рачунајући и дјецу хранитеља, не може бити већи од петоро дјеце, осим када је то у интересу дјеце, када је ријеч о породици сродника, када се збрињавају браћа и сестре, тада у хранитељску породицу може бити збринута више дјеце. У хранитељску породицу могу се збринуту највише три пунољетна лица.

У наредној табели дат је преглед кретања укупног броја корисника збринутих у хранитељским породицама из чега се може закључити да је дошло до пада у односу на податке из 2018. године. До пада броја корисника збринутих у хранитељским породицама дошло је и у категорији пунољетних и у категорији малољетних лица.

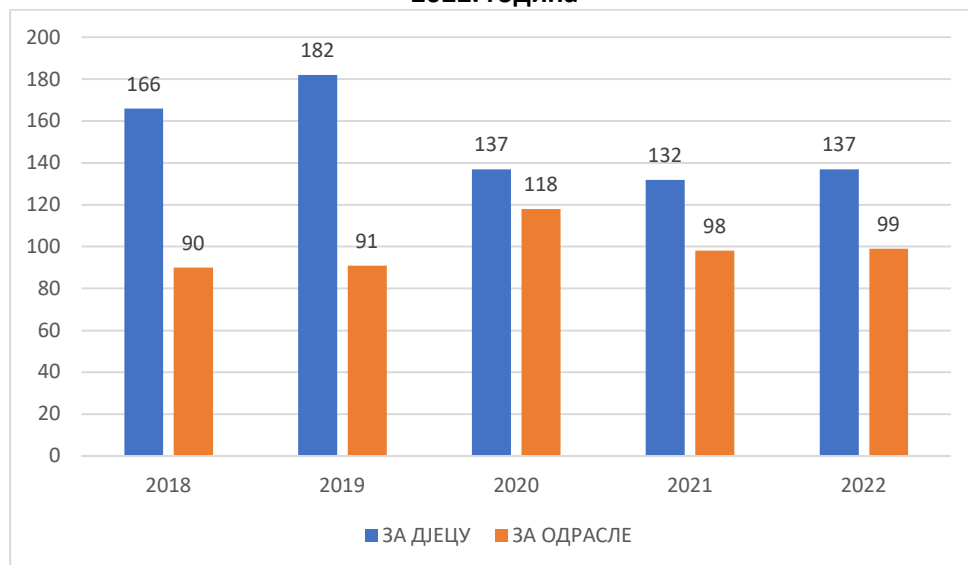
Табела 9: Број корисника збринутих у хранитељским породицама

	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	390	373	370	333	314
	192 мушких 198 женских	168 мушких 205 женских	175 мушких 195 женских	159 мушких 174 женских	156 мушких 158 женских
Укупан број пунољетних корисника	167	163	164	125	147
	75 мушких 92 женских	72 мушких 91 женских	73 мушких 91 женских	60 мушких 65 женских	70 мушких 77 женских
Укупан број малољетних корисника	223	210	206	208	167
	117 мушких 106 женских	96 мушких 114 женских	102 мушких 104 женских	99 мушких 109 женских	86 мушких 81 женских

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Када је у питању број хранитељских породица за дјецу и одрасле кориснике, њихов број је варирао из године у годину с тим да је број хранитељских породица за дјецу у опадању уколико се посматрају подаци из 2018. године, а што је видљиво и на наредном графикану.

Графикон 1: Кретање броја хранитељских породица за дјецу и одрасле у периоду 2018 – 2022. година

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Потребно је овдје нагласити да немају све јединице локалне самоуправе развијено хранитељство. Од укупно 64 јединице локалне самоуправе у Републици Српској, хранитељство за одрасла лица је развијено у 22 јединице локалне самоуправе (према подацима из 2022. године), и то у: Бањој Луци, Бијељини, Вишеграду, Градишци, Зворнику, Лакташима, Лопарама, Модричи, Мркоњић Граду, Невесињу, Новом Граду, Пелагићеву, Петрову, Приједору, Прњавору, Рогатици, Српцу, Сребреници, Теслићу, Требињу, Челинцу и Станарима.

Хранитељство за малољетна лица је развијено у 24 јединице локалне самоуправе (према подацима из 2022. године), и то у: Бањој Луци, Бијељини, Броду, Вишеграду, Гацком, Градишци, Добоју, Зворнику, Источном Новом Сарајеву, Козарској Дубици, Лакташима, Модричи, Мркоњић Граду, Невесињу, Новом Граду, Петрову, Приједору, Прњавору, Рудом, Српцу, Теслићу, Требињу, Шипову и Шековићима.

2.1.2.7. Право на помоћ и његу у кући

Право на помоћ и његу у кући обезбјеђује се старијем изнемоглом лицу, тешко обољелом лицу и другом лицу које није у стању да се брине о себи, што подразумијева обављање кућних послова, одржавање личне хигијене, набавку хране, набавку лијекова, организовање исхране и задовољавање других свакодневних потреба.

Ово право није развијено у свим јединицама локалне самоуправе тако да од 64 јединице локалне самоуправе, помоћ и њега у кући се тренутно остварује у 15 (према подацима из 2022. године) јединица локалне самоуправе, и то у: Бањој Луци, Бијељини, Вишеграду, Градишци, Модричи, Мркоњић Граду, Невесињу, Прњавору, Рогатици, Рудом, Требињу, Фочи, Чајничу, Челинцу и Калиновику. Подаци о укупном броју корисника овог права представљени су у наредној табели.

Табела 10: Број корисника права на помоћ и његу у кући

	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	201 106 мушких 95 женских	233 69 мушких 164 женских	186 66 мушких 120 женских	152 63 мушких 89 женских	137 48 мушких 89 женских
Укупан број пунољетних корисника	200 106 мушких 94 женских	232 69 мушких 163 женских	186 66 мушких 120 женских	152 63 мушких 89 женских	136 48 мушких 88 женских
Укупан број малољетних корисника	1 0 мушких 1 женских	1 0 мушких 1 женских	0	0	1 0 мушких 1 женских

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

2.1.2.8. Право на дневно збрињавање

Право на дневно збрињавање обухвата различите врсте организованих дневних услуга и боравака изван властите породице кроз које се обезбјеђују исхрана, њега, чување, брига о здрављу, васпитању и образовању, психосоцијална рехабилитација, радна окупација и друге услуге. Дневно збрињавање може се обављати у другој породици, установи социјалне заштите, засебним центрима или дневним боравцима које организују и пружају јавне установе, удружења грађана, вјерске заједнице и друга правна лица.

Право на дневно збрињавање има дијете и пунољетно лице које има право на смјештај у установу или збрињавање у хранитељску породицу и друго лице које због својих психосоцијалних тешкоћа и других неповољних животних околности има потребу за овим обликом заштите, а на основу рјешења центра за социјални рад.

Табела 11: Кретање броја корисника права на услугу дневног збрињавања у периоду 2018–2022 (по полу)

	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	312 180 мушких 132 женских	395 209 мушких 186 женских	335 157 мушких 178 женских	433 255 мушких 178 женских	338 192 мушких 146 женских
Укупан број пунољетних корисника	205 118 мушких 87 женских	268 144 мушких 124 женских	174 72 мушких 102 женских	241 118 мушких 123 женских	230 116 мушких 114 женских
Укупан број малољетних корисника	107 62 мушких 45 женских	127 65 мушких 62 женских	161 85 мушких 76 женских	192 137 мушких 55 женских	108 76 мушких 32 женских

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Ово право, такође, није развијено у свим јединицама локалне самоуправе, тако да од 64 јединице локалне самоуправе, дневно збрињавање се тренутно остварује у само 12

јединица локалне самоуправе, и то у: Бањој Луци, Бијељини, Гацку, Градишци, Дервенти, Добоју, Источној Илици, Козарској Дубици, Модричи, Приједору, Прњавору и Требињу (према подацима из 2022. године).

2.1.2.9. Право на једнократну новчану помоћ

Право на једнократну новчану помоћ обезбјеђује се појединцу, члановима породице или породици у цјелини, који се тренутно нађу у стању социјалне потребе због сиромаштва, претрпљене елементарне непогоде, ратног страдања, избјеглиштва, миграције, репатријације, смрти једног или више чланова породице, дуготрајног лијечења, отпуста из установе или других непредвидивих околности и односи се и на пунољетна и на малољетна лица.

Износ једнократне помоћи у току календарске године не може бити већи од тромјесечног износа новчане помоћи. Изузетно, директор центра за социјални рад, због посебних околности, може одобрити једнократну новчану помоћ у већем износу од дефинисаног износа, с тим да не смије бити већи од троструког износа новчане помоћи.

У Табели 12. дат је преглед кретања укупног броја корисника права на једнократну новчану помоћ у периоду 2018–2022. година. На основу представљених података може се примијетити да је дошло до благог пада укупног броја корисника овог права, са 11.418 корисника у 2018. години на 10.434 корисника у 2022. години. Из табеле се, такође, може видјети и то да је до осјетнијег пада дошло у 2019. години, да би од тада број корисника права на једнократну новчану помоћ почео да расте, нарочито у 2022. години, и то корисника оба пола.

Табела 12: Кретање броја корисника права на једнократну новчану помоћ у периоду 2018–2022. (по полу)

	2018	2019	2020	2021	2022
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	11.418	9.732	9.735	9.052	10.434
	5.421	4.726	4.787	4.360	4.988
	мушких	мушких	мушких	мушких	мушких
	5.997	5.006	4.948	4.792	5.446
	женских	женских	женских	женских	женских
Укупан број пунољетних корисника	10.793	9.089	9.175	8.577	10.055
	5.132	4.353	4.519	4.067	4.793
	мушких	мушких	мушких	мушких	мушких
	5.661	4.736	4.656	4.510	5.262
	женских	женских	женских	женских	женских
Укупан број малољетних корисника	625	643	560	575	379
	289 мушких	373 мушких	268 мушких	293 мушких	195 мушких
	336 женских	270 женских	292 женских	282 женских	184 женских

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

2.1.2.10. Право на савјетовање

Савјетовање је системска и програмирана стручна помоћ коју реализују стручни радници примјеном метода социјалног рада и других друштвено-хуманистичких наука, а

чија је сврха помоћ појединцу, члановима породице или породици у цјелини у развијању, допуњавању, очувању и побољшању властитих социјалних могућности, а у случају болести, старости, инвалидности, незапослености, смрти блиских лица, проблема у васпитању дјеце и у односима родитеља и дјеце, проблема ризичних понашања дјеце и омладине, проблема брачних и ванбрачних односа, закључењу брака, насиља у породици, укључивања у свакодневни живот након дужег борава у институцијама, остваривања појединих социјалних права, те у другим неповољним социјалним околностима и кризним ситуацијама.

Савјетовање се спроводи на основу процјене укупних потреба корисника, индивидуалног плана и споразума између пружаоца услуге и корисника, а може га спроводити центар, установа социјалне заштите, невладина организација и стручни радник који самостално обавља послове социјалне заштите као професионалне дјелатности, под условима да имају обезбијеђен посебан простор и стручне квалификације.

Министар здравља и социјалне заштите доноси упутство за спровођење савјетовања, којим се прописује начин остваривања савјетовања, те је према подацима из 2022. године, ово право остварило 1.258 корисника (639 мушких и 619 женских корисника). Од укупног броја корисника у 2022. години, пунољетних корисника је било 1.188 (599 мушких и 589 женских), а малољетних корисника је било 70 (40 мушких и 30 женских).

2.1.2.11. Проширена права по закону о социјалној заштити

Како је већ наведено у уводу поглавља којим се описују права, поред права утврђених Законом о социјалној заштити, јединице локалне самоуправе својом одлуком, у складу са потребама становништва, могу да утврде и друга права и услуге, као и услове и критеријуме за њихово остваривање. Закон о социјалној заштити их дефинише као проширена права и услуге, а то су:

- персонална асистенција за лица са инвалидитетом,
- становање уз подршку,
- заштићено становање,
- помоћ у збрињавању пунољетних лица након напуштања установа или хранитељских породица,
- једнократне помоћи у натури,
- услуге јавне кухиње,
- помоћ за школовање дјеце из социјално угрожених породица,
- помоћ у васпитању и образовању дјеце са сметњама у развоју,
- субвенционисање комуналних трошкова сиромашним породицама,
- помоћ у стамбеном збрињавању сиромашних породица,
- трошкови сахране корисника права из овог закона,
- услуге СОС телефона,
- и друга права и услуге према потребама јединица локалне самоуправе.

Број корисника проширених права варира из године у годину, с тим да је највећи број корисника забиљежен током 2020. године (6.331 корисник) а најмање у току 2022. године (5.127 корисника). У наредној табели дат је детаљан приказ најзаступљенијих врста проширених права, броја корисника и броја локалних заједница у којој је одлуком дефинисано проширено право.

Табела 13: Преглед најзаступљенијих врста проширених права, број корисника и број локалних заједница у којој је одлуком дефинисано проширено право

ПРОШИРЕНО ПРАВО		2018		2019		2020		2021		2022	
		Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право
Трошкови сахране	У	193	24	209	23	222	25	168	23	198	22
	М	88		108		118		91		93	
	Ж	105		101		104		79		105	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		58.658,47 КМ		87.750,6 КМ		102.043,10 КМ		102.300,70 КМ		105.143,35 КМ	
Новчана помоћ за набавку огрјева	У	519	8	507	9	681	9	178	8	456	8
	М	232		226		284		91		217	
	Ж	287		281		397		87		239	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		88.216,44 КМ		96.268,53 КМ		103.431,40 КМ		34.120 КМ		86.303,20 КМ	
Субвенција струје	У	46	2	46	2	42	2	33	2	15	1
	М	23		28		21		16		10	
	Ж	23		18		21		17		5	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		5.612 КМ		5.146,80 КМ		4.762 КМ		3.553 КМ		1.354 КМ	
Субвенција воде	У	57	2	265	2	279	2	353	3	93	2
	М	24		129		132		185		35	
	Ж	33		136		147		168		58	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		1.091 КМ		1.476 КМ		787,20 КМ		7.443,65 КМ		6.120,41 КМ	
Субвенција комуналија	У	196	3	226	3	390	4	257	4	26	3
	М	96		111		200		128		14	
	Ж	100		115		190		129		12	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		23.431 КМ		28.684,57 КМ		30.017,33 КМ		27.274,06 КМ		12.020 КМ	

ПРОШИРЕНО ПРАВО		2018		2019		2020		2021		2022	
		Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право
Новчана помоћ за набавку лијекова	У	400	7	406	7	165	7	228	7	106	6
	М	192		183		70		129		61	
	Ж	208		223		95		99		45	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		26.802,27 KM		30.985,23 KM		33.711,94 KM		26.909,34 KM		18.362,83 KM	
Прехрамбено-хигијенски пакети	У	964	14	966	14	1342	14	675	15	787	16
	М	485		463		573		276		364	
	Ж	479		503		769		399		423	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		151.704,40 KM		145.257,30 KM		201.236,90 KM		142.556,80 KM		176.799,99 KM	
Помоћ у набавци школских књига	У	485	10	236	10	223	7	197	8	370	7
	М	223		96		108		104		167	
	Ж	262		140		115		93		203	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		61.418,18 KM		32.294,40 KM		39.794,07 KM		42.022,61 KM		52.799,70 KM	
Здравствено осигурање	У	519	11	318	10	277	7	229	7	471	2
	М	182		124		104		105		196	
	Ж	337		194		173		124		275	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		480.700,30 KM		349.936,80 KM		238.147,90 KM		289.666,80 KM		363.988,60 KM	
Персонална асистенција	У	117	4	119	4	121	3	130	3	125	4
	М	54		53		71		60		60	
	Ж	63		66		50		70		65	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		319.301 KM		320.191,80 KM		335.728,60 KM		410.027,60 KM		484.735,20 KM	
Помоћ за лијечење	У	58	3	89	2	78	2	2	1	1	1
	М	36		46		46		1		1	
	Ж	22		43		32		1		0	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		6.670 KM		6.600 KM		8.600 KM		1.200 KM		3.900 KM	

ПРОШИРЕНО ПРАВО		2018		2019		2020		2021		2022	
		Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право
Школски превоз за дјецу са посебним потребама	У	186	7	109	7	273	11	213	9	248	7
	М	95		51		153		105		137	
	Ж	91		58		120		108		111	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		78.174,75 КМ		64.099 КМ		133.362,10 КМ		135.542,40 КМ		184.825,55 КМ	
Смјештај у властиту породицу	У	218	6	229	6	241	6	257	6	253	6
	М	133		136		140		153		148	
	Ж	85		93		101		104		105	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		412.280,50 КМ		391.990,10 КМ		439.807,10 КМ		442.870,70 КМ		487.788,27 КМ	
Јавна кухиња	У	276	2	270	2	267	2	680	3	248	2
	М	157		151		133		349		145	
	Ж	119		119		134		331		103	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		99.913,42 КМ		109.146,80 КМ		124.376,30 КМ		110.847,70 КМ		50.000 КМ	
Помоћ за дјецу са посебним потребама	У	11	3	4	7	2	1	42	1	40	2
	М	6		4		2		36		19	
	Ж	5		0		0		6		21	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		8.102 КМ		2.090 КМ		1.584 КМ		НЕМА ПОДАТКА		690 КМ	
Стимулација наталитета	У	101	2	117	1	99	1	91	1	87	1
	М	2		0		0		0		0	
	Ж	99		117		99		91		87	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		21.190 КМ		34.450 КМ		35.050 КМ		29.950 КМ		26.750 КМ	
Накнада за новорођенче	У	98	3	87	2	17	1	19	1	19	2
	М	3		0		7		110		7	
	Ж	95		87		10		9		12	

ПРОШИРЕНО ПРАВО		2018		2019		2020		2021		2022	
		Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право	Број корисника	Број ЈЛС које имају прош. право
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		14.100 КМ		56.750 КМ		17.000 КМ		16.000 КМ		16.600 КМ	
Помоћ у опремању стамбеног простора	У	15	2	8	2	12	2	17	2	1	1
	М	8		4		9		10		1	
	Ж	7		4		3		7		0	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		7.181 КМ		3.832 КМ		47.175,39 КМ		6.560 КМ		498 КМ	
Новогодишњи пакетићи за дефинисане категорије корисника	У	149	3	165	2	160	2	0	0	150	1
	М	65		82		83		0		69	
	Ж	84		83		77		0		81	
КУМУЛАТИВАН ГОДИШЊИ ИЗНОС		2.253,45 КМ		2.638,32 КМ		2.609,61 КМ		0 КМ		2.006,75 КМ	
БРОЈ ЛОКАЛНИХ ЗАЈЕДНИЦА КОЈЕ НЕМАЈУ ПРОШИРЕНА ПРАВА		23		20		22		25		25	

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Поред наведених проширених права, у неким јединицама локалне самоуправе се признају и остала проширена права која нису приказана у табели, због незнатног броја корисника, али их је такође битно споменути, а то су: помоћ за опремање корисника смјештених у установама социјалне заштите, помоћ у рјешавању стамбеног питања, додатна једнократна новчана помоћ за кориснике права на додатак за помоћ и његу другог лица и права на новчану помоћ, побољшање животног стандарда, помоћ породици, смјештај дјеце у социопедагошке животне заједнице, помоћ у финансирању прихватних станица за одрасле, за старија лица, за дјецу и лица затечена у скитњи, помоћ финансирању дневног центра за старија лица и за дјецу у ризику, помоћ пензионерима, дјеци без родитељског старања и самохраним родитељима, смјештај у другу породицу, једнократна новчана помоћ за склапање брака, трошкови првостепене комисије, санирање посљедица ковида 19 и остале једнократне новчане помоћи и услуге дефинисане одлукама јединица локалне самоуправе.

Анализирајући примјену Закона о социјалној заштити, који је почев од 2012. године успоставио систем проширених права у Републици Српској, може се констатовати, да су јединице локалне самоуправе радиле на успостављању повремених или одрживих модела подршке корисницима. Највећи дио проширених права односио се на субвенционисање трошкова воде, струје, огрева, комуналија, као и подршке задовољавању основних животних потреба (подршка набавци хране, лијекова и подршка лијечењу). Примјетно је да, у неком броју јединица локалне самоуправе долази и до неизвјесности у погледу могућности остваривања већ прописаних и признатих проширених права, што је углавном случај због недостатка финансијских средстава за реализацију проширених права у континуитету. Закон о социјалној заштити је уређивањем проширених права на нивоу јединица локалне самоуправе прописао и обавезу и доношење годишњих и средњорочних програма социјалне заштите, те се, у том погледу, јединице локалне самоуправе морају водити стратешком оријентацијом за побољшање статуса већ утврђених циљних група, за чији се бољи статус и утврђују проширена права.

Анализа стања социјалне заштите у Републици Српској са посебним освртом на посљедице изазване пандемијом вируса корона

Почев од новембра 2020. године до маја 2021. године, Савез удружења стручних радника социјалне дјелатности из Републике Српске у сарадњи са Министарством здравља и социјалне заштите и уз подршку УНИЦЕФ-а спровео је Анализу стања социјалне заштите у Републици Српској са посебним освртом на посљедице изазване пандемијом вируса корона. Примарна сврха израде Анализе је стицање увида у постојећи ниво социјалне заштите, капацитете установа социјалне заштите, број, структуру и потребе корисника, расположиве и потребне социјалне услуге, те обим финансирања социјалних услуга током ванредне ситуације. У Анализи је учествовало 18 центара за социјални рад из Републике Српске¹¹, а обухваћено је 2.762 испитаника – корисника (дјеца смјештена у хранитељске породице / установе социјалне заштите у Републици Српској, стара лица смјештена у хранитељске породице / установе социјалне заштите у Републици Српској, корисници права из социјалне заштите и лица која су остала без посла након проглашења пандемије вируса корона). Упитници су омогућили прикупљање квантитативних и квалитативних података о функционисању и капацитетима система социјалне заштите и квалитету услуга које су пружане у периоду кризе.

¹¹ Приједор, Козарска Дубица, Нови Град, Бања Лука, Шипово, Србац, Добој, Дервента, Теслић, Бијељина, Угљевик, Братунац, Пале, Рогатица, Фоча, Требиње, Невесиње и Билећа.

Анализа је показала да проблеми са остваривањем права из домена социјалне заштите током посматраног периода пандемије функционално нису били присутни, док се проблеми у вези са остваривањем права из домена здравствене заштите своде на учене потешкоће (начелно од 2% до 6%) са недоступношћу или отежаном доступношћу редовних и специјалистичких медицинских прегледа. Анализа је препознала важност уређивања поступања у ванредним ситуацијама, указујући на чињеницу да установе социјалне заштите имају обавезу израде Плана заштите и поступања у ванредним ситуацијама. Такође, да би поступање у редовним и ванредним околностима било систематично, а да би помоћ дошла до најугроженијих, препоруке анализе су се односиле и на потребе за израдом социјалне карте, да би се обезбиједиле информације о потребама становништва, а подаци би послужили за развој услуга и права у социјалној заштити.

Пројекат „Смањење ризика од катастрофа за одрживи развој у Босни и Херцеговини“, који у БиХ спроводе различите УН агенције омогућио је укључивање сектора социјалне заштите у процес успостављања локалних платформи за смањење ризика од катастрофа (ДРР платформе). Уз подршку међународних организација УНДП и УНИЦЕФ, на подручју Републике Српске, почев од 2019. године, ДРР платформе су успостављене у Бањој Луци, Приједору, Сребреници, Бијељини и Требињу. Центри за социјални рад су постали важан фактор планирања одбране од катастрофа, развили су сарадњу са одсјеком цивилне заштите, учествовали у изради процјена ризика на подручју градова/општина, унаприједили планове заштите и спасавања центара за социјални рад, те унаприједили ниво приправности. Такође, у сарадњи са Министарством здравља и социјалне заштите развијен је оквир израде стандардних оперативних процедура заштите дјете у ванредним ситуацијама. Најзначајнија искуства из спроведених активности сарадње између сектора цивилне заштите и социјалне заштите у оквиру ДРР платформи, треба да послуже за развој модела сарадње и у другим локалним заједницама. У наредном стратешком периоду потребно је посебно обратити пажњу на поступање у ванредним околностима, имајући у виду све учесталије елементарне непогоде и друге несреће у Републици Српској, те потребу за унапређењем поступања центара за социјални рад у случајевима елементарних непогода и других несрећа.

2.1.3. Финансирање система социјалне заштите у Републици Српској

Важан аспект анализе функционисања система социјалне заштите у Републици Српској свакако представља и осврт на начин његовог финансирања. Већ је претходно наведено да институционални оквир подразумијева дјеловање на два нивоа, републичком и локалном. Сходно томе и финансирање социјалне заштите се врши из буџета Републике Српске и буџета јединица локалне самоуправе.

У буџету Републике Српске обезбјеђују се средства за: суфинансирање права на новчану помоћ у висини од 50%, суфинансирање права на додатак за помоћ и његу другог лица у висини од 50%; суфинансирање здравственог осигурања корисника у висини од 50%; финансирање права на личну инвалиднину у висини од 100%; финансирање права на подршку у изједначавању могућности дјете и омладине са сметњама у развоју; суфинансирање трошкова смјештаја корисника, смјештених од центара за социјални рад, у установама социјалне заштите чији је оснивач Влада; финансирање изградње, адаптације, санације, опремања и дијела трошкова гријања и одржавања установа социјалне заштите чији је оснивач Влада; финансирање одржавања републичког информационог система социјалне заштите; финансирање развојних програма којима се унапређује систем и дјелатност социјалне заштите и финансирање активности интервентне помоћи Републике

у случајевима изузетног угрожавања животних услова и животног стандарда великог броја грађана, проузроковано економским, социјалним и хуманитарним разлозима.

У буџету јединице локалне самоуправе обезбјеђују се средства за: суфинансирање права на новчану помоћ у висини од 50%; суфинансирање права на додатак за помоћ и његу другог лица у висини од 50%; суфинансирање здравственог осигурања корисника; финансирање права на смјештај у установама; финансирање права на збрињавање у хранитељским породицама; финансирање права на дневно збрињавање; финансирање права на помоћ и његу у кући; финансирање права на једнократну новчану помоћ; финансирање проширених права у социјалној заштити; финансирање рада центара за социјални рад и других установа социјалне заштите, чији су оснивачи јединице локалне самоуправе.

Када се посматрају укупна годишња издвајања за социјалну заштиту, са оба нивоа, она су у 2022. години износила 86.000.000 КМ и била су у односу на 2018. годину већа чак за 30.000.000 КМ.

Табела 14: Преглед укупних издвајања за финансирање социјалне заштите у периоду 2018–2022. година (по правима)

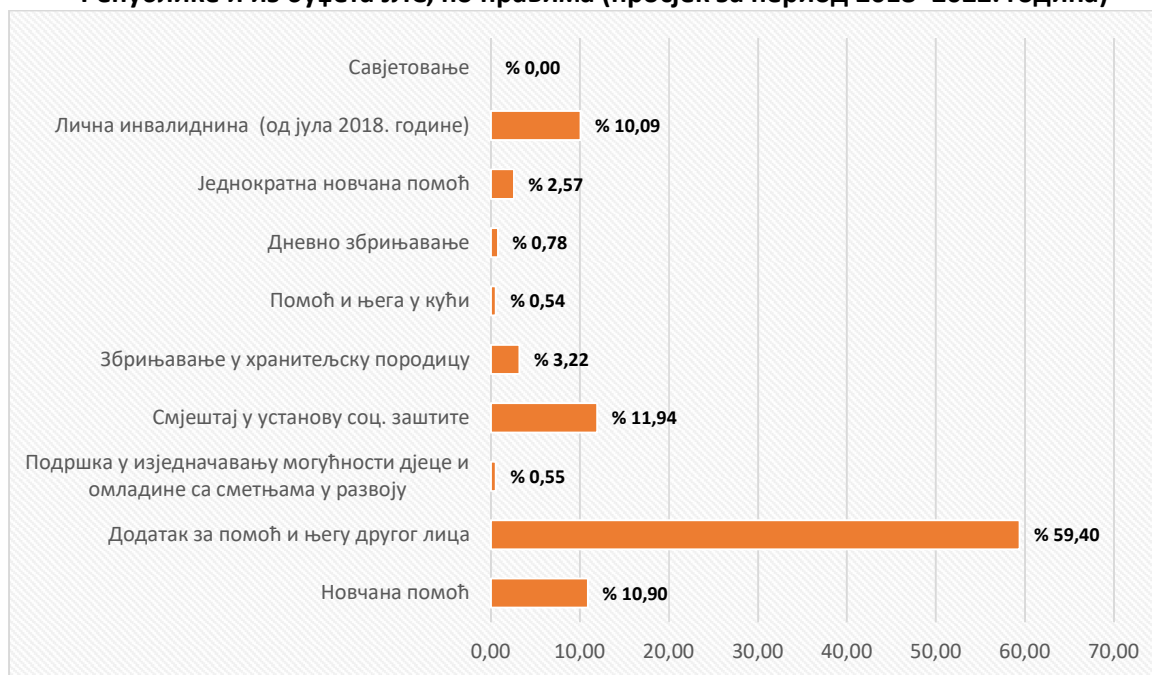
	2018	2019	2020	2021	2022
ПРАВА	у КМ	у КМ	у КМ	у КМ	у КМ
Новчана помоћ	7.164.419	7.047.024	7.936.918	7.200.214	8.281.017
Додатак за помоћ и његу другог лица	34.436.723	37.079.285	39.471.047	44.800.000	52.331.642
Подршка у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју	566.133	414.076	333.479	259.746	228.711
Смјештај у установу социјалне заштите	7.878.116	7.888.776	8.197.788	8.391.498	8.854.651
Збрињавање у хранитељску породицу	2.154.022	2.229.597	2.242.882	2.236.961	2.207.586
Помоћ и њега у кући	305.552	460.830	357.550	363.728	386.766
Дневно збрињавање	373.225	438.542	559.405	668.838	736.615
Једнократна новчана помоћ	1.672.903	1.636.686	1.661.461	1.730.434	2.226.739
ЛИЧНА ИНВАЛИДНИНА (од јула 2018. Године)	2.090.500	5.533.200	8.394.365	9.622.143	11.279.511
Савјетовање	-	-	-	-	-
УКУПНО	56.641.596	62.728.020	69.154.899	75.273.564	86.533.241

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Посматрано по појединачним правима, евидентно је да је чак 60% укупних издвајања усмјерено само на једно право и то на додатак за помоћ и његу другог лица, док се преосталих 40% буџета распоређује на сва остала права у области социјалне заштите.

Иако је Законом о социјалној заштити савјетовање дефинисано као право, потребно је напоменути да је савјетовање саставни дио свакодневног рада стручних радника у директном и непосредном контакту са корисницима. Наиме, савјетовање је основ и темељ рада помажућих професија, па тако и стручних радника социјалне заштите те га је тешко исказати бројчано. Зависно од процјене стручног радника и облика помоћи и подршке неопходне за корисника савјетовање се пружа у различитим формама и облицима – информативно, превентивно, инструктивно, корективно и слично.

Графикон 2. Процентуална издвајања за финансирање социјалне заштите из буџета Републике и из буџета ЈЛС, по правима (просјек за период 2018–2022. година)

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

На претходном графикону се може примијетити да се за права, која су намијењена најугроженијим категоријама становништва, као што су право на новчану и једнократну новчану помоћ, издвајају финансијска средства у релативно малом проценту у односу на укупна годишња издвајања. Наиме, око 11% укупних издвајања у социјалној заштити је усмјерено на новчану помоћ, а само 2,57% на једнократну новчану помоћ. У складу са наведеним потребно је у наредном периоду размотрити могућности за боље усмјеравање финансијских средстава према најугроженијим категоријама становништва.

Када се посматрају издвајања за социјалну заштиту искључиво из буџета Републике Српске, дакле без издвајања из буџета јединица локалне самоуправе, и даље у структури доминирају издвајања по основу права на додатак за помоћ и његу другог лица. Може се примијетити да од јула 2018. године расту, и у 2022. години су износила 26.500.000 КМ или око 61,6% укупних издвајања из буџета Републике Српске на име социјалне заштите. Преглед годишњих средстава из буџета Републике Српске и расподјела по правима приказан је у наредној табели.

Табела 15: Преглед годишњих издвајања из буџета Републике Српске на име социјалне заштите и расподјела по правима изражена у апсолутним и процентним вриједностима

	2018		2019		2020		2021		2022	
ПРАВО	КМ	%	КМ	%	КМ	%	КМ	%	КМ	%
Новчана помоћ	3.594.249	14,4	3.575.032	12,2	3.546.058	10,3	3.569.909	9,5	3.874.994	8,9
Додатак за помоћ и његу другог лица	17.459.049	70,1	18.815.238	64,4	20.772.746	60,5	22.497.617	60,4	26.582.138	61,6
Здравствено осигурање	1.113.425	4,4	1.088.991	3,73	1.310.118	3,8	1.340.615	3,6	1.096.880	2,5
Подршка у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју	628.169	2,5	167.244	0,5	132.418	0,3	157.236	0,4	184.338	0,4
Лична инвалидна (од јула 2018)	2.090.500	8,4	5.533.200	18,9	8.553.286	24,9	9.670.427	25,9	11.408.550	26,4
УКУПНО	24.885.393	100	29.179.706	100	34.314.629	100	37.235.805	100	43.146.902	100

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

2.1.4. Људски ресурси у систему социјалне заштите

Функционални преглед система социјалне заштите, поред нормативног, институционалног и финансијског оквира, подразумева и сагледавање људских ресурса и капацитета запослених у области социјалне заштите. Подаци прикупљени за потребе ове анализе показују да се број запослених у области социјалне заштите континуирано повећава у претходном петогодишњем периоду. Наиме, укупан број запослених у центрима/службама за социјални рад је током 2018. године износио 725 радника, а у 2022. години тај број је био 872, што је повећање за око 20%. До највећег пораста у укупном броју запослених дошло је на прелазу из 2021. у 2022. годину.

Пораст укупног броја запослених подразумевао је и пораст броја запослених стручних радника. Број стручних радника у центрима/службама за социјални рад је током 2018. године износио 373 да би у 2022. години било запослено укупно 512 стручних радника. Посматрајући структуру запослених стручних радника с обзиром на пол, евидентно је да доминира женска популација, која чини око 85% запослених. Такође, удио стручних радника у укупном броју запослених у центрима/службама за социјални рад је повећан са 51%, колико је износио у 2018. години, на 58% у 2022. години. Подаци о запосленима у центрима/службама за социјални рад приказани су наредној табели.

Табела 16: Преглед броја запослених у центрима/службама за социјални рад у периоду 2018–2022. година

Година	Укупан број запослених у центрима/службама за социјални рад	Број стручних радника у центрима/службама за социјални рад	Полна структура стручних радника у центрима/службама		Укупан број запослених у установама социјалне заштите чији је оснивач Влада	Број стручних радника и радника који раде непосредно са корисницима у установама социјалне заштите чији је оснивач Влада
			М	Ж		
2018	726	373	63	310	489	292
2019	734	388	63	325	496	338
2020	782	436	76	360	495	349
2021	788	434	68	366	523	327
2022	872	512	75	437	540	352

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Када се посматра структура запослених стручних радника са аспекта занимања која се обављају, може се констатовати да је она разнолика. Овдје треба имати у виду да систем социјалне заштите захтијева различите профиле помажућих професија како би се обезбиједио неопходни мултидисциплинаран приступ у раду. Према образовном профилу, евидентно је да доминирају социјални радници, затим правници, психолози, педагози, социолози, специјални едукатори и рехабилитатори, те дефектолози.

Табела 17: Структура запослених стручних радника у центрима/службама за социјални рад према занимањима

ЗАНИМАЊЕ	2018	2019	2020	2021	2022
Дипломирани социјални радник	169	180	182	193	215
Дипломирани правник	91	94	99	107	114
Дипломирани психолог	58	56	70	63	82
Дипломирани педагог	20	22	30	30	37
Менаџер у социјалној заштити	9	9	10	8	9
Дипломирани специјални педагог	5	5	5	4	4
Дипломирани дефектолог	5	6	7	7	14
Дипломирани социолог	8	7	10	10	21
Дипломирани социјални педагог	3	3	6	5	7
Педагог/психолог	1	1	2	2	1
Дипломирани специјални едукатор и рехабилитатор	4	3	6	5	8

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

2.1.5. Компаративна анализа система социјалне заштите у Републици Српској и земљама окружења из перспективе права корисника

Комплексност различитих система социјалне заштите у Босни и Херцеговини се огледа у њеној уређености на начин да је систем социјалне заштите у Републици Српској централизован и једнако усмјерен ка свим грађанима Републике Српске, док је у Федерацији Босне и Херцеговине систем социјалне заштите децентрализован, те је надлежност подијељена на ниво Федерације (законско дефинисање основа социјалне заштите и права) и ниво кантона (детаљнија уређеност области кроз десет кантоналних закона о социјалној и дјечјој заштити).

У Федерацији Босне и Херцеговине законодавни оквир у области социјалне заштите обухвата: Закон о установама социјалне заштите Федерације Босне и Херцеговине¹² којим је уређено да федералне установе социјалне заштите путем стручног кадра или здравствених радника смјештеном кориснику обезбјеђују право на информисаност, право на учествовање у доношењу одлука, право на слободан избор услуга, право на приватност и повјерљивост личних података, право на одржавање породичних и друштвених веза, као и право на притужбу у погледу услова боравка, начина задовољавања потреба корисника, поступања од запослених или других корисника као и других могућих кршења права корисника смјештених у установу социјалне заштите. Сва остала права корисника по основу социјалне заштите су на нивоу кантона, и то како само прописивање права тако и критеријуми на основу којих се остварују права, као и поступак за остваривање права. Треба напоменути и то да у Федерацији БиХ систем дјечје заштите није одвојен од система социјалне заштите, а системски закони који уређују област дјечје заштите су: Закон о материјалној подршци породицама с дјецом у Федерацији Босне и Херцеговине¹³, Закон о родитељима његоватeljима у Федерацији Босне и Херцеговине¹⁴ и Закон о хранитељству у Федерацији Босне и Херцеговине¹⁵. Сва остала питања из области социјалне и дјечје заштите су у надлежности кантона Федерације Босне и Херцеговине. Такође, у Федерацији Босне и Херцеговине, за разлику од Републике Српске, област цивилних жртава рата је у области социјалне заштите.

Остваривање права из области социјалне заштите у **Брчко Дистрикту** је дефинисано јединственим законима у оквиру Дистрикта, а то су: 1. Закон о социјалној заштити Брчко Дистрикта¹⁶, којим је уређено остваривање права на: услуге социјалног и другог стручног рада, новчану материјалну помоћ, оспособљавање за живот и рад дјете с посебним потребама и одраслих инвалидних лица, смјештај у установу социјалне заштите или у другу породицу и кућну његу и помоћ у кући и 2. Закон о дјечијој заштити Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине¹⁷ којим су уређена права из области дјечје заштите, и то: накнада плате за вријеме породичног одсуства, матерински додатак, помоћ за опрему новорођенчета, додатак на дјецу и посебан психосоцијални третман брачних другова који желе дјецу и трудница.

Земље окружења се такође суочавају са различитим изазовима у креирању и спровођењу адекватне социјалне заштите. Специфичности њиховог социјалног развоја се могу посматрати појединачно за сваку од земаља, али и са регионалног аспекта, те ће се

¹² „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, број 64/22.

¹³ „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, број 52/22.

¹⁴ „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, број 75/21.

¹⁵ „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, број 19/17.

¹⁶ „Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“, бр. 04/04, 19/07, 02/08, 21/18 и 32/19.

¹⁷ „Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“, број 18/20 – Пречишћени текст 29/20, 41/20 и 13/21.

стога дати посебан осврт на функционисање система социјалне заштите у Србији, Црној Гори и Хрватској.

Дугогодишња реформа система социјалне заштите у **Републици Србији** је резултирала доношењем законских и подзаконских аката чији је циљ успостављање система заснованог на развоју услуга у заједници, континуираном унапређењу квалитета, перманентном усавршавању запослених и плурализму пружалаца услуга. Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022–2026. година наглашава значај смањења броја грађана који користе услуге домског смјештаја и усмјереност на задовољавање потреба у природном окружењу. Стратешки циљеви наведени у новој Стратегији социјалне заштите у Републици Србији за период 2019–2025. година (која је још увијек у форми Нацрта) обухватају развијање холистичког приступа у пружању услуга у области социјалне заштите, изградњу и јачање механизма, програма и капацитета за нематеријалну подршку породицама у ризику, развијање мрежа услуга социјалне заштите у заједници у свим јединицама локалне самоуправе, унапређивање система управљања и координације и јачање контролних и регулаторних механизма, мониторинга и евалуације. У области заштите дјеце и младих, нарочито дјеце без родитељског старања, постигнути су значајни резултати у погледу деинституционализације. Треба напоменути и то да Република Србија има основан Републички завод за социјалну заштиту који истражује и прати социјалне појаве, потребе и проблеме, обезбјеђује на подацима заснован увид у степен развијености социјалне заштите и подстиче креирање јавних политика у складу са циљевима социјалног развоја. Подручја дјеловања Завода се односе на унапређење мјера социјалне заштите, унапређење стручног рада и унапређење услуга социјалне заштите.¹⁸

Приоритети развоја система социјалне и дјечје заштите **Црне Горе** односе се на развој и унапређење услуга социјалне и дјечје заштите, развој хранитељства, веће учешће локалних управа у унапређењу квалитета социјалне и дјечје заштите у локалним заједницама и повећање учешћа организација цивилног друштва, привредних друштава, предузетника и физичких лица у пружању услуга социјалне и дјечје заштите. У циљу даљег унапређења система усвојена је Стратегија система социјалне и дјечије заштите за период 2018–2022. година, чији је фокус на унапређењу законодавног оквира и система квалитета у односу на лиценцирање, акредитацију и супервизијску подршку, као и стварање предуслова за наставак деинституционализације. Унапређење остваривања права дјетета је дефинисано националним стратешким документом: Стратегија за остваривање права дјетета 2019–2023. година, у којем су наведени стратешки циљеви који се односе на унапређење међуресорне и међусекторске сарадње у остваривању права дјетета, побољшање доступности и квалитета социјалне и здравствене заштите и образовања за сву дјецу, те спречавање свих облика насиља над дјецом и побољшање остваривања посебних мјера њихове заштите. Црна Гора има основан Завод за социјалну и дјечју заштиту, који обавља развојне, савјетодавне, истраживачке и друге стручне послове у социјалној и дјечјој заштити. Подручја дјеловања Завода односе се на развој, стручну подршку и унапређење капацитета стручних радника.¹⁹

Развој система социјалне заштите у **Републици Хрватској** усмјерен је ка смањивању регионалних неједнакости у приступу социјалним услугама, развоју нових социјалних услуга и њиховом квалитету, деинституционализацији и трансформацији. Реформа система социјалне заштите обухвата бројна законска и подзаконска акта, као и три национална плана за период 2021–2027. година (Национални план развоја социјалних услуга, Национални план борбе против сиромаштва и социјалне искључености и Национални план

¹⁸ <http://www.zavodsz.gov.rs/>

¹⁹ <https://www.zsdzcg.me/>

изједначавања могућности за особе са инвалидитетом). Унапређење дјечје заштите је усмјерено на промовисање интегративног приступа правима дјеце кроз међуресорну сарадњу (социјална и породична заштита, правосуђе, здравство, образовање, спорт, култура) и представљено је Националним планом за права дјеце у Републици Хрватској за раздобље 2022–2026. година. Република Хрватска има основан Завод за социјални рад, који обавља различите стручно-аналитичке послове и подручја дјеловања усмјерена на унапређење стручног рада и развој и унапређење социјалних услуга.²⁰

Свака од земаља, у складу са могућностима и доступним ресурсима, спроводи активности које имају за циљ креирање ефикасног и одрживог система социјалне и дјечје заштите. Посматрајући генезу развоја ових система изазови са којима се земље суочавају су слични. Све земље окружења се суочавају са повећањем броја корисника, потребом за повећањем броја пружалаца услуга и развојем нових социјалних услуга, недовољном међусекторском сарадњом, потребом за јачањем подршке породицама како би се превенирало измјештање дјеце из породица и недовољном укљученошћу јединица локалне самоуправе.

Систем социјалне и дјечје заштите Републике Српске се континуирано усклађује са процесима европских интеграција и кроз одговоре на изазове дефинисане у релевантним преговарачким поглављима (са фокусом на Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање). Напредак у области уређења, финансирања и обима права из дјечје заштите у Републици Српској је констатован и у извјештајима Европске комисије о напретку Босне и Херцеговине.²¹ Систем социјалне и дјечје заштите у Републици Српској усмјерен је ка обезбјеђивању услова и развијању услуга у складу са потребама корисника.

Компаративном анализом права из области социјалне заштите обухваћени су законски прописи Републике Српске, Републике Србије, Црне Горе и Републике Хрватске, а анализа је усмјерена на права у виду материјалних давања и услове њиховог остваривања, односно идентификовање корисника као и мјера/сврхе које се желе остварити.

Новчана помоћ

Законска регулатива Републике Српске као и земаља окружења које су обухваћене анализом препознају право на новчану помоћ као облик подршке појединцима и/или породицама које немају редовне мјесечне приходе. Анализирајући идентификоване кориснике овог права, као и услове за његово признавање запажа се да је циљна група, односно да су корисници овог права у Републици Српској лица неспособна за рад, а да законски прописи земаља из окружења као кориснике овог права препознају и појединце који су способни за рад али немају редовне приходе (труднице, самохрани родитељ, лице које је завршило школовање по посебном образовном програму, затим дијете без породичног старања до заснивања радног односа). При остваривању овог права дефинисан је имовински цензус и у Републици Српској и у земљама окружења.

Право на додатак за помоћ и његу другог лица

Наведено право је препознато у законској регулативи Републике Српске и земаља окружења обухваћених анализом, а остварују га лица којима је неопходна помоћ и њега другог лица услед тјелесног или сензорног оштећења, интелектуалних тешкоћа или промјена у здравственом стању. Анализирајући кориснике овог права и услове његовог остваривања уочавају се одступања у односу на законску регулативу у Републици Српској:

²⁰ <https://mrosp.gov.hr/o-ministarstvu/zavod-za-socijalni-rad/11912>

²¹ Европска комисија, Извјештај о Босни и Херцеговини за 2022. годину, Поглавље 19, Брисел, 12. 10. 2022. године.

- Право на додатак за помоћ и његу другог лица не могу остварити лица која остварују право на личну инвалиднину (Црна Гора, Хрватска).
- При признавању права цијени се имовински цензус (Хрватска) – Важно је напоменути да се лицима са тешким инвалидитетом и трајним промјенама право признаје независно од висине мјесечних прихода у пуном износу, односно да се у смањеном износу признаје лицима из групе слијепих, глувих и глуво-слијепих који су оспособљени за самосталан живот, те лицу потпуно лишеном пословне способности.
- Висина додатка је фиксна у Црној Гори, док је у осталим земљама окружења као и у Републици Српској, подијељена у двије групе.

Лична инвалиднина

Право на личну инвалиднину у виду материјалних давања не препознаје се у законској регулативи Србије, док је у осталим земљама окружења обухваћеним анализом препознато као право из области социјалне заштите. Анализирајући услове остваривања овог права у Хрватској, Црној Гори и Републици Српској уочавају се сљедеће разлике:

- У Републици Српској право на личну инвалиднину остварују лица са инвалидитетом према степену инвалидитета од 70% до 100%, при чему се висина материјалног давања разликује сходно степену инвалидитета и може га остварити лице независно од признатог права на додатак за помоћ и његу другог лица.
- У Црној Гори личну инвалиднину остварује лице са тешким инвалидитетом, под условом да није корисник права на додатак за његу и помоћ другог лица. Износ који се признаје је фиксан – не зависи од степена инвалидитета. У Хрватској се право на личну инвалиднину признаје такође лицима са тешким инвалидитетом, при чему се не признаје лицима која остварују право на додатак за помоћ и његу другог лица (као и у Црној Гори). При признавању овог права цијени се имовински цензус као и код додатка за помоћ и његу другог лица.

Једнократна новчана помоћ

Право на једнократну новчану помоћ препознаје се у свим законским прописима земаља обухваћених анализом, а нису уочена већа одступања у условима признавања овог права.

Право на подршку у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју

Подршка дјечи са сметњама у развоју препознаје се у законским прописима земаља обухваћених анализом, изузев Црне Горе, нема значајнијих одступања у условима за остваривање овог права.

2.1.6. Основни налази анализе функционисања система социјалне заштите у Републици Српској

Полазећи од сазнања добијених кроз функционални преглед и анализу стања система социјалне заштите од 2018. до 2022. године, која је обухватала број корисника права и финансијска издвајања, те мишљења стручних радника исказаних на фокус групама организованим за потребе ситуационе анализе, издвајају се сљедећи закључци који представљају основ за идентификовање фокуса и приоритета будућег дјеловања:

- Највећи дио финансијских средства издваја се за право на додатак за помоћ и његу другог лица (око 60% укупног буџета), а преостала разлика се усмјерава на сва друга права (лична инвалиднина – 12,8%, смјештај у установу – 12%, збрињавање у хранитељску породицу – 3%, новчана помоћ – око 10%, једнократна новчана помоћ – око 3%). Добијена сазнања упућују на потребу преиспитивања критеријима за остваривања појединих права, те рационалнију расподелу финансијских средстава. Наиме, евидентно је да је у порасту број корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица и да се из године у годину повећавају финансијска средства намијењена за ово право, а да није дефинисан имовински цензус при остваривању права. Због тога је потребно размотрити предности законске регулативе из окружења, према којој лица која остварују право на личну инвалиднину не остварују право на додатак за помоћ и његу другог лица.
- С друге стране, евидентно је да су минимална финансијска издвајања намијењена за лица која су неспособна за рад и немају прихода, те се препознају као најрањивија категорија корисника права социјалне заштите. Наведено упућује на потребу редефинисања постојећих критеријума за остваривање овог права водећи рачуна о лицима која су дуго без запослења и тиме тешко запошљива, као и самохраним родитељима.
- Као један од закључака анализе издваја се и потреба ревидирања рада првостепених комисија за процјену и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју, јер се мање јединице локалне самоуправе сусрећу са проблемом њиховог формирања, а запажа се и неуједначен приступ у њиховом раду. Након детаљне анализе постојећих прописа и пракси код процјене и упућивања дјеце са сметњама у развоју и лица са инвалидитетом, потребно је радити на активностима које се односе на реформу система процјене дјеце са сметњама у развоју и лица са инвалидитетом у Републици Српској. Постојећа подзаконска акта често су изазов у пракси због нестандардизованог приступа и разлике у пракси. Ради се о прописима донесеним на основу мјешовитог приступа процјене дјеце, те наведени правилници често недовољно утврђују компоненту процјене функционисања дјеце са сметњама у развоју и лица са инвалидитетом, као и процјену фактора окружења који утичу на функционисање и развој дјетета. Такође, планирање, праћење и евалуација подршке за дијете нису јасно и детаљно прописани. Наведени подаци указују на утемељену потребу за спровођењем реформе система процјене дјеце са сметњама у развоју и лица са инвалидитетом како би се она ускладила са Међународном класификацијом функционисања, инвалидитета и здравља, те како би процес планирања, спровођења и евалуације подршке на нивоу Републике Српске, без обзира на различитости између јединица локалне самоуправе, био уједначен.
- Права која се остварују пружањем услуга, као што су дневно збрињавање и помоћ у кући нису развијена у већем броју јединица локалне самоуправе. Тешкоће у успостављању и развијању ове услуге произлазе из ограничених буџетских

средстава и недовољне подршке на локалном нивоу, јер захтијева ангажовање нових радника.

- Анализирајући податке који се односе на проширена права увиђа се да су она разнолика, те да се као најзаступљенија права у јединицама локалне самоуправе препознају право на трошкове сахране, право на огрјев, право на прехранбено-хигијенски пакет и школски превоз ученика са сметњама у развоју. Проширена права која се издвајају као актуелна с обзиром на број корисника су јавна кухиња, прехранбено-хигијенски пакети, субвенција трошкова воде, смјештај у породицу, субвенција комуналних трошкова и здравствено осигурање. Највећи износ финансијских издвајања у оквиру проширених права усмјерени су на право на смјештај у породицу и персонална асистенција, а признају се у шест, односно три јединице локалне самоуправе.

2.1.7. Аналитички осврт на функционисање система дјечје заштите у Републици Српској

Законом о дјечјој заштити прописани су корисници права из дјечје заштите, као и сама права која се реализују кроз новчана давања и пружањем услуга крајњим корисницима – дјечи. Корисници новчаних давања су физичка лица, мајка, односно отац, старатељ или усвојитељ, који испуњавају законом прописане услове за поједина права, наведена засебно за свако појединачно право у наставку, послодавци – корисници права на рефундацију накнаде плате, који испуњавају законом прописане услове, који су такође у даљем тексту наведени.

Законом о дјечјој заштити дефинисано је **девет права**, и то:

1. помоћ за опрему новорођенчета;
2. матерински додатак;
3. додатак на дјецу;
4. рефундација накнаде плате за вријеме коришћења породичног одсуства;
5. рефундација накнаде плате за вријеме рада са половином пуног радног времена ради појачане њега дјетета до три године живота;
6. рефундација накнаде плате за вријеме рада са половином пуног радног времена ради појачане њега и бриге о дјетету са сметњама у развоју;
7. задовољавање развојних потреба дјете;
8. пронаталитетна накнада за трећорођено и четворођено дијете;
9. накнада родитељу-његователу или његователу.

2.1.7.1. Право на помоћ за опрему новорођенчета

Право на помоћ за опрему новорођенчета остварује мајка са пребивалиштем у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета за свако новорођено дијете у породици, без обзира на материјални статус породице и мјесто рођења дјетета. То право може остварити и мајка која је страни држављанин и има стални или привремени боравак у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета, под условом да је дијете рођено на територији Републике и да у држави чији је држављанин није корисник права по истом основу. Изузетно од наведеног, право може остварити и мајка која нема пребивалиште у Републици Српској, ако отац дјетета има пребивалиште у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета. Право се остварује у једнократном

новчаном износу, који у складу са позитивним законским прописом од 1. јануара 2022. године износи 500 КМ.

Табела 18: Број корисника права на помоћ за опрему новорођенчета

Година	2018	2019	2020	2021	2022
Број мајки – корисника	9.546	9.023	9.410	8.591	9.267
Број корисника – дјеце	9.705	9.171	9.539	8.707	9.420
Износ једнократне помоћи на име права (у КМ)	250	250	250	250	500
Укупан износ за исплату (у КМ)	2.426.250	2.292.750	2.384.750	2.176.750	4.709.500

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

На основу предочених табеларних података можемо закључити да је број корисника права на помоћ за опрему новорођенчета у посматраном периоду опао, а поред евидентног пада наталитета (број рођених у 2018. години је износио 9.568, а у 2021. години 9.274²²) остали параметри који су утицали на одступање у броју корисника су: пооштравање законског услова у вези за пребивалиштем од годину дана прије рођења дјетета, миграције и повећање номиналног износа помоћи. Наиме, Законом о измјенама и допунама Закона о дјечјој заштити, који је ступио на снагу 1. јануара 2022. године, износ помоћи за опрему новорођенчета повећан је са 250 КМ на 500 КМ. Најављена промјена Закона довела је до стагнације поднесених захтјева, с обзиром на то да је рок у коме се захтјев може поднијети годину дана од дана рођења дјетета, због чега су мајке које су се породиле крајем године, подносиле захтјеве након ступања на снагу новог Закона, те умјесто 250 КМ оствариле помоћ у износу од 500 КМ.

2.1.7.2. Право на матерински додатак

Право на матерински додатак остварује незапослена мајка која има пребивалиште у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета и која је незапослена на дан рођења дјетета, у трајању од 12 мјесеци, а за близанце и свако треће и наредно дијете, у трајању од 18 мјесеци. Захтјев за остваривање права подноси се у року од 90 дана од дана рођења дјетета.

Право може остварити и мајка која је страни држављанин и има стални или привремени боравак у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета, да је незапослена на дан рођења дјетета и у напријед наведеном року, те да у држави чији је држављанин није корисник права по истом основу. Изузетно, право може остварити мајка која нема пребивалиште у Републици Српској ако отац дјетета има пребивалиште у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета. Право може остварити незапослени отац дјетета, односно старатељ или усвојилац дјетета, уколико мајка дјетета није жива, уколико је дијете напустила или је из објективних разлога спријечена да непосредно брине о дјетету, према акту надлежног органа. Ово право се од 1. јануара 2022. године признаје и у случају да живорођено дијете умре или захтјев подноси мајка која је родила мртво дијете. Право се, у овом случају, признаје у трајању од најмање 60 дана од дана рођења дјетета, а изузетно, и даље, односно онолико времена колико је, према

²² Статистички билтен, Демографска статистика, Републички завод за статистику, Бања Лука, 2022. године: https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/stanovnistvo/BiltenDemografaskaStatistika_2022_WEB.pdf

оцјени овлашћеног доктора медицине, потребно да се опорави од порођаја и психичког стања изазваног губитком дјетета, а најдуже 12 мјесеци од дана рођења дјетета. Матерински додатак, у складу са позитивним законским прописом, признаје се у новчаном износу од 405 КМ.

Табела 19: Број корисника права на матерински додатак

Матерински додатак	2018			2019			2020			2021			2022		
	м	ж	Ук.	м	ж	Ук.	м	ж	Ук.	м	ж	Ук.	м	ж	Ук.
Број корисника	9	4.665	4.674	25	5.121	5.146	21	5.364	5.385	35	5.294	5.329	17	5.079	5.096
Износ у КМ	12.674.590			25.003.485			26.163.405			25.896.510			24.766.965		

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Од 2018. до 2021. године присутан је благи тренд пораста броја корисника права на матерински додатак, из разлога што је брисана одредба која је условљавала незапосленост мајке шест мјесеци прије рођења дјетета, чиме су створени повољнији услови за остваривање права на матерински додатак, да би у 2022. години поново дошло до пада броја корисника.

2.1.7.3. Право на додатак на дјецу

Право на додатак на дјецу остварује мајка за прво, друго, треће и четврто дијете у породици, зависно од материјалног положаја породице, распореда рођења и узраста дјеце, у складу са чланом 25. Закона о дјечјој заштити. Право може остварити и отац дјетета, односно усвојилац дјетета, уколико мајка није жива, напустила је дијете, или је из објективних разлога спријечена да непосредно брине о дјетету, односно када је одлуком надлежног органа дијете повјерено оцу на заштиту и васпитање. У овом члану прописани су проценти цензуса који се односе на мјесечне приходе чланова породице, те каталoшку вриједност процијењене покретне имовине, који се утврђују у односу на основицу, најнижу плату у Републици Српској у претходној години.

Висина додатка на дјецу, зависно од реда рођења, такође се утврђује у процентима у односу на наведену основицу, те је тако утврђено:

- за прво, друго и четврто дијете – 18% од основице,
- за треће дијете – 26% од основице,
- за дјецу из члана 18. став 3. и члана 19. Закона²³ – 32% од основице.

Додатак на дјецу припада дјечи до навршених 15 година, ако се редовно школују. Изузетно, право могу остварити дјеца до навршених 18 година, а то су дјеца под старатељством и без родитељског старања, те дјеца којима је стручна комисија, у складу са законом којим се уређује област социјалне заштите, утврдила да се ради о дјетету са оштећењем или обољењем: вида, слуха, говорно-гласовне комуникације, са тјелесним

²³ Дјеца под старатељством, без родитељског старања; дјеца којима је надлежни орган признао право на додатак за помоћ и његу другог лица у смислу закона којим се прописује област социјалне заштите; дјеца којима је стручна комисија, у складу са законом којим се уређује област социјалне заштите, утврдила да се ради о дјетету са оштећењем или обољењем: вида, слуха, говорно-гласовне комуникације, са тјелесним оштећењем, односно хроничним обољењем, са интелектуалним оштећењем, са психичким поремећајем, односно обољењем или са другим оштећењем или обољењем; дјеца узраста до три године, уколико им је, према налазу овлашћеног доктора медицине, потребна појачана њега; дјеца чији је родитељ, односно усвојитељ, корисник права на новчану помоћ у смислу закона којим се прописује област социјалне заштите.

оштећењем, односно хроничним обољењем, са интелектуалним оштећењем, са психичким поремећајем, односно обољењем или са другим оштећењем или обољењем. Дјеца којима је надлежни орган признао право на додатак за помоћ и његу другог лица у смислу закона којим се прописује област социјалне заштите право могу остварити до навршених 18 година, а уколико су на редовном школовању најдуже до 26. године, као и дјеца чији је родитељ, односно усвојитељ, корисник права на новчану помоћ у смислу закона којим се прописује област социјалне заштите. Међутим, с обзиром на цензус и ограничење узраста дјеце до 15 година, осим у изузетним случајевима, велики број породица не може остварити право на додатак на дјецу ако је само једно лице у породици запослено са приходима најниже плате у Републици Српској, те би у наредном периоду требало повећати доступност права на додатак на дјецу смањењем цензуса. Повећање доступности права на додатак на дјецу обезбиједило би се постизање економске и социјалне сигурности и смањење трошкова родитељства.

Имајући у виду да је однос према систему дјечје заштите детерминисан општим стањем у друштву (друштвене кризе, расположива средства и сл.), јасно је да се право на додатак на дјецу посматра као мјера подстицања природног прираштаја. С тим у вези, измјеном Закона о дјечјој заштити, која је ступила на снагу 1. јануара 2022. године, право на додатак на дјецу, поред другог, трећег и четвртог дјетета у породици, могуће је остварити и за прво дијете по реду рођења, до навршених 15 година, ако се редовно школују, односно најдуже до 18 или 26 година, према условима утврђеним законом. Доплата на дјецу, према важећем законском рјешењу, као новчано давање, има за циљ побољшање материјалног положаја породица са дјецом, односно има примарно социјално-заштитни карактер, јер се право стиче по основу посебних социјалних критеријума и услова, а у односу на треће дијете у породици дјелимично и пронаталитетни, због диференцирано увећаног износа за треће дијете по реду рођења (уз претходно испуњавање материјалних услова).

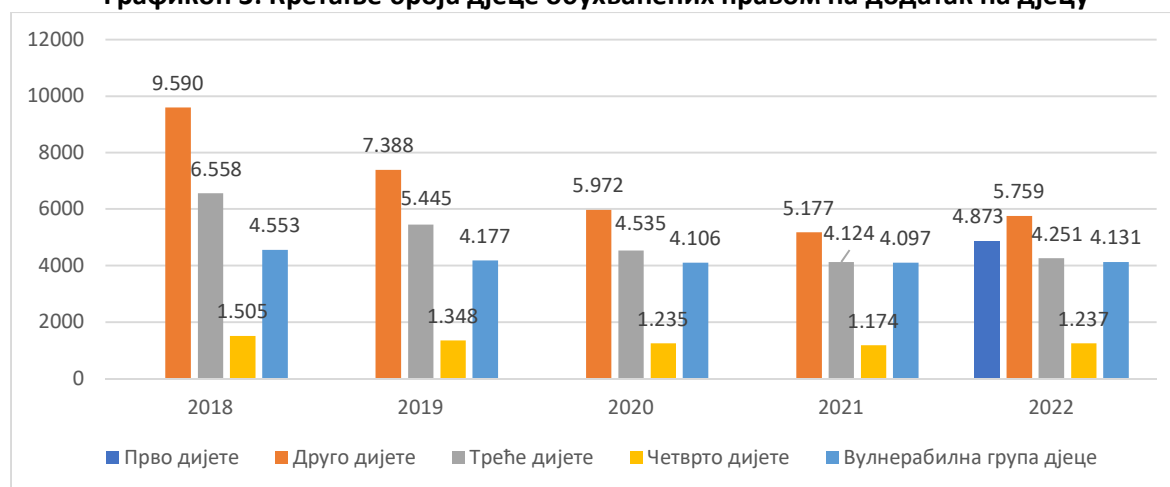
Табела 20: Број корисника права на додатак на дјецу

Додатак на дјецу	2018			2019			2020			2021			2022		
	Број дјеце	Износ	Број корисника	Број дјеце	Износ	Број корисника	Број дјеце	Износ	Број корисника	Број дјеце	Износ	Број корисника	Број дјеце	Износ	Број корисника
1. дијете	-			-	-		-	-		-	-		4.873	117	
2. дијете	9.590	35,55	15.459	7.388	39,60	12.637	5.972	40,50	10.825	5.177	46,80	9.851	5.759	117	11.635
3. дијете	6.558	71,10		5.445	79,20		4.535	81		4.124	93,60		4.251	169	
4. дијете	1.505	35,55		1.348	39,60		1.235	40,50		1.174	46,80		1.237	117	
Вулн. група дјеце	4.553	90,85		4.177	101,2		4.106	103,5		4.097	119,6		4.131	208	
УК. ДЈЕЦЕ	22.205			18.358			15.848			14.572			20.251		
УК. ИЗНОС (КМ)	16.179.641			13.431.960			12.816.387			14.062.647			29.081.583,60		

Извор података: Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Посматрајући табеларне податке, можемо закључити да број корисника овог права пада из године у годину, имајући у виду континуирани пад наталитета, те миграције становништва. Евидентно је да боља дисциплина и рад контролних органа додатно утичу на то да се смањује број радника који раде без регулисаног радног статуса, што доприноси мањем броју корисника додатка на дјецу, с обзиром на то да значајан број породица остварује мјесечни приход који прелази законски цензус. Свјесни потребе подстицања рађања у Републици Српској, као и социјално-економских услова живота породица, измјеном и допуном Закона о дјечјој заштити, који је ступио на снагу 1. јануара 2022. године, проширен је обухват права на додаток на дјецу и првог дјетета у породици, док су за друго, треће и четврто дијете, као и дјецу из осјетљивих категорија, повећана новчана давања за остваривање овог права. Број дјеце обухваћене правом на додаток на дјецу приказан је графички у наставку, из чега је видљиво да је највећи број дјеце из категорије другог дјетета у породици, а најмањи из категорије четвртог дјетета.

Графикон 3: Кретање броја дјеце обухваћених правом на додаток на дјецу

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Поред наведеног, значајно је поменути да се од укупног броја вулнерабилне групе дјеце корисника права на додаток на дјецу у посматраном периоду највећи број односи на дјецу са сметњама у развоју и дјецу која остварују право на додаток за помоћ и његу другог лица по рјешењу надлежног органа, што је видљиво из табеле у наставку.

Табела 21: Укупан број вулнерабилне групе дјеце корисника додатка на дјецу

Вулнерабилна група дјеце	2018	2019	2020	2021	2022
Дијете до три године коме је према налазу овлашћеног доктора медицине потребна појачана њега	20	60	75	77	100
Дијете које остварује право на додаток за помоћ и његу другог лица по рјешењу надлежног органа	2.969	1.376	1.266	953	1.008
Дијете са сметњама у развоју	534	2.011	2.110	2.482	2.487
Дијете под старатељством	244	193	177	153	158
Дијете под хранитељством	9	8	5	2	5
Дијете чији родитељ, остварују право на новчану помоћ у смислу закона којим се прописује област социјалне заштите	752	529	473	430	373
Укупно	4.552	4.177	4.106	4.097	4.131

2.1.7.4. Право на рефундацију накнаде плате за вријеме коришћења породичног одсуства

Ово право има послодавац, предузетник или лице које у виду основног занимања обавља самосталну професионалну дјелатност (у даљем тексту: корисник права на рефундацију). За остваривање овог права корисник права на рефундацију, односно његов организациони дио, мора бити регистрован у Пореској управи Републике Српске као уплатилац доприноса, односно лице које користи породично одсуство у складу са законом којим се уређују радни односи, на територији Републике Српске мора бити регистровано код Пореске управе као обвезник доприноса. Накнаду плате за првих мјесец дана коришћења породичног одсуства лицу које користи породично одсуство обезбјеђује и исплаћује послодавац из властитих средстава, а за наредних 11 мјесеци за прво и друго дијете, односно 17 мјесеци за близанце, треће и свако наредно дијете накнаду исплаћује послодавац, а исплаћена средства рефундира ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту Републике Српске. Услов за остваривање права је редовна уплата доприноса за дјечју заштиту за све обвезнике доприноса у посљедњих годину дана прије почињања коришћења породичног одсуства, као и за вријеме његовог коришћења.

Право на коришћење породичног одсуства жене произлази из Закона о раду, којим је прописано да за вријеме трудноће, порођаја и њега дјетета жена има право на породично одсуство у трајању од годину дана непрекидно, а за близанце и свако треће и наредно дијете у трајању од 18 мјесеци непрекидно. У складу са овим законом, родитељи се могу споразумјети да породично одсуство, након истека 60 дана од дана рођења дјетета, умјесто мајке настави да користи запослени отац дјетета, као и у случају незапослености мајке, под оправданим околностима, корисник права на коришћење породичног одсуства може бити и отац. За вријеме коришћења породичног одсуства жена има право на накнаду плате коју је остварила у посљедњих 12 мјесеци прије почињања породичног одсуства.

Табела 22: Број корисника рефундације накнаде плате за вријеме коришћења породичног одсуства

Опис	2018			2019			2020			2021			2022		
	м	ж	ук.	м	ж	ук.	м	ж	ук.	м	ж	ук.	м	ж	ук.
Број корисника	37	4.218	4.255	58	3.919	3.977	63	4.331	4.394	29	4.082	4.111	40	4.400	4.440
Износ	28.501.208			40.475.738			57.133.428			59.791.738			65.773.138		

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Код овог права примјетан је тренд пораста броја корисника, с обзиром на то да се послодавцима (корисницима права), измјеном Закона о дјечјој заштити, која је ступила на снагу 1. јануара 2020. године, умјесто рефундације накнаде плате у износу од 80%, врши рефундација 100% износа бруто плате, чиме су смањени трошкови породичног одсуства запослених радница свим послодавцима.

2.1.7.5. Право на рефундацију накнаде плате за вријеме рада са половином пуног радног времена ради појачане њега дјетета до три године живота

Ово право има корисник права на рефундацију за једног од запослених родитеља, односно усвојитеља или лица коме је надлежни орган повјерио дијете на заштиту и васпитање, уколико је дјетету према налазу овлашћеног доктора медицине потребна појачана њега.

Накнаду плате родитељу за половину пуног радног времена обезбјеђује ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту. Висина накнаде утврђује се у складу са чланом 112. Закона о раду – висина просјечне плате коју је радник/-ца остварила у посљедњих 12 мјесеци прије почињања коришћења права на рад са половином пуног радног времена. Услов за остваривање права је редовна уплата доприноса за дјечју заштиту за све обвезнике доприноса у посљедњих годину дана прије почињања рада са половином пуног радног времена, као и за вријеме његовог коришћења. Поступак утврђивања потребе дјетета до три године живота за појачаном његом од овлашћеног доктора медицине прописан је Правилником о поступку утврђивања потребе дјетета до три године живота за појачаном његом од овлашћеног доктора медицине²⁴.

Табела 23: Број корисника рефундације накнаде плате за вријеме рада са ½ пуног радног времена ради појачане њега дјетета до три године живота

Опис	2018			2019			2020			2021			2022		
	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.
Број корисника	0	5	5	2	16	18	2	16	18	1	16	17	1	22	23
Износ (КМ)	5.459			77.721			57.152			97.189			121.582		

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

На основу података о броју корисника овог права можемо закључити да се ради о новом праву у систему дјечје заштите, које је први пут нормирано законском одредбом која је ступила на снагу 1. јануара 2018. године. Након прве године примјене и почетног броја корисника, забиљежен је значајан раст, који је у наредним годинама задржао исти ниво.

2.1.7.6. Право на рефундацију накнаде плате за вријеме рада са половином пуног радног времена ради појачане њега и бриге о дјетету са сметњама у развоју

Дато право има корисник права на рефундацију за једног од родитеља дјетета са сметњама у развоју, односно усвојитеља или лица коме је надлежни орган повјерио дијете на заштиту и васпитање, које није смјештено у установу здравствене или социјалне заштите. Накнаду плате родитељу за половину пуног радног времена обезбјеђује ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту. Висина накнаде утврђује се у складу са чланом 112. Закона о раду – висина просјечне плате коју је радник/-ца остварила у посљедњих 12 мјесеци прије почињања коришћења права на рад са половином пуног радног времена. Услов за остваривање права је редовна уплата доприноса за дјечју заштиту за све обвезнике доприноса у посљедњих

²⁴ „Службени гласник Републике Српске“, број 70/18.

годину дана прије почињања рада са половином пуног радног времена, као и за вријеме његовог коришћења.

Поступак утврђивања потребе дјетета са сметњама у развоју за појачаном његом од овлашћеног доктора медицине прописан је Правилником о поступку утврђивања потребе дјетета са сметњама у развоју за појачаном родитељском његом и бригом од овлашћене здравствене установе.

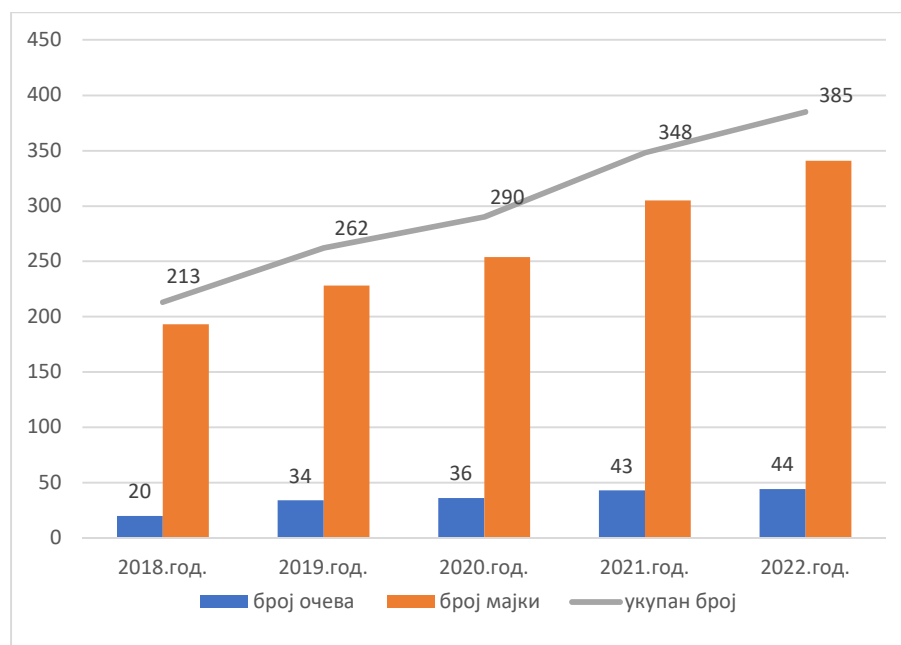
Табела 24: Број корисника рефундације накнаде плате за вријеме рада са ½ радног времена ради њега дјетета са сметњама у развоју

Опис	2018			2019			2020			2021			2022		
	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.
Број корисника	20	193	213	34	228	262	36	254	290	43	305	348	44	341	385
Износ (КМ)	908.966			1.287.617			2.403.096			2.837.561			3.199.434		

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Посматрајући податке представљене табеларно и графички, можемо закључити да број корисника права расте линеарно из године у годину, да ово право остварује и значајан број очева у односу на друга права, као и да посљедишно расте и укупан годишњи износ финансијских средстава.

Графикон 4. Кретање броја корисника рефундације накнаде плате за вријеме рада са ½ радног времена ради њега дјетета са сметњама у развоју

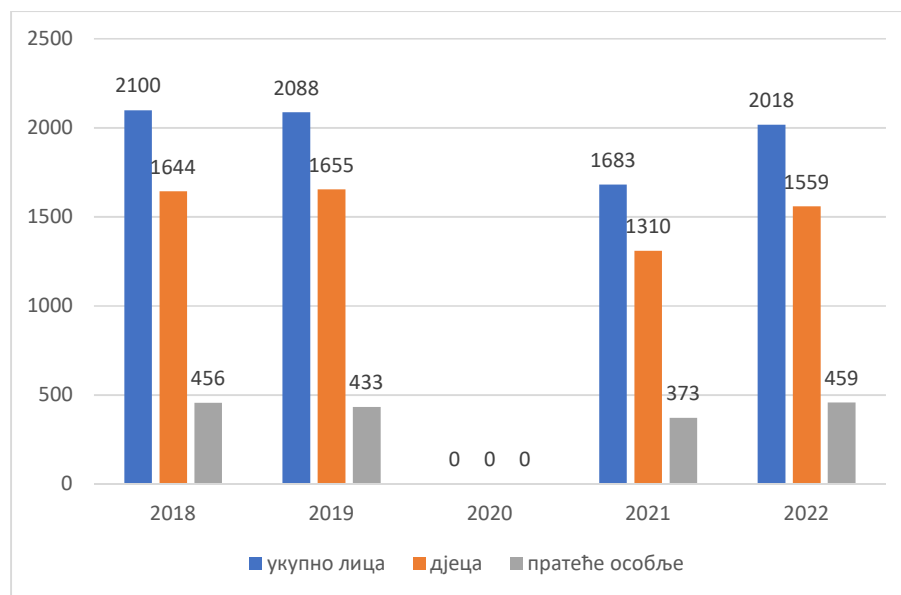
Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

2.1.7.7. Право на задовољавање развојних потреба дјеце

Задовољавање развојних потреба дјеце обухвата три сегмента: социјализацију, суфинансирање и манифестације. Право на задовољавање развојних потреба дјеце реализује се непосредним пружањем услуга и подршке дјечи кроз одговарајуће пројекте утврђене програмом ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту. Фонд доноси програм којим се утврђује врста услуге и подршке, односно пројекта, носиоци пројекта, критеријуми за избор учесника у пројекту, обим и категорија права корисника – дјеце у пројекту, очекивани циљеви и ефекти, носиоци пројектних активности, оправданост пројекта, финансирање пројекта. Сагласност за реализацију програма даје Министарство здравља и социјалне заштите.

Право се од 2002. године реализује кроз пројекат „Социјализација дјеце Републике Српске“, а у досадашњој реализацији обухваћено је 34.002 лица, од овог броја дјеце највулнерабилнијих категорија Републике Српске – 81,7%, и одраслих лица – 18,3% (васпитача, стручног особља, родитеља-пратилаца дјеце са сметњама у развоју). Категорије дјеце која су обухваћена пројектом су: дјеца чији је развој деприван социјалним, материјалним, породичним утицајима и/или је отежан здравственим и развојним проблемима и посебно талентована дјеца побједници републичких такмичења, узраста од шест до 15 година, односно до 18 година за дјецу са сметњама у развоју и хроничним обољењима и, изузетно, старија лица са тешким сметњама (у посљедњој смјени пројекта).

Графикон 5: Кретање броја лица обухваћеним пројектом „Социјализација дјеце Републике Српске“ у периоду 2018–2022. године²⁵

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Циљеви пројекта су развојно-подстицајни, а реализују се кроз активности прилагођене развојним потребама, али и карактеристикама узраста дјеце која се обухватају и специфичностима категорије којој дјеца припадају. Специфичност пројекта је да се пројектне активности одвијају на морској обали (црногорска обала), у амбијенту који

²⁵ Влада Републике Српске је на сједници, одржаној 26. јуна 2020. године, донијела Закључак којим је отказала реализацију пројекта „Социјализација дјеце Републике Српске – 2020“, због пандемије вируса корона.

је већини дјеце непознат, у доминантно десетодневним смјенама, које се формирају по принципу инклузије и међурегионалне хетерогености.

Ово право се реализује пружањем директне подршке дјечи, али и породици у остваривању њене развојне, социјализацијске, економске и васпитне функције, тако су циљеви повезани са потребом дјетета за сигурношћу, повјерењем, позитивном социјалном интеграцијом са вршњачком групом, самоодређењем, афирмацијом, физичком активношћу, те игром и учењем.

2.1.7.8. Право на пронаталитетну накнаду за трећерођено и четвворођено дијете

Ово право остварује мајка са пребивалиштем у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета за свако трећерођено и четвворођено дијете, без обзира на материјални статус породице и мјесто рођења дјетета. Корисник права може бити и отац, односно старатељ или хранитељ дјетета, уколико мајка дјетета није жива, уколико је дијете напустила или је из објективних разлога спријечена да непосредно брине о дјетету, према налазу надлежног органа. Право може остварити и мајка која је страни држављанин и има стални или привремени боравак у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета, под условом да је дијете рођено на територији Републике Српској и да у држави чији је држављанин није корисник права по истом основу. Износ на име признатог права исплаћује се у једнократном износу од 600 КМ за трећерођено дијете и у износу од 450 КМ за четвворођено дијете.

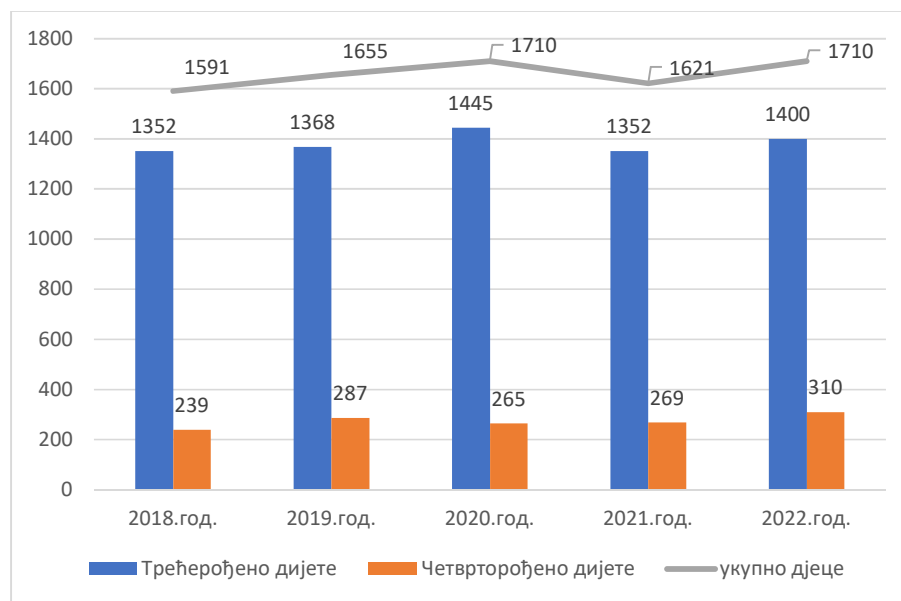
Табела 25: Број корисника пронаталитетне накнаде за трећерођено и четвворођено дијете

Опис	2018		2019		2020		2021		2022	
	Број дјеце	Број корисника	Број дјеце	Број корисника	Број дјеце	Број корисника	Број дјеце	Број корисника	Број дјеце	Број корисника
Трећерођено дијете	1.352	1.519	1.368	1.585	1.445	1.641	1.352	1.561	1.400	1.640
Четвворођено дијете	239		287		265		269		310	
УКУПНО ДЈЕЦЕ	1.591		1.655		1.710		1.621		1.710	
Укупни износ за исплату (КМ)	918.750		950.100		986.250		932.250		979.500	

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Код овог права примјетно је да се у Републици Српској рађа много већи број дјеце у статусу трећерођеног дјетета у односу на четвворођено дијете. Такође, може се уочити да је тај број приближно уједначен из године у годину.

Графикон 6: Кретање броја корисника пронаталитетне накнаде за трећерођено и четвворођено дијете

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

2.1.7.9. Право на накнаду родитељу-његоватељу или његоватељу

Ово је право које остварује један од родитеља дјетета са сметњама у развоју, најдуже до навршене 30. године живота дјетета, и то за дијете које:

1. има трајно оштећење или обољење због којег је потпуно зависно од помоћи и њега другог лица при задовољавању основних животних потреба, са процентом тјелесног оштећења од 100%,
2. има потребу за посебном његом на основу налаза и мишљења стручне комисије, у складу са Законом о дјечјој заштити и законом којим се уређује област социјалне заштите,
3. није у могућности да се оспособљава за рад у струци кроз наставак школовања, према налазу стручне комисије, у складу са законом којим се уређује област социјалне заштите,
4. не остварује право на смјештај у установу социјалне заштите, здравствену установу или није остварило право на збрињавање у хранитељску породицу, нити остварује право на дневно збрињавање, у складу са законом којим се уређује област социјалне заштите.

Поред услова за дијете, Законом о дјечјој заштити прописани су и услови које треба испуњавати подносилац захтјева да би остварио ово право, и то да:

1. има здравствену способност за пружање посебне њега дјетету са сметњама у развоју,
2. није у радном односу,
3. није старији од 65 година,
4. је на основу мишљења надлежног органа старатељства подобан за родитеља-његоватеља или његоватеља дјетета са сметњама у развоју,
5. му није одузето родитељско право или пословна способност,

6. да други родитељ, односно самохрани родитељ није корисник права из члана 10. став 1. тачка 6) Закона о дјечјој заштити,
7. није корисник права на помоћ и његу другог лица и личну инвалиднину.

Поступак утврђивања потребе за посебном његом дјетета са сметњама у развоју коју пружа родитељ-његоватељ или његоватељ утврђен је Правилником о поступку утврђивања потребе за посебном његом дјетета са сметњама у развоју коју пружа родитељ-његоватељ или његоватељ²⁶. Висина накнаде за родитеља-његоватеља или његоватеља, у складу са позитивним законским прописом, утврђује се у износу од 100% од основице из члана 21. Закона о дјечјој заштити.

Табела 26: Број корисника права на накнаду родитељу-његоватељу или његоватељу

Година	2018			2019			2020			2021			2022		
Пол	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.	М	Ж	УК.
Број корисника	-	-	-	-	-	-	48	384	432	65	434	499	76	549	625
Номинални износ	-			-			112,50 KM			130 KM			540 KM		
Ук. износ	-			-			362.588 KM			781.168 KM			4.042.798 KM		

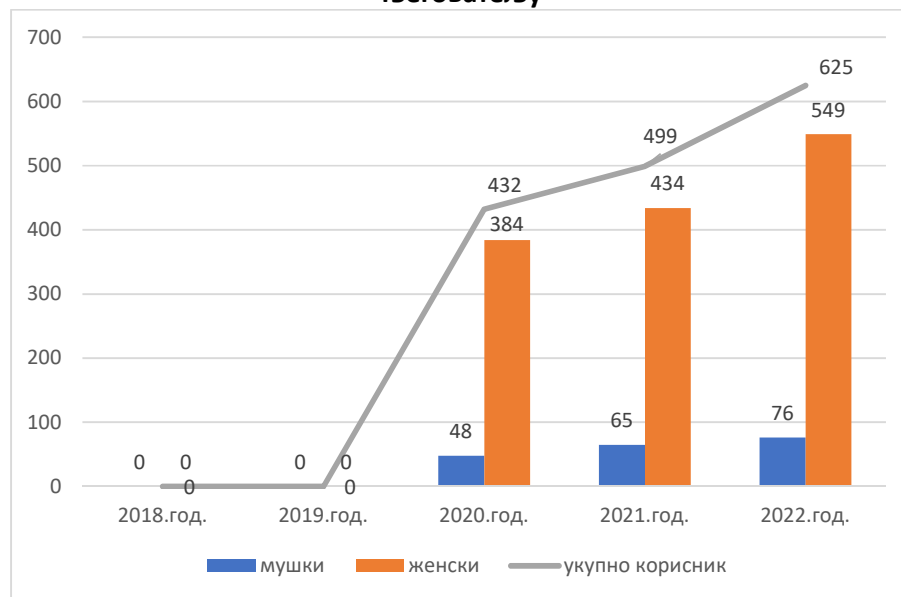
Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Подаци у 2018. и 2019. години нису доступни, будући да је ријеч о потпуно новом праву из области дјечје заштите, које је прописано Законом о измјенама и допунама Закона о дјечјој заштити из 2019. године. Прописивањем овог права као законске материје побољшана је социјална сигурност дјеце са сметњама у развоју, а самим тим и положај породица које брину о њима. Накнадом родитељу-његоватељу или његоватељу, заједно са другим примањима по основу признатих права из социјалне и дјечје заштите унапријеђена је подршка биолошкој породици, што представља и превенцију смјештаја дјеце са сметњама у развоју у установе социјалне заштите.

Број корисника права на накнаду родитељу-његоватељу или његоватељу у посматраном периоду расте, те када се посматра њихов укупан број, већи је за 44,67% у 2022. у односу на 2020. годину. Графички приказ корисника наведеног права дат је у наставку.

²⁶ „Службени гласник Републике Српске“, број 14/20.

Графикон 7: Кретање броја корисника права на накнаду родитељу-његоватељу или његоватељу

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Влада Републике Српске је у току 2020. године донијела одлуку о покретању пројекта суфинансирања боравка у предшколској установи дјеце без родитељског старања и дјеце са сметњама у развоју. У члану 33. Закона о измјенама и допунама Закона о предшколском васпитању и образовању, којим је измијењен члан 99. Закона прописано је да ће ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту обезбјеђивати накнаду за суфинансирање боравка у предшколској установи за одређене категорије дјеце. Накнада се, како је прописано, обезбјеђује на терет средстава за задовољавање развојних потреба дјеце, а број обухваћене дјеце (корисника) има узлазни тренд (од 47 у 2020. до 97 у 2022. години).

Министарство здравља и социјалне заштите расписује јавни позив за расподјелу средстава од игара на срећу која се врши за финансирање пројеката/програма из области социјалне заштите и хуманитарне дјелатности, превазилажења проблема и задовољавања потреба лица са инвалидитетом, унапређења развоја цивилног друштва у области социјалне заштите, борбе против злоупотребе дроге и свих облика зависности, којим се жели постићи побољшање услова живота социјално угрожених лица и лица са инвалидитетом, развијање нових и побољшање квалитета постојећих услуга у заједници за кориснике социјалне заштите, јачање невладиних организација на територији Републике Српске у области социјалне заштите и хуманитарне дјелатности суфинансирањем програмских активности и развијањем нових и побољшањем постојећих услуга, те побољшањем услова живота жртава злоупотребе дрога и других облика зависности. Такође, расписује и јавни позив за расподјелу средстава гранта за финансирање пројеката/програма из области здравствене заштите и хуманитарне дјелатности, борбе против дроге и свих облика зависности, социјалне заштите, јавне здравствене установе и удружења од јавног интереса. Министарство здравља и социјалне заштите континуирано издваја значајна финансијска средства за подршку поменутих пројеката и програма.

2.1.8. Финансирање система дјечје заштите у Републици Српској

Важан аспект анализе функционисања система дјечје заштите у Републици Српској представља и осврт на начин његовог финансирања. Средства за финансирање дјечје заштите обезбјеђују се из следећих извора:

1. доприноса за дјечју заштиту, утврђену законом којим се уређује област доприноса,
2. из буџета Републике, уколико ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту Републике Српске на основу доприноса не успије обезбиједити потребна средства за реализацију права из овог закона,
3. од издавања, односно промета хартија од вриједности,
4. поклона, донација и прилога физичких и правних лица,
5. коришћења расположивих средстава и права,
6. од кредитних средстава.

Табела 27: Преглед укупних издвајања из буџета Фонда у периоду 2018–2022. година (по правима)

ПРАВО	2018	2019	2020	2021	2022
ДОДАТАК НА ДЈЕЦУ	16.179.641	13.431.959	12.816.387	14.062.647	29.081.584
МАТЕРИНСКИ ДОДАТАК	12.674.590	25.003.485	26.163.405	25.896.510	24.766.965
ПОМОЋ ЗА ОПРЕМУ НОВОРОЂЕНЧЕТА	2.426.250	2.292.750	2.384.750	2.176.750	4.709.500
ПРОНАТАЛИТЕТНА НАКНАДА 3 И 4 ДИЈЕТЕ	918.750	950.100	986.250	932.250	979.500
НАКНАДА РОДИТЕЉУ-ЊЕГОВАТЕЉУ	0	0	362.588	781.168	4.042.798
НАКНАДА ПЛАТЕ ЗА ВРИЈЕМЕ КОРИШЋЕЊА ПОРОДИЉСКОГ ОДСУСТВА	28.501.208	40.475.738	57.133.428	59.791.738	65.773.139
РАД СА ЈЕДНОМ ПОЛОВИНОМ ПУНОГ РАДНОГ ВРЕМЕНА (РПР)	908.966	1.287.617	2.403.096	2.837.561	3.199.434
РАД СА ЈЕДНОМ ПОЛОВИНОМ ПУНОГ РАДНОГ ВРЕМЕНА (РПР ДО ТРИ ГОДИНЕ)	5.459	77.721	57.152	97.189	121.582
СУФИНАНСИРАЊЕ БОРАВКА У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА	0	0	23.170	106.221	140.901
СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ДЈЕЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	1.059.848	1.113.372	0	923.877	1.174.992
УКУПНО	62.674.712	84.632.742	102.330.226	107.605.911	133.990.395

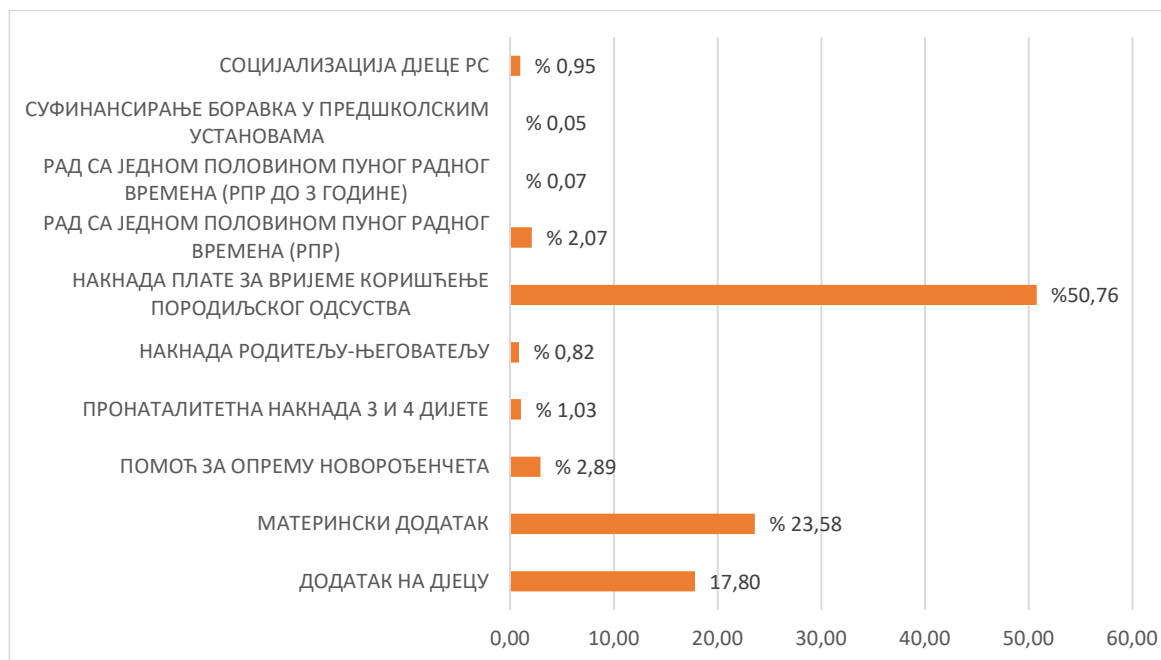
Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Када се посматра 2022. у односу на 2018. годину, укупна финансијска издвајања за права у области дјечје заштите повећана су за 114%. Анализом дистрибуције расподјеле финансијских издвајања по правима увиђа се да је 49% укупног годишњег буџета за дјечју заштиту у 2022. години усмјерено на право за накнаду плате током породичног одсуства, 22% на додатак за дјецу и 18% на матерински додатак. Најмањи проценат укупног буџета фонда у 2022. години односио се на рад са ½ пуног радног времена (РПР до три године) – 0,09% и суфинансирање боравка у предшколским установама – 0,11%. Посматрајући издвајања по правима у задњих пет година запажа се пораст издвајања финансијских средстава за сва права.

Посматрајући просјечно процентуално учешће износа појединих права дјечје заштите у укупном износу буџета ЈУ Јавног фонда за дјечију заштиту у посматраном

петогодишњем периоду, долазимо до сличних закључака као и анализом апсолутних величина. Наиме, највеће просјечно процентуално учешће у финансирању дјечје заштите у посматраном периоду од пет година имају право на накнаду плате за вријеме коришћења породилског одсуства (50,76%), право на матерински додатак (23,58%) и право на додатак на дјецу (17,80%). С друге стране, најмање просјечно процентуално учешће у финансирању дјечје заштите односи се на суфинансирање боравка у предшколским установама (0,05%) и рад са ½ пуног радног времена до три године (0,07%). Процентуална издвајања за финансирање дјечје заштите из буџета Фонда по правима, представљена су графиконом у наставку.

Графикон 8: Процентуална издвајања за финансирање дјечје заштите из буџета Фонда, по правима (просјек за 2018–2022. годину)

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

2.1.9. Људски ресурси у систему дјечје заштите

Поред аналитичког сагледавања система дјечје заштите, нормативног, институционалног и финансијског оквира, цјелокупан преглед система социјалне заштите подразумијева и сагледавање људских ресурса и капацитета запослених у области дјечје заштите. Подаци прикупљени за потребе ове анализе показују да се укупан број запослених у области дјечје заштите континуирано повећава у претходном петогодишњем периоду, а уочено повећање односи се и на повећање броја радника који воде послове првостепеног поступка у пословницама Фонда. Посматрајући структуру запослених стручних радника с обзиром на пол, евидентно је да доминира женска популација, која чини око 69,75% запослених.

У 2020. години дошло је до реорганизације Фонда, односно преузимања надлежности првостепеног поступка из области дјечје заштите од центара за социјални рад / служби социјалне и дјечје заштите на пословнице/филијале Фонда, због чега је дошло до повећања броја запослених радника. Реорганизација Фонда и пребацивање надлежности из центара за социјални рад у организационе јединице Фонда утицала је на ефикаснији рад органа који одлучују о правима из дјечје заштите. Центри за социјални рад су били

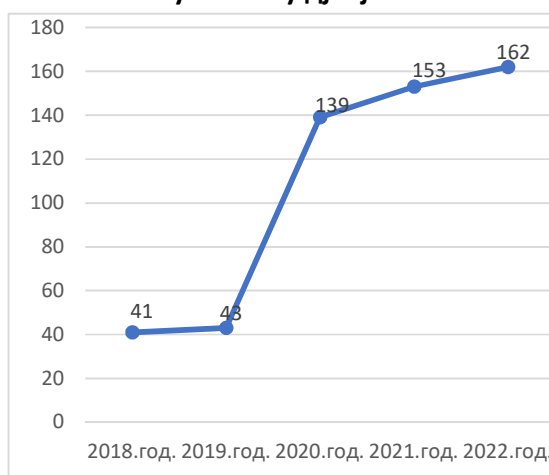
преоптерећени пословима из области социјалне и породично-правне заштите, додатно оптерећење им је представљало и спровођење поступка и одлучивање о правима из области дјечје заштите. Преузимањем надлежности центара за социјални рад из области дјечје заштите од Фонда, знатно је олакшан рад центара за социјални рад, а корисници брже и на једноставнији начин остварују права из дјечје заштите. Центрима за социјални рад је на овај начин омогућено да унаприједи стручни рад у области породичне и социјалне заштите, те користе у пуној мјери капацитете стручних радника примјењујући холистички приступ процјене потреба дјетета и породице (метода вођења случаја). Такође, овим законским рјешењем се појачала контрола трошења буџетских средстава од Фонда за дјечију заштиту, намијењених за дјечју заштиту. Подаци о броју запослених радника у систему дјечје заштите дати су табеларно и графички у наставку:

Табела 28: Број запослених у систему дјечје заштите

Година	Укупан број запослених у систему дјечје заштите	Број стручних радника у систему дјечје заштите	Полна структура стручних радника	
			М	Ж
2018	41	35	16	25
2019	43	40	16	27
2020	139	118	38	101
2021	153	128	43	110
2022	162	133	49	113

Извор података: ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Графикон 9: Кретање броја запослених у систему дјечје заштите

Када се посматра структура запослених стручних радника из аспекта занимања која се обављају, може се констатовати да је највећи број дипломираних економиста и правника. Слиједи социјални радници и остали образовни профили радника наведени табеларним прегледом у наставку.

Табела 17: Структура запослених стручних радника у систему дјечје заштите према занимањима

ЗАНИМАЊЕ	2018	2019	2020	2021	2022
Дипломирани правник	11	13	41	42	44
Дипломирани економиста	16	17	47	50	53
Магистар наука социјалног рада	1	-	-	-	-
Дипломирани социјални радник	-	-	6	7	8
Дипломирани психолог	1	1	2	2	1
Дипломирани социолог	-	-	1	1	1
Дипломирани педагог	-	-	1	2	1
Дипломирани дефектолог	-	-	-	-	-
Дипломирани политиколог	1	-	1	2	2
Дипломирани инж. електротехнике	1	1	1	1	1
Дипломирани инж. информ. технологија	2	2	2	3	3

2.1.10. Компаративна анализа права из области дјечје заштите

Компаративном анализом права из области дјечје заштите обухваћени су законски прописи Републике Српске (БиХ), Републике Србије, Црне Горе и Републике Хрватске, а пажња је усмјерена на права која се реализују у виду новчаних давања и пружањем услуга кориснику, те поступак остваривања и друга питања од значаја за систем дјечје заштите.

Помоћ за опрему новорођенчета

Позитивни законски прописи Републике Српске и земља у окружењу обезбјеђују новчану подршку за рођење дјетета у виду једнократне новчане помоћи. У Републици Српској право на помоћ за опрему новорођенчета остварује мајка са пребивалиштем у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета за свако новорођено дијете у породици, без обзира на материјални статус породице и мјесто рођења дјетета, у новчаном износу од 500 КМ (250 евра), док се захтјев за остваривање овог права може поднијети у року од годину дана од дана рођења дјетета. Упоређујући услове за остваривање овог права, са сличним правима у земљама у окружењу, може уочити да се у:

- **Републици Србији** паушал за набавку опреме за дијете исплаћује уз родитељски додатак, у једнократном новчаном износу родитељског додатка на прво дијете, односно са првом ратом родитељског додатка за друго, треће и четврто дијете, у износу који се утврђује (усклађује) на годишњем нивоу, у износу од 6.383,10 динара (53,77 евра). Једнократна помоћ за рођење другог и трећег дјетета за дјецу рођену 1. јануара 2023. године и касније износи 115.132,90 динара (959,44 евра). Захтјев за остваривање права се подноси одмах након рођења у здравственој установи у којој је дијете рођено или директно надлежном органу, најкасније до навршених годину дана живота дјетета. Поред наведене помоћи, из средстава локалне самоуправе исплаћује се једнократна помоћ породици за новорођенчад.
- **Црној Гори** право на накнаду за новорођено дијете остварује у виду једнократне накнаде, у износу од 109,07 евра, а захтјев се подноси до навршене једне године живота дјетета.
- **Републици Хрватској** право на једнократну новчану помоћ за новорођено дијете имају сва здравствено осигурана лица која имају пребивалиште у Републици Хрватској, у једнократној новчаној помоћи (309,01 евра), уз захтјев који се подноси у року од шест мјесеци од дана рођења дјетета. Осим помоћи на државном нивоу, поједине локалне самоуправе исплаћују накнаду за опрему новорођенчета и из локалног буџета.

Заједничко свим законским одредбама је да право може остварити држављанин државе са пребивалиштем на њеној територији, односно странац са сталним (Хрватска) или привременим боравком, односно дуготрајним боравиштем (Хрватска) у непрекидном трајању од најмање годину или пет година (Хрватска), који је здравствено осигуран према прописима о обвезном здравственом осигурању (Хрватска и Србија).

Матерински додатак

Право на матерински додатак препознато је у законској регулативи Републике Српске као право незапослене мајке, а у земљама региона које су обухваћене анализом, установљено је постојање сличног права. Нашим одредбама прописано је да матерински

додатак остварује незапослена мајка у трајању од 12 мјесеци, а за близанце и свако треће и наредно дијете, у трајању од 18 мјесеци, у новчаном износу од 405 KM (202,50 евра). Захтјев за остваривање права на матерински додатак подноси се у року од 90 дана од дана рођења дјетета, под условом да мајка има пребивалиште у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета и да је незапослена на дан рођења дјетета, односно до истека напријед наведеног рока. Анализирајући услове и начин остваривања права из истог основа у земљама у окружењу, може се уочити да у:

- **Републици Србији** родитељски додатак остварује мајка за прво, друго, треће и четврто дијете, под условом да је држављанин Републике Србије и да има пребивалиште у Републици Србији. Наведени додатак за рођење првог дјетета у Србији у 2023. години износи 345.398,70 динара (2.878,32 евра). За друго дијете, ово право се исплаћује у 24 рате и износи 306.388,75 динара (2.553,23 евра, мјесечно 106,38 евра), за треће дијете, исплате се врше у 120 рата и износи 1.838.332,53 динара (15.319,43 евра, мјесечно 127,66 евра), док за четврто дијете износи 2.757.498,79 динара (22.979,15 евра, мјесечно 191,49 евра) и исплаћује се у 120 рата. Захтјев за остваривање права се подноси одмах након рођења у здравственој установи у којој је дијете рођено, или директно надлежном органу најкасније до навршених годину дана живота дјетета. Родитељски додатак не може се остварити ако новорођено дијете мајке за које се подноси захтев и њена дјеца претходног реда рођења нису вакцинисана у складу са прописима у области здравствене заштите Републике Србије.
- **Црној Гори** право на накнаду по основу рођења дјетета може остварити један од родитеља који је на евиденцији Завода за запошљавање, до навршене једне године живота дјетета, у износу од 79,03 евра мјесечно.
- **Републици Хрватској** право на „родилну бригу“ и „родитељску бригу“ може остварити родитељ изван система рада. Под „родилном бригом“ о дјетету подразумијева се период од рођења дјетета до навршеног шестог мјесеца живота дјетета, док се под „родитељском бригом“ сматра период од шестог мјесеца до навршене једне године живота дјетета, за прво и друго рођено дијете или до навршене треће године живота дјетета код рођења близанаца, трећег и сваког следећег дјетета. Незапослена мајка има право на новчану помоћ током „родилне и родитељске бриге“ о новорођеном дјетету, у износу од 309,01 евра.

Додатак на дјецу

Право на додатак на дјецу (доплатак на дјецу, дечји додатак) је издвајање које представља једну од мјера за смањење сиромаштва и спада у ред универзалног новчаног примања које је препознато у свим земљама региона. Законом о дјечјој заштити прописано је да додатак на дјецу у Републици Српској припада дјецу до навршених 15 година, ако се редовно школују. Право остварује мајка за прво, друго, треће и четврто дијете у породици, зависно од материјалног положаја породице, распореда рођења и узраста дјетета. Независно од материјалног положаја и без обзира на ред рођења дјетета, право на додатак на дјецу се остварује за дјецу вулнерабилних (осјетљивих) категорија. Доплатак на дјецу припада дјецу која имају пребивалиште на територији Републике, ако међународним споразумом није другачије одређено. У Републици Српској висина додатка на дјецу за 2023. годину за прво, друго и четврто дијете износи 117 KM, за треће дијете 169 KM, док за дјецу која право остварују независно од материјалног положаја и без обзира на ред рођења износи 208 KM.

Анализирајући ово право у сусједним земљама, утврђено је да у:

- **Републици Србији** дјечји додаток остварује један од родитеља који непосредно брине о дјетету, који је држављанин Републике Србије и има пребивалиште у Републици Српској или страни држављанин који има статус стално настањеног странца, за прво, друго, треће и четврто дијете по реду рођења у породици. Дјечји додаток припада дјечи која живе и похађају програм припреме дјетета пред полазак у основну школу, односно дјетету ако има својство ученика основне школе, односно средње школе. Изузетно, дјечји додаток припада дјетету са сметњама у развоју, дјетету са инвалидитетом, те дјетету над којим је продужено родитељско право. Наведено право се остварује зависно од мјесечног прихода по члану породице, те зависно од укупног катастарског прихода. У 2023. години ово право се исплаћује у износу од 3.829 динара (31,90 евра). Дјеца која живе са једним родитељем имају право на увећан износ за 30%, односно у износу од 4.978 динара (41,50 евра), док је нешто виши износ додатка на дјецу са сметњама у развоју и износи 6.893 динара (57,44 евра). Да би испунили услове за остваривање овог права, мајка или отац морају бити држављани Републике Србије, са пребивалиштем пријављеним на истој адреси на којој су пријављена и дјеца, те да имају здравствено осигурање Републике Србије.
- **Црној Гори** додаток на дјецу може остварити петоро дјеце у породици, са изузетком рођења више дјеце у једном породу. Наведено право, под повољнијим условима, остварују осјетљиве категорије дјеце. Висина додатка за дјецу, за дијете до навршене 18. године живота износи 30 евра, за корисника материјалног обезбјеђења 44 евра, за дијете чији је родитељ, усвојилац, старатељ или хранитељ, као корисник материјалног обезбјеђења засновао радни однос на основу индивидуалног плана активације 44 евра; корисника додатка за његу и помоћ 52 евра; корисника личне инвалиднине 60 евра, док је за дијете без родитељског старања износ додатка 60 евра. Право на додаток на дјецу, од 2022. године, остварује свако дијете у Црној Гори, без обзира на цензус, односно материјални статус породице, чиме је постало препознатљиво као универзално право у систему дјечје заштите.
- **Републици Хрватској** право на доплатак за дјецу стиче се и остварује зависно од висине укупног дохотка чланова домаћинства, те зависно од других услова утврђених законом. Ово право припада дјечи до навршене 15. године живота дјетета, односно до навршене 19. или 21. године живота, како је то утврђено законом. Да би подносилац захтјева могао да оствари право на доплатак на дјецу неопходно је да има држављанство или статус странца с одобреним сталним боравком, те да има пребивалиште у Републици Хрватској најмање три године прије подношења захтјева, односно да укупни доходак остварен у претходној календарској години по члану домаћинства мјесечно не прелази 70% обрачунске основице. Висина доплатака на дјецу зависи од цензусне групе, односно уколико укупни доходак по члану домаћинства корисника мјесечно не прелази утврђени износ, односно распон (до 72,09 евра, затим ако прелази 72,10 евра, а не прелази 148,59 евра, те ако прелази 148,60 евра, а не прелази 309,01 евра), доплатак за дјецу износи 39,73 евра, односно 33,11 евра или пак у износу од 26,49 евра. Дјеци осјетљивих категорија, као и дјеци бранилаца припада право на доплатак на дјецу у увећаном проценту од 15%, односно 25%.

Рефундација накнаде плате за вријеме коришћења породичног одсуства

Право на рефундацију накнаде плате за вријеме коришћења породичног одсуства препознато је као право послодавца и изведено је из права радника на накнаду плате за

вријеме коришћења породичног одсуства. Накнаду плате за првих мјесец дана коришћења породичног одсуства лицу које користи породично одсуство обезбјеђује и исплаћује послодавац из властитих средстава, а за наредних 11 мјесеци за прво и друго дијете, односно 17 мјесеци за близанце, треће и свако наредно дијете накнаду исплаћује послодавац, а исплаћена средства рефундира Фонд. Наведено право има корисник права (послодавац) који редовно уплаћује доприносе за дјечју заштиту, док се захтјев за признавање права подноси у року од шест мјесеци од дана почињања коришћења породичног одсуства. Корисницима права на рефундацију накнаде плате рефундира се 100% бруто плате, након извршене исплате накнаде плате.

Упоређујући услове за остваривање овог права са сличним правима у земљама у окружењу може се уочити да у:

- **Републици Србији** постоји право накнада зараде, односно накнада плате за вријеме породичног одсуства, те да накнаду може остварити запослени код правних и физичких лица. Основица накнаде плате утврђује се на основу збира мјесечних основица на који су плаћени доприноси на примања која имају карактер зараде, за посљедњих 18 мјесеци који претходе првом мјесецу отпочињања одсуства, а мјесечна основица накнаде плате добија се дијељењем збира основица са 18 и не може бити већа од пет просјечних мјесечних зарада у Републици Србији. Министарство надлежно за финансијску подршку породици са дјецом, из средстава обезбјеђених у буџету Републике Србије, врши исплату мјесечних износа накнаде плате без пореза и доприноса на текући рачун корисника.
- **Црној Гори** послодавац остварује право на рефундацију средстава по основу исплате накнаде зараде запосленом за породично, односно родитељско одсуство. Висина средстава која се рефундирају послодавцу за запосленог који је прије остваривања овог права био у радном односу зависи од времена проведеног у радном односу и креће се од 30%, па до пуне просјечне зараде запосленог за 12 мјесеци који претходе мјесецу остваривања права на породично, а највише до износа двије просјечне зараде запосленог у држави у претходној години. Ако је захтјев за рефундацију накнаде зараде за породично, односно родитељско одсуство поднесен у року од 30 дана од дана почетка коришћења права, исплата тече од тога дана, а ако је захтјев поднесен послје тога рока, исплата тече од дана подношења захтјева. Послодавцу којем се исплата накнаде зараде обезбјеђује из сектора јавне потрошње (буџет државе, буџет општине и ванбуџетски фондови) не рефундирају се средства по основу накнаде за породично, односно родитељско одсуство и накнаде зараде за рад са половином пуног радног времена.
- **Републици Хрватској** постоје два права која се односе на породично одсуство, а препознају се под називима „родилни допуст“ и „родитељски допуст“. Запослена трудница има право на „родилни допуст“ у трајању од 28 дана прије дана очекиваног порођаја до навршених шест мјесеци живота дјетета, који се састоји од обавезног и додатног „родилног дупуста“. Изузетно, „родилни допуст“ се може почети користити и 45 дана прије дана очекиваног порођаја, зависно од здравственог стања, што утврђује доктор здравствене заштите. Након навршетка шест мјесеци живота дјетета, запослени има право на родитељски допуст и може се користити до осме године живота дјетета. Запослени или samozапослени родитељ има право на родитељски допуст у трајању од осам мјесеци, за прво и друго рођено дијете и 30 мјесеци за рођене близанце, треће и свако сљедеће дијете. Додатни „родилни допуст“ запослена мајка може користити и као право на рад с половином пуног радног времена, односно има право да након навршених шест мјесеци живота дјетета користити рад с половином радног времена у оноликом трајању колико је то

право користила до навршених шест мјесеци живота дјетета, а најдуже до навршених девет мјесеци живота дјетета. Запослени родитељ може право на „родитељски допуст“ користити и као право на рад с половином пуног радног времена у двоструком трајању неискоришћеног „родитељског допуста“.

Рефундација накнаде плате за вријеме рада са половином пуног радног времена ради појачане њега дјетета до три године живота

Право на рефундацију накнаде плате за вријеме рада са половином пуног радног времена ради појачане њега дјетета до три године живота има корисник права на рефундацију за једног од запослених родитеља коме је надлежни орган повјерио дијете, а коме је према налазу овлашћеног доктора медицине потребна појачана њега.

Ова врста права у земљама региона препозната је само у **Републици Хрватској**, гдје постоји право на рад с половином пуног радног времена ради појачане њега дјетета, које се може користити након што је у цјелини искоришћен родитељски допуст. Право се остварује на приједлог изабраног доктора здравствене заштите, а према налазу и оцјени надлежног тијела вјештачења, ако је дјетету због здравља и развоја потребна појачана брига и њега, а под условом да се не ради о дјетету с тешкоћама у развоју. Право се може користити најдуже до треће године живота дјетета, а потребу појачане бриге и њега дјетета, те дужину трајања утврђује надлежни орган. Поред наведеног, позитивни прописи Републике Хрватске препознају и право под називом мировање радног односа до треће године дјететовог живота и остварује се након што је искоришћено право на „родитељски допуст“ или право на рад с половином пуног радног времена.

Рефундација накнаде плате за вријеме рада са половином пуног радног времена ради појачане њега и бриге о дјетету са сметњама у развоју

Право на рефундацију накнаде плате за рад са половином пуног радног времена ради појачане њега и бриге о дјетету са сметњама у развоју има корисник права на рефундацију за једног од родитеља дјетета са сметњама у развоју, у трајању од годину дана, уз могућност продужења тог рока. Од земаља региона ово право је препознато само у:

- **Републици Хрватској** гдје један од запослених или samozапослених родитеља дјетета с тешкоћама у развоју, након што је у цијелости искористио право на „родитељски допуст“, на основу налаза и мишљења, има право на одсуство за њега дјетета до навршене осме године дјететовог живота или наставити његово коришћење и након навршене осме године дјететовог живота, све док та потреба траје. Право на рад с половином пуног радног времена не може се остварити ако један од родитеља дјетета већ користи то право за друго дијете или ако један од родитеља дјетета, према закону којим се уређује социјална заштита, за то дијете има признат статус родитеља-његоватеља.

Задовољавање развојних потреба дјеце

Право на задовољавање развојних потреба дјеце реализује се непосредним пружањем услуга и подршке дјеци кроз пројекат „Социјализација дјеце Републике Српске“ и као такав је јединствен и препознатљив ван граница Републике Српске. Фонд доноси програм којим се утврђује врста услуге и подршке, носиоци пројекта, критеријуми за избор учесника у пројекту, обим и категорија права корисника – дјеце у пројекту, очекивани циљеви и ефекти, носиоци пројектних активности, оправданост пројекта, финансирање пројекта.

Пронаталитетна накнада за трећерођено и четвворођено дијете

Ово право утврђено је у циљу стимулisaња наталитета, а остварује га мајка са пребивалиштем у Републици Српској најмање годину дана прије рођења дјетета за свако трећерођено и четвворођено дијете, без обзира на материјални статус породице и мјесто рођења дјетета.

У земљама окружења, ово право препознато је у **Републици Србији** под називом једнократна помоћ за рођење другог и трећег дјетета. Право на једнократну помоћ може остварити мајка која је остварила право на родитељски додатак за друго, односно треће дијете. Захтјев за остваривање права подноси се истовремено са захтјевом за родитељски додатак за друго, односно треће дијете, а исплата се врши истовремено са исплатом прве рате родитељског додатка.

Накнада родитељу-његоватељу или његоватељу

Право на накнаду родитељу-његоватељу или његоватељу остварује један од родитеља дјетета са сметњама у развоју, најдуже до навршене 30. године живота дјетета, које има проценат тјелесног оштећења од 100%.

У земљама окружења, ово право препознато је у **Републици Хрватској** под називом накнада родитељу-његоватељу или његоватељу. Право на накнаду родитељ остварује и за вријеме коришћења одмора, који може трајати до четири седмице током године. Уколико у породици има двоје дјеце или више дјеце с тешкоћама у развоју или лице с инвалидитетом, право се може признати и једном и другом родитељу. Накнада за родитеља-његоватеља или његоватеља износи 530,89 евра или 597,25 евра мјесечно ако се дијете с тешкоћама у развоју или лице с инвалидитетом због здравственог стања не може укључити у програме и услуге у заједници или 796,34 евра мјесечно за родитеља који самостално његује двоје или више дјеце с тешкоћама у развоју. Обрачун и исплату накнаде, успоставу пријавно-одјавних података за обавезна осигурања, те уплату доприноса за обавезна осигурања обавља Завод за социјални рад Републике Хрватске, а средства за те намјене се обезбјеђују у државном буџету.

2.1.11. Аналитички осврт на систем породично-правне заштите

У социјалној заштити послове породично-правне заштите спроводи орган старатељства, то јест центар за социјални рад, примјењујући одредбе Породичног закона. При заштити интереса дјеце орган старатељства предузима све потребне мјере ради заштите личних и имовинских права и интереса дјетета; прати располагање дјечјом имовином; пружа помоћ родитељима у сређивању њихових социјалних, материјалних и личних прилика и односа или их упућује у одговарајуће савјетовалиште, те даје одобрење родитељима да повјере дијете на заштиту и васпитање трећим лицима, ако то захтијевају интереси дјетета.

Основна улога и обавеза родитеља јесте брига о дјетету и то о његовој физичкој и психичкој доброби. У том процесу најзначајнији родитељски задатак је осигурати дјетету примјерену заштиту, контролу и развој. Вриједносни оквир на коме се заснива подршка биолошкој породици у циљу превенције издвајања дјеце из породице чини: усмјереност на оснаживање и ојачавање насупрот усмјерености на проблеме, усмјереност на снаге породице и заједнице, нестигматизација, превенција насупрот раду у кризи, рад с цијелом породицом, пружање подршке у породици, пружање услуга у заједници. Превентивне мјере које орган старатељства може предузети како би осигурао адекватнију родитељску бригу и старање, а у циљу подршке биолошкој породици дјетета, те смањења ризика од

издвајања дјетета из породице су: процјена сигурности дјетета у породици, савјетовање, материјална давања, јачање социјалне мреже подршке породици, упозорење родитељима и мјера надзора над вршењем родитељског права. У Републици Српској нема довољно развијених програма подршке породицама у циљу превенције издвајања дјеце из породица. Приоритет треба да буде подршка биолошкој породици у циљу осигурања одговарајуће родитељске бриге и старања. При сазнању да родитељ злоупотребљава или грубо занемарује родитељска права и дужности, центар за социјални рад покреће поступак за одузимање родитељског права. Улога органа старатељства у пословима утврђивања очинства и материнства јесте да позива лице да се изјасни о очинству по сазнању од мајке дјетета, узима изјаву о признању очинства, даје одобрење старатељу за подношење тужбе ради утврђивања очинства и покреће поступак за утврђивање очинства. Орган старатељства води поступак усвојења у складу са одредбама Породичног закона.

Послове старатељства врши орган старатељства, те оснива стручно тијело по потреби састављено од одговарајућих стручњака, упознаје старатеља са значајем старатељства, доноси рјешење о постављању старатеља, одређује дужности старатеља и обим његових овлашћења, стара се о примјени васпитне и друге мјере изречене од судова и других надлежних органа ради васпитања и образовања малољетника и других лица на које се ове мјере односе, обавјештава надлежног матичара у року од 15 дана од дана правоснажности рјешења о стављању под старатељство и о престанку старатељства, обавјештава надлежни суд или катастар ради уписа старатељства у земљишно-књижне евиденције ако лице стављено под старатељство има непокретну имовину и пописује имовину штићеника, процјењује и даје старатељу на управљање, даје одобрење старатељу, заступа штићеника, разматра извјештаје старатеља сваке године и по потреби предузима мјере у циљу заштите интереса штићеника, реализује повремено лични увид, контролу како старатељ врши своје дужности према штићенику, разрјешава старатеља дужности, поставља старатеља за поједине послове или одређену врсту послова одсутном лицу чије је боравиште непознато а које нема заступника, непознатом власнику имовине када је потребно да се неко о тој имовини стара, као и у другим случајевима када је то потребно ради заштите права и интереса одређеног лица. Такође, одређује обим дужности и права старатеља за посебан случај имајући у виду околности сваког појединог случаја, разматра приговор на рад старатеља, води евиденцију о лицима стављеним под старатељство, о предузетим мјерама старатељства и о имовини штићеника.

Усљед нарушених брачних односа орган старатељства спроводи поступак мирења, утврђује споразумом или одређује рјешењем одржавање личних односа дјетета са родитељем са којим не живи, те у судском процесу развода брака учествује као стручна подршка суду при повјеравању дјетета једном од родитеља и друго. Примјена холистичког приступа при процјени утврђивања стања, чињеница и фактора битних за живот дјетета је одлучујућа одредница „најбољи интерес дјетета“.

Подршка дјечи и породицама је израз стратешких опредјељења Владе Републике Српске у области социјалне заштите њених грађана, те је за период 2015–2020. године Влада усвојила Стратегију унапређења социјалне заштите дјеце без родитељског старања, а током 2018. године, усвојен је и Трансформацијски план ЈУ Дом за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Врањешевих“ Бања Лука (у даљем тексту: Дом), којим је предвиђено смањење броја дјеце смјештене у Дому, повећање броја услуга које ће бити од користи друштвеној заједници, те јачање система социјалне, породичне и дјечје заштите.

Усвојење, као један од најкомплетнијих видова бриге о дјечи без родитељског старања у Републици Српској недовољно се користи и није довољно афирмисано.

Табела 18: Број корисника породично-правне заштите

ПОРОДИЧНО-ПРАВНА ЗАШТИТА	2018	2019	2020	2021	2022
Укупан број породица са поремећеним породичним односима које пролазе евиденцију центра/службе	3.332	3.196	2.992	3.014	3.363
Број покренутих поступака мирења	1.205	1.258	1.160	1.256	1.342
Број поднесених захтјева за уређење одржавања личних односа са дјецом	573	625	607	623	664
Број оних који су ријешени споразумом	322	356	286	271	348
Број оних о којима је одлучено рјешењем	175	239	222	240	260
Број поднесених захтјева за повјеравање дјете	356	402	421	435	410
Број повјерене дјете судском одлуком	1.146	1.144	1.153	1.395	1.435
Број повјерене дјете одлуком органа старатељства	282	291	206	338	316
Укупан број повјерене дјете (судском одлуком + одлуком органа старатељства)	1.428	1.435	1.370	1.733	1.751
Број дјете повјерене мајци	1.179	1.175	1.143	1.406	1.460
Број дјете повјерене оцу	249	254	210	316	268
Број дјете повјерене другим сродницима	НП	6	11	11	3
Број дјете повјерене трећем лицу	НП				20
Број разведених бракова који имају малољетну дјецу	814	766	835	896	1.001
Број прекинутих ванбрачних заједница који имају малољетну дјецу	276	224	203	244	321

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

Послови органа старатељства у области породично-правне заштите су актуелни, са тенденцијом раста током периода обухваћеног анализом. Наиме, повећава се број поступања на пословима мирења брачних супружника за 10%, те послови који се спроводе у циљу рјешавања захтјева за уређење личних односа са дјецом за 13,7%. Повећање послова из ове области произлази и из података који указују да је у 2022. години број разведених бракова који имају малољетну дјецу већи за 18,7% у односу на 2018. годину, те да је у наведеном периоду за 14% повећан број прекинутих ванбрачних заједница који имају малољетну дјецу.

Новим Породичним законом, који је усвојила Народна скупштина Републике Српске, а који је у складу са одредбом члана 349. ступио на снагу 1. септембра 2023. године уређени су породично-правни односи између брачних супружника, ванбрачних партнера, родитеља и дјетета, усвојоца и усвојеника, старатеља и штићеника, односи између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици, те поступци надлежних органа у вези са породичним односима и старатељством. За разлику од важећег законског рјешења прописано је да је уређивање вршења родитељског права и одржавања личних

односа у надлежности стварно и мјесно надлежног суда, за разлику од ранијег законског рјешења, којим је ово овлашћење било повјерено мјесно надлежним центрима за социјални рад. Новина која се односи на област подршке породици тиче се увођења новог института заједничког вршења родитељског права након развода брака, а који подразумијева да када родитељи не воде заједнички живот, родитељско право врше заједнички, ако закључе споразум о заједничком вршењу родитељског права и ако поступајући суд закључи да је тај споразум у најбољем интересу дјетета. Такође, нормативно је унапређено законско рјешење којим је уређено одржавање личних односа између дјетета и родитеља са којим дијете не живи и сродника тог родитеља дјетета. Остале измјене тичу се сљедећег:

- У области усвојења новим законским рјешењем повећана је добна граница дјетета са пет на десет година за потпуно усвојење.
- Редефинисан је појам ванбрачне заједнице, тако да она представља заједницу живота жене и мушкарца (ванбрачних партнера) између којих нема брачних сметњи и која је трајала најмање двије године или краће ако је у њој рођено дијете (постављена су два алтернативна услова).
- Прецизирана је одредба у којој се прописује када суд може вратити родитељско право родитељу, на начин да се родитељу може вратити родитељско право само ако престане разлог због којег му је то право одузето, осим у случају када је родитељско право одузето због извршења кривичног дјела против полног интегритета дјетета правоснажном одлуком суда.
- С циљем боље заштите усвојеника предвиђено је успостављање Јединственог личног регистра усвојења, који садржи евиденцију података о будућим усвојоцима за које је утврђено да су подобни да усвоје дијете (општа подобност усвојилаца) и о дјечи за коју је утврђено да су подобна да буду усвојена (општа подобност усвојеника).
- Дато је право дјетету да саопшти своје мишљење у судском и управном поступку када то његов узраст и зрелост дозвољавају.
- Уведен је нови институт „антиципиране изјаве“ која би се давала у форми нотарски обрађене изјаве од стране лица прије одузимања, односно ограничавања његове пословне способности, те би се том лицу одредило лице које би хтјело да се именује за његовог старатеља.
- Предвиђено је да Регистар антиципираних изјава у којем се чувају антиципиране изјаве у електронској форми води Нотарска комора Републике Српске.
- Коригован је минималан износ за издржавање дјете у смислу да се издржавање одређује у фиксном новчаном износу, али да износ издржавања одређен у складу са одредбама овог закона не може бити мањи од 15% од просјечне нето плате у Републици Српској за свако издржавано лице, нити већи од 50% од укупних мјесечних прихода даваоца издржавања за сва лица која траже издржавање.
- Уведен је нови институт „право на породични дом“, управљање и располагање њиме, с циљем најбоље заштите и интереса дјетета.
- Прецизније је дефинисана имовина брачних супружника, на начин да имовина коју брачни супружник има у часу закључења брака остаје његова посебна имовина, а имовина коју брачни супружник након закључења брака стекне диобом заједничке имовине, поклоном (укључујући мираз), насљеђем или бестеретним правним послом представља његову посебну имовину.
- Чињеница закључења брачног уговора уписује се у евиденцију непокретности и права на њима у погледу оних непокретности које су уписане као својина једног или

оба брачна супружника, као и да Нотарска комора Републике Српске води Централни регистар брачних уговора.

Примарни циљ свих активности усмјерених ка заштити дјеце и породица, па самим тим и циљ Породичног закона и Закона о социјалној заштити јесте јачање биолошких породица и превенција раздвајања дјеце од породица. Основни закључак анализе реализације Стратегије социјалне заштите дјеце без родитељског старања (2015–2020. година) је да сва дјеца без родитељског старања остварују одређен ниво заштите и збрињавања, али да постојећи ниво заштите и збрињавања дјеце без родитељског старања и укупност мјера које се примјењују на заштиту и збрињавању не обезбјеђују у потпуности достизање циљева дефинисаних наведеном стратегијом. Потребне економско-финансијске претпоставке, административно-техничке претпоставке и претпоставке функционалне природе за успјешно збрињавање и заштиту дјеце без родитељског старања нису у потпуности успостављене. Постојећи начин финансирања збрињавања дјеце без родитељског старања карактеришу изражене разлике зависно од облика збрињавања и од извора финансирања, те није подстицајан за ванинституционалне облике збрињавања а који су у најбољем интересу дјетета. Поред тога, посебни програми помоћи и подршке младима који напуштају обавезне облике збрињавања и припремају се за самосталан живот и рад нису донесени, а у другим програмима нису посебно препознати.

У табели 19. приказан је број корисника дјеце без родитељског старања у систему подршке социјалне заштите од 2018. до 2022. године.

Табела 19: Анализа подршке система дјечи без родитељског старања за период 2018–2022. година

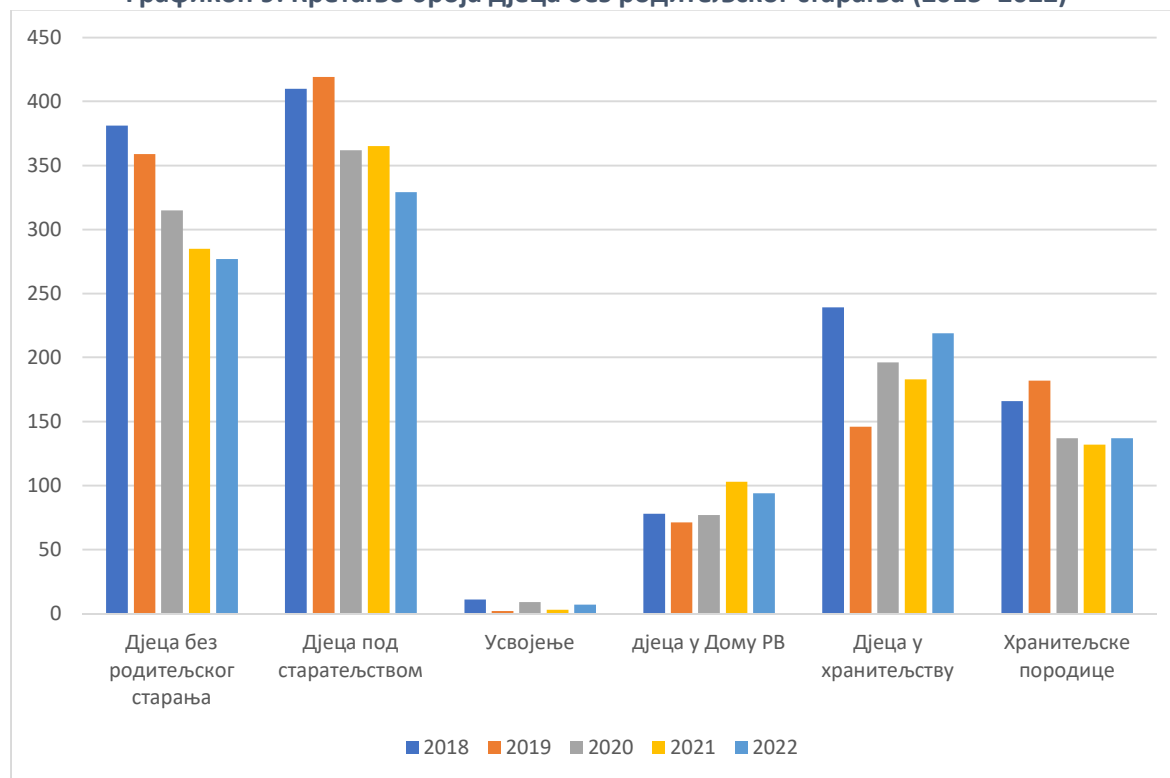
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Број дјеце без родитељског старања	381	359	315	285	277
Број дјеце под старатељством	410	419	362	365	329
Број заснованих усвојења	11	2	9	3	7
Број дјеце у Дјечијем дому „Рада Врањешевих“	78	71	77	103	94
Број дјеце у хранитељским породицама	239	146	196	183	219
Број дјеце у сродничким хранитељским породицама	120	120	98	98	90
Број дјеце у породицама које немају статус хранитеља	70	67	65	50	42
Број дјеце са посебним потребама у хранитељским породицама	НП	40	43	36	29
Укупан број хранитељских породица за дјецу	166	182	137	132	137
Укупан број хранитељских породица које имају 1 дијете на хранитељству	НП	107	100	87	98
Укупан број хранитељских породица које имају два дјетета на хранитељству	НП	43	31	35	30
Укупан број хранитељских породица које имају троје дјеце на хранитељству	НП	11	5	9	7

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

На основу наведених података можемо закључити да број хранитељских породица стагнира, са тенденцијом опадања, те је потребно ширити мрежу хранитељских породица кроз промоцију, кампање, већу подршку хранитељским породицама и унапређење надзора хранитељства од центара за социјални рад како би обезбиједили да свако дијете

има породицу. Приказани табеларни подаци су и графички приказани како би се лакше могли уочити резултати, проблеми и трендови у породично-правној и социјалној заштити дјеце без родитељског старања.

Графикон 9: Кретање броја дјеце без родитељског старања (2015–2022)

Извор података: Министарство здравља и социјалне заштите

На основу података приказаних графички видљиво је да број дјеце без родитељског старања опада, а што је једним дијелом резултат и реализације Стратегије за социјалну заштиту дјеце без родитељског старања за период 2015–2020. Развој хранитељства у Републици Српској је резултирао смањењем смјештаја дјеце без родитељског старања у институцију. У Дом је смјештено 33% дјеце без родитељског старања, а у хранитељским породицама 64%. У осталим облицима збрињавања налази се 3% дјеце без родитељског старања. Током пандемије ковид 19 дошло је до повећања дјеце у Дому, али опет је примјетно опадање броја дјеце у резиденционалном смјештају.

2.2. SWOT АНАЛИЗА

SWOT анализа представља повезницу између садашњег стања, које је утврђено ситуационом анализом и жељеног будућег стања које се дефинише циљевима, приоритетима и мјерама за развој у дефинисаном стратешком периоду. Она представља својеврсну синтезу налаза квантитативне и квалитативне анализе којом се омогућава прелаз на дефинисање подручја стратешке интервенције за наредни спроведбени период, односно дефинисање приступа којим би се искористиле постојеће снаге и прилике које се јављају у окружењу, а слабости и пријетње у потпуности отклониле или свеле на најмању могућу мјеру. На овакав начин добијамо информације важне за усклађивање онога чиме систем социјалне, дјечје и породично-правне заштите располаже и онога чему тежи у планираном периоду развоја.

Приликом израде SWOT анализе, током 2022. године у организацији Министарства здравља и социјалне заштите, одржани су округли столови са стручним радницима и руководиоцима установа социјалне заштите у вези са проблематиком рада установа, стручних радника и корисника, те у вези са другим темама од значаја за функционисање цјелокупног система социјалне заштите на подручју Републике Српске²⁷.

У наставку је SWOT анализа представљена засебно за систем социјалне, дјечје и породично-правне заштите.

Табела 20: SWOT анализа – СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Снаге	Слабости
○ Свеобухватан законски оквир који се континуирано унапређује ○ Централизованост система ○ Ојачан капацитет стручних радника (број стручних радника, едукације, супервизија) ○ Остварен напредак у процесу оснивања развојних установа ○ Увођење новог права – право на личну инвалиднину за кориснике социјалне заштите и повећања накнада осталих права ○ Промоција развоја хранитељства ○ Унапријеђена регионална сарадња са Републиком Србијом ○ Различитост образовних профила стручних радника ○ Распољивост средстава од игара на срећу	○ Неадекватно циљање социјалне заштите ○ Недостатак људских ресурса у односу на обим и сложеност послова ○ Недостатак социјалне карте ○ Неуједначен рад првостепених стручних комисија ○ Неразвијени програми стручног усавршавања и недостатак лиценцирања стручних радника ○ Непостојање акредитованих програма обуке и лиценцирања установа социјалне заштите ○ Преоптерећеност стручних радника ○ Неизвршавање обавеза према корисницима по признатим правима ○ Неусклађеност буџетских издвајања у односу на стварне потребе корисника ○ Неинформисаност грађана о правима

²⁷ Идентификовани проблеми и приједлози стручних радника и руководиоца центара за социјални рад су се односили на следеће области: корисници социјалне заштите, права дефинисана законом о социјалној заштити, област породично-правне заштите, област кривично-правне заштите малолетника, дјечја заштита, област заштите дјеце од вршњачког насиља, насиље над дјецом и породично насиље, област заштите одраслих и старих лица и лица са проблемима у менталном здрављу, људски ресурси, функционисање центара за социјални рад, организација рада, буџетирање и материјално-техничка ограничења, могућности развоја центара за социјални рад, методе, технике и вјештине стручног рада, положај стручних радника и осталих радника у области социјалне заштите, потребе за новим мјерама, проширеним правима, могућностима третмана и/или оснивањем установа, област сарадње са установама за смјештај, збрињавање корисника – област сарадње са другим секторима/системима, област сарадње са цивилним сектором, са међународним организацијама, поступање у ванредним ситуацијама и смањење ризика од катастрофа.

○ Постојање СОТАК базе ○ Постојање Савеза удружења стручних радника социјалне дјелатности Републике Српске и других струковних удружења	○ Негативна перцепција система социјалне заштите у медијима ○ Недовољно промоције добрих пракси ○ Постојање диспаритета између мањих и већих локалних заједница ○ Недовољан број превентивних програма и фокус на санирању посљедица социјалних проблема ○ Недоследна примјена прописа који захтијевају мултисекторско увезивање и дјеловање ○ Недостатак развоја права из Закона о социјалној заштити у локалној заједници (дневни центри, помоћ у кући) ○ Недовољно коришћење могућности развоја проширених права на нивоу локалне заједнице ○ Недовољно развијене републичке и локалне стратегије и политике социјалне заштите ○ Непостојање центра за васпитање дјеце и омладине ○ Слаба реализација процеса деинституционализације ○ Праћење реализације права и услуга социјалне заштите ○ Недовољан број хранитељских породица ○ Немогућност збрињавања лица са проблемом у менталном здрављу ○ Одсуство подршке породицама са члановима који имају проблеме у менталном здрављу ○ Нефункционисање Завода за социјалну заштиту ○ Проблем мањих центара за социјални рад у вези са кадром ○ Неадекватни услови рада ○ Слаба сарадња оснивача са центрима за социјални рад ○ Недовољно изграђени капацитети за коришћење претприступних фондова, донаторских средстава и екстерних извора ○ Недостатак аналитичко-истраживачког рада у смислу идентификовања специфичних потреба корисника у установама социјалне заштите ○ Структура корисника у домовима за старија лица је све тежа и све веће су потребе за здравственом његом и лијечењем ○ Начин финансирања установа за смјештај корисника није у потпуности ефикасан
--	--

	○ Ванинституционалне услуге нису довољно развијене у локалним заједницама ○ Немогућност организовања примарне здравствене заштите у установама социјалне заштите за смјештај корисника ○ Нефункционална СОТАК база и непостојање интероперабилности са другим електронским системима ○ Унапређење сигурности рада у установама социјалне заштите ○ Неуређена област хуманитарних дјелатности ○ Недовољна мултисекторска сарадња за програме активације корисника (социјалне заштита, рад, предузетништво, образовање) ○ Неспровођење евалуације учинка права ○ Непостојање минималних стандарда стручне процјене, дијагностике и дефинисан оквир коришћења метода, техника и вјештина стручног рада (област социјалног рада, психологије, педагогије, дефектологије...) ○ Недовољно развијен инспекцијски надзор у области социјалне заштите
Прилике	Пријетње
○ Искуства земаља из окружења ○ Учешће у међународним пројектима усмјереним на социјалну заштиту ○ Научене лекције током пандемије као смјернице за креирање превентивних механизма ○ Трансформације установа ○ Европске интеграције ○ Јачање сарадње владиног и невладиног сектора ○ Реформски процеси у складу са међународним стандардима ○ Исказана воља донатора да подрже развој система социјалне заштите	○ Промјена демографске слике, одлив радне снаге ○ Старење становништва, повећан број старијег становништва у стању социјалне потребе ○ Различите кризне ситуације (елементарне непогоде, пандемија...) ○ Неизвјесност економске ситуације (укључујући инфлацију и пораст трошкова живота, односно неусклађеност новчаних права са стварним трошковима живота) ○ Повећање броја корисника смјештених у установе социјалне заштите ○ Усложњавање социјалних проблема и социјалних ризика ○ Пасивизација и неповјерење грађана у дјелотворност система социјалне заштите ○ Фокус на административно-процесне у односу на стручне послове

Табела 21: SWOT анализа – ДЈЕЧЈА ЗАШТИТА

Снаге	Слабости
○ Свеобухватан законски оквир који се континуирано унапређује ○ Процес модернизације система дјечје заштите ○ Спровођење едукација у циљу јачања капацитета радника ○ Увођење нових права за кориснике дјечје заштите ○ Ојачана регионална сарадња формирањем филијала Фонда ○ Остварен напредак у процесу оснивања мреже пословница Фонда ○ Централизованост система ○ Повећање пронаталитетних давања, додатка на дјецу и накнаде за родитеља-његоватеља/његоватеља	○ Злоупотреба законских одредаба о питању остваривања права по рођењу дјетета од корисника који немају центар животних активности у Републици Српској ○ Злоупотреба законских одредаба о питању утврђивања висине просјечне плате коју је жена остварила у току посљедњих 12 мјесеци прије почињања породичног одсуства ○ Ризик који прати пружање услуга крајњим корисницима, односно реализацију права на задовољавање развојних потреба дјете, кроз пројекат „Социјализација дјете Републике Српске“ ○ Преоптерећеност стручних радника ○ Висина буџетских издвајања у односу на стварне потребе корисника ○ Неинформисаност грађана о правима ○ Негативна перцепција система дјечје заштите у медијима ○ Недовољно промоције добрих пракси ○ Фокус на санирању посљедица проблема у дјечјој заштити ○ Неспровођење евалуације учинка права
Прилике	Пријетње
○ Искуства земаља из окружења ○ Коришћење европских фондова ○ Научене лекције током пандемије као смјернице за креирање превентивних механизма ○ Европске интеграције ○ Јачање сарадње владиног и невладиног сектора ○ Реформски процеси у складу са међународним стандардима	○ Остале кризне ситуације (елементарне непогоде, пандемија...) ○ Неизвјесност економске ситуације ○ Повећање броја корисника који остварују права из дјечје заштите, а који не живе у Републици Српској ○ Повећање плате непосредно пред одлазак на породично одсуство и запошљавање трудница пред одлазак на породично одсуство у циљу злоупотребе права прописаних Законом о раду ○ Усложњавање проблема дјечје заштите и пратећих ризика ○ Пасивизација и неповјерење грађана у дјелотворност система дјечје заштите

Табела 22: SWOT анализа – ПОРОДИЧНО-ПРАВНА ЗАШТИТА

Снаге	Слабости
○ Свеобухватан законски оквир који се континуирано унапређује ○ Нови Породични закон ○ Знање и искуства стручних радника у породично-правној заштити ○ Увођење нових права из социјалне и дјечје заштите за подршку породици ○ Постојање проширених права за подршку породици ○ Смјернице за поступање при заштити најбољег интереса дјетета ○ Ојачан капацитет стручних радника (број стручних радника, едукације, супервизија) ○ Превентивни рад у заједници у сарадњи са школама - Брига о дјечи ○ Промоција развоја хранитељства ○ Унапређена регионална сарадња са Републиком Србијом ○ Различитост образовних профила стручних радника ○ Оснивање установа које пружају подршку породици ○ Секторска сарадња – протоколи о сарадњи и заједничком дјеловању ○ Постојање Савеза удружења стручних радника социјалне дјелатности Републике Српске и других струковних удружења	○ Недостатак људских ресурса у односу на обим и сложеност послова ○ Недостатак социјалне карте ○ Преоптерећеност стручних радника ○ Негативна перцепција стручног рада у области заштите породице и дјеце ○ Недовољно промоције добрих пракси ○ Недовољан број превентивних програма подршке биолошкој породици ○ Недостатак услуга за породицу (недовољан број породичних савјетовалишта...) ○ Недовољно развијени програми подршке младима који излазе из система бриге, осамостаљивање младих ○ Непостојање јединствених стандарда и процедура ○ Усложњавање проблематике из породично-правне заштите: повећан број конфликтних развода, поремећених породичних односа, тешки и дуготрајни предмети, повећан број жалби ○ Недостатак људских ресурса у мањим центрима за социјални рад ○ Неизвршавање рјешења о одржавању личних односа ○ Недостатак аналитичко-истраживачког рада – идентификовање исказаних потреба и развијање услуга и облика подршке ○ Непостојање програма континуираног стручног усавршавања ○ Недосљедна примјена прописа који захтијевају мултисекторски приступ ○ Проблем одређивања најбољег интереса дјетета ○ Непостојање установа за извршење мјера прописаних Законом о заштити и поступању са дјецом и малолетницима у кривичном поступку ○ Непостојање минималних стандарда стручне процјене, дијагностике и дефинисан оквир коришћења метода, техника и вјештина стручног рада (област социјалног рада, психологије, педагогије, дефектологије...)

Прилике	Пријетње
○ Искуства земаља из окружења ○ Деинституционализација установа ○ Јачање сарадње владиног и невладиног сектора ○ Реформски процеси у складу са међународним стандардима ○ Учешће у међународним пројектима усмјереним на породично-правну заштиту ○ Научене лекције током пандемије као смјернице за креирање превентивних механизма	○ Недоследна примјена предложених рјешења из Породичног закона ○ Различите кризне ситуације (елементарне непогоде, пандемија...) ○ Усложњавање социјалних проблема и социјалних ризика ○ Фокус на административно-процесне у односу на стручне послове ○ Склоност родитеља да врше манипулацију у систему породично-правне заштите ○ Стављање интереса родитеља испред интереса дјетета ○ Све већа присутност асоцијалних и девијантних понашања код младих ○ Нарушен систем породичних вриједности или криза породичних вриједности ○ Усложњавање проблема и изазова са којима се сусрећу породице (родитељи и млади)

2.3. СТРАТЕШКИ ФОКУСИ

Стратешки фокуси будућег развоја система социјалне, дјечје и породично-правне заштите дефинисани су на основу закључака претходно урађене ситуационе анализе и утврђених развојних обиљежја, изазова и потенцијала, те идентификованих снага, слабости, прилика и пријетњи. Тиме је указано на одређене проблеме који захтијевају стратешке интервенције, те ће сходно томе будуће дјеловање у области социјалне, дјечје и породично-правне заштите бити усмјерено на неколико стратешких праваца, а то су:

Стратешки фокус 1: *Развој нових и унапређење квалитета постојећих права и услуга у складу са потребама корисника система социјалне заштите*

Стално унапређење квалитета постојећих и развој нових права и услуга из области социјалне заштите је главни фокус у наредном периоду првенствено из разлога што систем социјалне заштите Републике Српске треба да одговори на велики демографски и друштвени изазов, а то је све већи број старијих корисника и њихове све веће социјалне и здравствене потребе. Уз то, велики притисак на републички и локалне буџете у смислу све већих издвајања за услуге социјалне заштите намеће потребу за стално преиспитивање адекватности циљања потреба корисника, односно да помоћ добију они којима је иста најпотребнија. Акценат је при томе на стварању услова за коришћење постојећих и нових права и услуга које треба да буду усмјерене према осјетљивим категоријама корисника а посебно на дјецу, дјецу са сметњама у развоју и лица са инвалидитетом као и старија лица, односно на обухватању свих оних који су у стању социјалне потребе и који су изложени различитим социјалним ризицима, као и на циљаном и бољем усмјеравању јавних расхода за социјалну заштиту, посебно када се узме у обзир да се за права која су намијењена

најугроженијим категоријама становништва (право на новчану помоћ и једнократну новчану помоћ) издваја релативно мали проценат укупних годишњих финансијских средстава како на републичком, тако и на локалним нивоима. Стога, у циљу подршке најугроженијим категоријама корисника потребно је размотрити ефекте постојећих права и осмислити додатне мјере подршке што истовремено захтијева рационалнију расподелу новчаних средстава. Бољим циљањем потенцијалних корисника и корисника социјалне заштита ефикасније би се допирало до популације којој највише треба, а тиме утицала на смањење сиромаштва и социјалне искључености кроз примјену међународних стандарда. Дакле, потребно је побољшати циљање финансијских трансфера кроз промјену приступа заснованог на стварним потребама корисника, ради очувања и побољшања квалитета живота најрањивијих категорија корисника социјалне заштите.

Стално унапређење квалитета постојећих и развој нових права и услуга подразумијева и процес деинституционализације установа социјалне заштите за смјештај корисника кроз трансформацију постојећих институција за збрињавање дјеце и лица са инвалидитетом те јачање система алтернативне бриге за пружање породичних облика бриге, посебно хранитељства и специјализованог хранитељства.

Стратешки фокус 2: Повећање доступности и побољшање квалитета права и услуга у области дјечје заштите

Будући да се Република Српска суочава са све већим негативним природним прираштајем од -4,6 у 2017. години до -8,6 у 2021. години²⁸ – јединствено системско уређење и континуитет у финансирању у области дјечје заштите, као и подршка појединцима и породицама у превладавању социјалних ризика израз су стратешких опредјељења Владе Републике Српске. При томе, потребно је радити на повећању доступности услуга дјечје заштите и преbacити фокус са санирања посљедица проблема у дјечјој заштити на превентивне мјере и активности. Потребно је наставити са непосредним пружањем услуга и подршке дјечи кроз одговарајуће пројекте и акције од ширег друштвеног значаја, те пројекте социјализације чиме се подстиче њихов развој са циљем адекватнијег функционисања у оквиру вршњачке групе и друштва у цјелини, као и подршка породици у остваривању њене улоге у процесу социјализације. Акценат је на мјерама које имају пронаталитетни карактер и јачање материјалног положаја породица, те унапређењу цјелокупног система дјечје заштите у Републици Српској.

Стратешки фокус 3: Стално унапређење система породично-правне заштите, развојем мјера и подршке дјечи, младима и породици уз појачану међусекторску сарадњу свих субјеката заштите

Усложњавање проблематике у области конфликтних развода и поремећених породичних односа, тешки и дуготрајни поступци, одржавање личних односа дјетета и родитеља са којим дијете не живи и слично, намеће потребу за сталним јачањем система породично-правне заштите. Евидентно је да у Републици Српској не постоји довољан број породичних савјетовалишта, нити довољно развијени програми подршке младима који излазе из система бриге. За дјecu и омладину са поремећајима у понашању као и дјecu и омладину којима је изречена санкција за кривична дјела у систему социјалне и здравствене

²⁸ Статистички билтен, Демографска статистика, Републички завод за статистику, Бања Лука, 2022. године: https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/stanovnistvo/BiltenDemografaskaStatistika_2022_WEB.pdf

заштите, као и у кривичноправном систему у Републици Српској нема основане установе за збрињавање, односно извршавање васпитне мјере. Оснивање установе Центар за васпитање дјеце и омладине прописано је Законом о социјалној заштити и један је од фокуса будућег развоја система социјалне и породично-правне заштите јер би се на тај начин омогућило збрињавање, васпитање и образовање, професионално оспособљавање и пружање услуга социјалне и здравствене заштите дјечи и омладини са поремећајима у понашању и предузимале би се одговарајуће превентивне мјере. Такође, у Закону о заштити и поступању са малољетницима у кривичном поступку којим је уређена могућност изрицања заводске мјере као кривичне санкције према малољетницима, није основана посебна установа за лијечење и оспособљавање малољетника којима је изречена ова врста кривичне санкције за учињено кривично дјело.

Према томе, потребно је обезбиједити континуирани развој и унапређење услуга за подршку дјечи, младима и породици, узимајући у обзир и постојање проширених права за подршку породици, те превентивних акција које се спроводе у заједници у сарадњи са другим заинтересованим странама (школама, предшколским установама, здравственим установама, полицијским управама, невладиним организацијама и др.), дати приоритет развијању партнерства система здравствене и социјалне заштите у холистичком приступу унапређења здравствене и социјалне бриге за грађане, те успоставити систем мјера подршке кроз мултисекторску сарадњу у циљу заштите жртава кривичних дјела, насиља и лица која су прошли кроз трауматска искуства.

Стратешки фокус 4: Јачање капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити

У систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите Републике Српске потребно је одржати фокус на даљем развоју људских, материјално-техничких и организационих капацитета, те интензивирати активности међународне и међусекторске сарадње и промоције добрих пракси. У погледу професионалног развоја стручних и осталих запослених радника, потребно је наставити са праксом едукација и унапређења компетенција, те праксом увођења супервизије и превенције професионалног сагоријевања. Оснивањем Завода за социјалну заштиту, кроз праћење социјалних појава и проблема и њиховим анализирањем даће се конкретни приједлози мјера који ће водити ка унапређењу цјелокупног система социјалне заштите. Пружањем подршке у усавршавању стручних радника за поједине специфичне области омогућиће се квалитетније извршавање послова, са минималном појавом професионалног сагоријевања, уз побољшан квалитет живота корисника социјалне заштите. Поред јачања људских капацитета, потребно је радити на континуираном обезбјеђивању адекватних услова радног простора и смјештајног капацитета у установама социјалне и дјечје заштите, а биће потребно дати одговор и на потребу обезбјеђења функционалних и једнообразних база података, све у циљу побољшања квалитета и правовремености пружених услуга.

2.4. ВИЗИЈА РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ, ДЈЕЧЈЕ И ПОРОДИЧНО-ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Визија развоја социјалне, дјечје и породично-правне заштите у Републици Српској формулисана је као сажета изјава о изгледу жељене промјене у дугорочној перспективи којој ће Стратегија допринијети, односно дефинисана је на начин да представља дугорочно пожељан правац развоја система социјалне, дјечје и породично-правне заштите у Републици Српској, који је довољно јасан и привлачан за све заинтересоване актере у систему, како би они могли прилагођавати своје циљеве и усмјеравати своје активности према тој заједничкој оријентацији.

Визија:

„Модеран, ефикасан и одржив систем социјалне заштите у Републици Српској који је институционално, кадровски и материјално-технички оспособљен да квалитетно и брзо одговори на потребе грађана те обезбједи највиши ниво права и услуга у домену социјалне, дјечје и породично-правне заштите“.

Визија је дефинисана за период до 2029. године и осврћући се на приоритетна подручја, садржи све релевантне аспекте будућег дјеловања. Као таква, визија развоја се базира на закључцима ситуационе анализе и дефинисаним стратешким фокусима и служи као основ за утврђивање стратешких циљева.

2.5. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ИНДИКАТОРИМА

Стратешки циљеви су израз онога што се жели постићи у периоду важења стратешког документа, односно области унутар којих је неопходно дјеловати. Дефинисана су три стратешка циља, како слиједи:

Табела 23: Стратешки циљеви са индикаторима

Стратешки циљ 1. Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите			
Назив индикатора	Извор	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
Повећање обухвата корисника услугама социјалне заштите	Министарство здравља и социјалне заштите	3.396	4.500
Однос финансијских издвајања за реализацију права (новчана давања / пружање услуга)	Министарство здравља и социјалне заштите	5,97	4,5
Стратешки циљ 2. Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке			
Назив индикатора	Извор	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
Просјечан годишњи износ финансијских издвајања система дјечје заштите по кориснику	ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту	3.041,96	3.800
Број нових права/услуга у систему дјечје и породично-правне заштите	ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту и надлежна министарства	9	10
Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње			
Назив индикатора	Извор	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
Вриједност извршених улагања у установама социјалне заштите	Министарство здравља и социјалне заштите	6.019.085,47 KM	10.000.000 KM
Број корисника система социјалне заштите у односу на број запослених стручних радника у центрима за социјални рад / службама социјалне заштите	Министарство здравља и социјалне заштите	120,34	100
Број реализованих пројеката и иницијатива у сарадњи са другим секторима/ресорима	Министарство здравља и социјалне заштите	0	30

3. ПРИОРИТЕТИ И МЈЕРЕ

На основу утврђене стратешке платформе и дефинисаних стратешких циљева са индикаторима, идентификовани су приоритети као кључна подручја дјеловања у наредном стратешком периоду. Приоритети се заснивају на дефинисаним стратешким фокусима, а заједно са мјерама које обухватају, пресудно доприносе остваривању стратешких циљева. Преглед приоритета по стратешким циљевима приказан је у сљедећој табели:

Табела 24: Преглед приоритета по стратешким циљевима

Стратешки циљеви	Приоритети
Стратешки циљ 1. Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите	Приоритет 1.1. Боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите Приоритет 1.2. Развој нових и унапређење квалитета постојећих права и услуга
Стратешки циљ 2. Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите развојем превентивних мјера подршке	Приоритет 2.1. Превентивно дјеловање уз мултисекторску сарадњу Приоритет 2.2. Боље циљање потреба корисника у дјечјој заштити
Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње	Приоритет 3.1. Развој људских капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите Приоритет 3.2. Развој материјално-техничких капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите Приоритет 3.3. Развој организационих капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите Приоритет 3.4. Јачање међународне и међусекторске сарадње

3.1. ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА И МЈЕРА ЗА СТРАТЕШКИ ЦИЉ БРОЈ 1

У оквиру првог стратешког циља који се односи на развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга, уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите, идентификована су два приоритета као кључна подручја дјеловања у наредном седмогодишњем периоду са четири пратеће мјере. Ради праћења реализације приоритета за сваки од њих су утврђени и индикатори резултата (енгл. outcome) са полазним и циљним вриједностима док је детаљан преглед мјера, у оквиру сваког приоритета и стратешког циља, наведен у прилогу стратешког документа.

Табела 25: Преглед приоритета и мјера у оквиру Стратешког циља 1

Стратешки циљ 1: Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите			
Приоритет	Индикатор:	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
1.1. Боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите	Успостављен функционалан информациони систем о социјално-економском статусу појединца и породице	Не	Да
Преглед мјера за приоритет 1.1. 1.1.1. Прилагођавање и примјена Међународне класификације функционисања са циљем развијања услуга у складу са препознатим потребама корисника 1.1.2. Успостављање и развој функционалних и једнообразних база података (социјална карта) <i>1.1.1.1. Стратешки пројекат „Реформа система процјене дјеце према међународној класификацији функционисања – пилот пројекат“</i> <i>1.1.2.1. Стратешки пројекат „Израда социјалне карте у Републици Српској“</i>			
Приоритет	Индикатор:	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
1.2. Развој нових и унапређење квалитета постојећих права и услуга	Број нових услуга у ЈЛС	0	30
	Дефинисани стандарди за пружање услуга и права	не	да
	Број ЈЛС у Републици Српској у којима се примјењују категорије проширених права	38	63
Преглед мјера за приоритет 1.2.			

- 1.2.1. Унапређење постојећих и увођење нових права и ванинституционалних услуга за кориснике социјалне заштите
- 1.2.2. Развој проширених права у области социјалне заштите

3.2. ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА И МЈЕРА ЗА СТРАТЕШКИ ЦИЉ БРОЈ 2

Исто као и за први стратешки циљ, у оквиру другог стратешког циља, који се односи на унапређење система дјечје и породично-правне заштите развојем превентивних мјера подршке, идентификована су два приоритета и пет мјера као кључна подручја дјеловања за наредни период. За оба приоритета су дефинисани индикатори резултата (енгл. outcome) са полазним и циљним вриједностима.

Табела 26: Преглед приоритета и мјера у оквиру Стратешког циља 2

Стратешки циљ 2: Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке			
Приоритет	Индикатор:	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
2.1. Превентивно дјеловање уз мултисекторску сарадњу	Реализовани програми унапређења међусекторске сарадње	Не	Да
Преглед мјера за приоритет 2.1. 2.1.1. Развијање програма превенције кроз мултисекторску сарадњу 2.1.2. Повећање доступности и развој услуга у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите 2.1.3. Проширење и јачање подршке породици кроз мултисекторску сарадњу			
Приоритет	Индикатор:	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
2.2. Боље циљање потреба корисника у дјечјој заштити	Измијењени услови за остваривање права из дјечје заштите	Не	Да
Преглед мјера за приоритет 2.2. 2.2.1. Усклађивање права и услуга у дјечјој заштити са потребама корисника 2.2.2. Побољшање квалитета живота породица са дјецом			

3.3. ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА И МЈЕРА ЗА СТРАТЕШКИ ЦИЉ БРОЈ 3

У оквиру трећег стратешког циља, дефинисана су четири приоритета којима се ставља нагласак на јачање и изградњу људских, материјално-техничких и организационих капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите, те промовише сарадња кључних институционалних и ванинституционалних актера. Преглед приоритета, са пратећим индикаторима и мјерама (укупно 15 мјера) у оквиру Стратешког циља 3 представљен је наредном табелом.

Табела 27: Преглед приоритета и мјера у оквиру Стратешког циља 3

Стратешки циљ 3: Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње			
Приоритет	Индикатор:	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
3.1. Развој људских капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите	Број стручних радника који су прошли поступак лиценцирања	0	120
Преглед мјера за приоритет 3.1. 3.1.1. Акредитација програма обука и лиценцирање стручних радника 3.1.2. Едукација и унапређење компетенција 3.1.3. Увођење и развој супервизије као унапређења квалитета рада, континуираног професионалног развоја и превенције професионалног сагоријевања 3.1.4. Унапређење инспекцијског надзора у области социјалне заштите <i>3.1.1.1. Стратешки пројекат „Увођење система осигурања квалитета у систем социјалне и породичне заштите“</i> <i>3.1.3.1. Стратешки пројекат „Успостављање и имплементација одрживог модела професионалне супервизије у психосоцијалном раду“</i>			
Приоритет	Индикатор:	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
3.2. Развој материјално-техничких капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите	Број регистрованих установа социјалне заштите уписаних у регистар који се односи на лиценциране пружаоце услуга социјалне заштите	0	100
Преглед мјера за приоритет 3.2.			

3.2.1. Континуирано обезбјеђивање адекватних услова радног простора
 3.2.2. Континуирано обезбјеђивање адекватних услова смјештајног капацитета корисника у установама социјалне и дјечје заштите чији је оснивач Република
 3.2.3. Редифинисање минималних услова за почетак рада установа социјалне заштите и обављање дјелатности социјалне заштите
 3.2.4. Успостављање система лиценцирања установа социјалне заштите ради повећања квалитета пружања услуга

3.2.4.1. Стратешки пројекат „Успостављање поступка система лиценцирања установа социјалне заштите, односно пружаоца услуга социјалне заштите, који испуњава критеријуме и стандарде за пружање услуга у области социјалне заштите“

Приоритет	Индикатор:	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
3.3. Развој организационих капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите	Успостављен начин лиценцирања стручних радника	Не	Да
	Успостављен начин лиценцирања установа социјалне заштите	Не	Да

Преглед мјера за приоритет 3.3.
 3.3.1. Подршка раду Завода за социјалну заштиту
 3.3.2. Оснивање и почетак рада Центра за васпитање дјеце и омладине
 3.3.3. Унапређење доступности и уједначености социјалне заштите на локалном нивоу

3.3.2.1. Стратешки пројекат „Оснивање Центра за васпитање дјеце и омладине“

Приоритет	Индикатор:	Полазна вриједност (2022)	Циљна вриједност
3.4. Јачање међународне и међусекторске сарадње	Број активности/пројеката локалне, регионалне и међународне сарадње усмјерених на размјену најбољих пракси у области социјалне, породичне и дјечје заштите	0	20

Преглед мјера за приоритет 3.4.
 3.4.1. Континуирана промоција добрих пракси и размјена искустава
 3.4.2. Партнерство система социјалне и здравствене заштите у холистичком приступу унапређења социјалне и здравствене бриге за грађане
 3.4.3. Унапређење сарадње са невладиним сектором
 3.4.4. Јачање сарадње свих субјеката заштите у кризним и ванредним ситуацијама

4. ПРЕГЛЕД КЉУЧНИХ СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТА

Кључни стратешки пројекти представљају интервенције највећег значаја за остварење стратешких циљева. Имају каталитички и вишеструки ефекат на развој, а њихово спровођење може бити основ за покретање других пројеката и њихови резултати треба да допринесу остварењу стратешких приоритета и одрживом развоју.

У оквиру Стратегије планира се имплементација шест кључних стратешких пројеката, а који су сврстани по стратешким циљевима на следећи начин:

У оквиру Стратешког циља 1, који се односи на развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите, идентификовани су следећи кључни стратешки пројекти:

1.1.1.1. Реформа система процјене дјеце према Међународној класификацији функционисања – пилот пројекат

Овај пројекат подразумева реформски приступ у процјени и упућивању дјеце са сметњама у развоју намијењен свим стручним радницима и актерима који су укључени у процес процјене дјеце кроз системску припрему надлежних институција до непосредне праксе која ће се односити на процјену, праћење, упућивање и евалуацију. По реализацији пројекта се очекује да ће се извршити усклађивање праксе процјене и упућивања дјеце са Међународном класификацијом функционисања, инвалидитета и здравља (МКФ) како би се присутни медицински приступ допунио социјалним моделом и како би се добила комплетна слика функционисања дјетета, његових потенцијала, способности, потреба и интереса у односу на окружење у којем дијете живи. Поред процеса процјене и начина упућивања дјетета, пројекат ће се односити и на активно укључивање родитеља, односно старатеља у организовању и пружању подршке дјетету.

Очекује се да ће се кроз лично усмјерени план подршке, план усмјерен према преосталим могућностима дјетета и пружању системске подршке извршити адекватнија процјена очуваних способности.

1.1.2.1. Израда Социјалне карте Републике Српске

Овај пројекат подразумева успостављање социјалне карте као јединственог информационог система – регистра социјалне карте, као и доношење Закона о социјалној карти, чиме би се успоставила база социјално-економског статуса појединца корисника одређеног права и са њим повезаних лица, начин обједињавања, садржина, коришћење и чување података, формирање и просљеђивање обавјештења са другим информационим системима. Циљ успостављања информационог система – регистра је стварање јединствене евиденције у области социјалне заштите, као и успостављање механизма за спровођење рационалне и ефикасне социјалне заштите засноване на подацима о социјално-економском статусу појединца и породице у којој живи. Пројекат

социјалне карте ће се реализовати кроз три фазе, и то: фаза анализе постојећег стања у областима релевантним за израду социјалне карте и израда приједлога пројектног задатка - приједлога техничког рјешења, фаза успостављања интероперабилног информационог система за социјалну карту и фаза аутоматизованог спровођења управних поступака у информационом систему за социјалну карту.

У оквиру трећег стратешког циља који се тиче повећања степена изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачање механизма међусекторске подршке и сарадње, неколико је кључних стратешких пројеката, и то:

3.1.1.1. Увођење система осигурања квалитета у систем социјалне и породичне заштите

Овај пројекат подразумејева скуп активности усмјерених ка осигуравању квалитета пружених услуга у систему социјалне и дјечје заштите. Обухвата активности на дефинисању минималних захтјева у вези са осигурањем квалитета, које ће се односити на минималне стандарде квалитета на нивоу непосредног пружања услуге, организацијском и структуралном нивоу. По реализацији пројекта очекује се повећање укупног квалитета пружених услуга у систему социјалне и дјечје заштите, као и уједначавање стандарда квалитета у цијелој Републици Српској.

3.1.3.1. Успостављање и имплементација одрживог модела професионалне супервизије у психосоцијалном раду

Кључни стратешки пројекат – Успостављање и имплементација одрживог модела професионалне супервизије у психосоцијалном раду утиче на оснаживање система социјалне заштите у Републици Српској кроз успостављање и имплементацију одрживог модела професионалне супервизије. Супервизија је професионална интервенција која је неопходна у професионалном развоју оних који непосредно раде са људима и један је од кључних начина пружања квалитета услуга у подручју психосоцијалног рада. Сврха супервизије је унапређење квалитета заштите корисника у складу са основним принципима, вриједностима и стандардима услуга у систему социјалне, породичне и дјечје заштите; превенција сагоријевања стручних радника и јачање њихових капацитета за одговор на потребе корисника.

3.2.4.1. Успостављање поступка система лиценцирања установа социјалне заштите, односно пружаоца услуга социјалне заштите, који испуњава критеријуме и стандарде за пружање услуга у области социјалне заштите

Реализација овог стратешког пројекта ће допринијети унапређењу пружања услуга социјалне заштите у цјелини. Дефинисањем критеријума и стандарда за установе социјалне заштите и услова за издавање лиценце, те испуњавањем услова за добијање лиценце, систем социјалне заштите којег чине установе социјалне заштите, гарантује квалитету пружених услуга.

3.3.2.1. Оснивање Центра за васпитање дјеце и омладине

Овај пројекат подразумијева да центар за васпитање дјеце и омладине обезбјеђује збрињавање, васпитање и образовање, професионално оспособљавање и здравствену заштиту дјеце и омладине са поремећајима у понашању и предузима одговарајуће превентивне мјере. У центру за васпитање дјеце и омладине ће се извршавати васпитна мјера упућивање у васпитну установу, а уједно се може организовати и дневно збрињавање и прихватилиште за дјецу која се услед разних околности нађу ван мјеста пребивалишта.

Центар треба да буде организован и као развојна установа која треба да организује низ иновативних услуга пратећи потребе система социјалне заштите и јединица локалних самоуправа као што је:

- Мобилни превентивни тим за рад са ученицима старијих разреда основних школа код којих, према процјени стручних комисија и стручних служби школа, постоји ризик да дођу у сукоб са законом (испољавају почетне знаке могућег поремећаја у понашању) и члановима њихових породица.
- Интеграција младих са поремећајем у понашању у локалну заједницу.

Потребе оснивања центра су велике, а посебно имајући у виду да слична установа не постоји у региону и да земље у окружењу имају исте проблеме приликом одређивања најцјелисходнијег облика заштите дјеце и омладине са поремећајима у понашању.

5. ОПИС УНУТРАШЊЕ И МЕЂУСОБНЕ УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА

У оквиру овог поглавља представљен је приказ унутрашње и међусобне усклађености стратешког документа. Унутрашња или интерна усклађеност подразумијева постојање јасне и логичке хијерархијске везе између мјера, приоритета и стратешких циљева дефинисаних унутар стратешког документа, док међусобна или екстерна усклађеност подразумијева усаглашавање, обезбјеђивање комплементарности развојних праваца и стратешких циљева са другим стратешким документима, истог или вишег реда, односно са стратешким документима произашлим из процеса европских интеграција и међународно прихваћеним Глобалним циљевима одрживог развоја.

5.1. УНУТРАШЊА УСКЛАЂЕНОСТ

Из перспективе унутрашње усклађености, током израде стратешког документа осигурано је постојање јасних логичких повезница и узрочно-посљедичних веза између предвиђених стратешких интервенција. У складу с тим, унутрашња усклађеност стратешког документа је осигурана на начин да су стратешки циљеви, приоритети и мјере дефинисани јасно, те да крајњи резултати мјера (и кључних стратешких пројеката уколико су они предвиђени описом мјера) директно доприносе остварењу крајњих

результата приоритета, односно крајњи резултати приоритета директно доприносе остварењу очекиваних индикатора утицаја на нивоу сваког од три предвиђена стратешка циља.

Постојање узрочно-посљедичне везе између кључних стратешких пројеката, мјера, приоритета и стратешких циљева валидирана је и приказана у сажетом приказу Стратегије (Прилог број 1) кроз успостављени систем индикатора различитих нивоа, од индикатора излазних и крајњих резултата на нивоу мјера и приоритета до индикатора утицаја на нивоу стратешких циљева.

5.2. МЕЋУСОБНА (ЕКСТЕРНА) УСКЛАЂЕНОСТ

Као што је већ наведено, међусобна или екстерна усклађеност подразумијева комплементарност Стратегије са другим стратешким документима, истог или вишег реда, односно са стратешким документима произашлим из процеса европских интеграција и међународно прихваћеним Глобалним циљевима одрживог развоја. Сходно томе, преглед екстерне усклађености представљен је у три дијела: кроз усклађеност са међународним, првенствено европским оквиром, усклађеност са Оквиром за реализацију Циљева одрживог развоја у Босни и Херцеговини и усклађеност са другим секторским стратегијама у Републици Српској које су усвојене за наредни стратешки период.

5.2.1. Усклађеност са међународним и европским оквиром

У сврху осигурања усклађености са документима проистеклим из међународних обавеза и процеса европских интеграција, приликом израде Стратегије, као релевантни узети су у разматрање сљедећи међународни документи, прописи и стандарди у области социјалне и дјечје заштите:

- **Универзална декларација о правима човјека** (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација, 10. децембра 1948) – којом је гарантовано да свако има право на живот, да је забрањено ропство и трговина робљем, право свакоме да буде признат као личност пред законом, као и да нико не смије бити изложен произвољном мијешању у приватни живот и породицу, гарантована је слобода и равноправност приликом склапања и трајања брака као и заштита породице, те да свако има право на интервенције средствима социјалне заштите у случају недовољних средстава за егзистенцију по основу рада (чл. 3, 4, 6, 12, 14, 16, 22, 23. и 25);
- **Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима** (усвојен од Генералне скупштине Уједињених нација, 19. децембра 1966) – којим је, између осталог, договорено да државе чланице овог пакта признају право сваком лицу на социјално обезбјеђење, укључујући социјално осигурање (чл. 9, 10. и 11);
- **Конвенција о укидању свих облика дискриминације жена** (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација, 18. децембра 1979. године) – која је преузета у Устав БиХ и којом се, између осталог, дефинише дискриминација жена и програм националне акције за укидање дискриминације жена;
- **Конвенција о правима дјетета** (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација, 20. новембра 1989), а којим су утврђена грађанска, политичка, економска, социјална, образовна, здравствена и културна права дјете, односно која садржи

универзалне стандарде које свака држава потписница Конвенције мора гарантовати сваком дјетету;

- **Конвенција о правима особа са инвалидитетом** (усвојена од Генералне скупштине Уједињених нација, 13. децембра 2006) – којом се признаје право лица са инвалидитетом на адекватан стандард живота за та лица и њихове породице. У Конвенцији о правима лица са инвалидитетом у члану 28. „Адекватан животни стандард и социјална заштита“ Државе потписнице признају право лица са инвалидитетом на адекватан стандард живота за та лица и њихове породице, укључујући адекватну храну, одјећу и становање, као и право на континуирано побољшање услова живота. Државе потписнице признају право свих лица са инвалидитетом на социјалну сигурност. У оквиру тог права државе потписнице обезбјеђују лицима са инвалидитетом приступ чистој води, одговарајућим службама, средствима и другој асистенцији за задовољавање потреба у вези са инвалидношћу по приступачним цијенама, приступ програмима социјалне заштите и програмима за смањење сиромаштва, осигуравање особама са инвалидитетом и њиховим породицама које живе у условима сиромаштва, приступ државној помоћи да покрију трошкове у вези са инвалидношћу, укључујући одговарајућу обуку, савјетовање, финансијску помоћ и установе за привремени смјештај, осигуравању лицима са инвалидитетом приступ јавно финансираним програмима становања и једнак приступ погодностима и програмима пензионог осигурања.

Поред наведених, као релевантне препознате су и сљедеће конвенције Међународне организације рада:

- **Конвенција о заштити материнства** (усвојена од Опште конференције међународне организације рада, 4. јуна 1952. године) – У члану 4. тачка 5) прописано је да жене које немају накнаду плате за вријеме породичног одсуства имају право на примања из средстава социјалне помоћи али под условом одређеног имовинског стања прописаног од социјалне помоћи;
- **Конвенција о најнижим стандардима социјалне сигурности** (усвојена од Опште конференције међународне организације рада, 4. јуна 1952. године) – У члану 55. тачка ц) прописано је да у случају инвалидности (осигурани случај) за све становништво чије имовинско стање не прелази прописану границу гарантују се давања и помоћ државе);
- **Конвенција о једнаким могућностима и једнаком третману за раднике са породичним обавезама** (усвојена од Опште конференције међународне организације рада, 3. јуна 1981. године) – У чл. 3. и 4. Конвенције, утврђено је да свака држава чланица мора поставити као циљ своје националне политике да се лицима с породичним обавезама које су запослене или се желе запослити омогући да остваре своје право без дискриминације а да не дође до сукоба између њиховог запослења и породичних обавеза. Да би се постигле стварно једнаке могућности и третман, неопходно је водити рачуна у односу на услове запослења и односу на социјалну заштиту);
- **Конвенција о дискриминацији у запошљавању и занимању** (усвојена од Опште конференције међународне организације рада, 4. јуна 1958. године) – члан 3. ове конвенције, између осталог, прописује обавезу спровођења ове конвенције у дјелатностима служби за професионалну рехабилитацију (за стручно

оспособљавање) и за запошљавање под контролом националних власти). Исто тако, документи значајни за област социјалне и дјечје заштите а који се односе на уживање права и слобода које су признате у овој конвенцији осигуравају се без дискриминације на било којој основи, као што је пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или друштвено поријекло, припадност националној мањини, имовина, рођење или друга околност.

Приликом израде Стратегије, консултовани су релевантни прописи Европске уније.

У домену праксе и стандарда Савјета Европе, узети су у обзир последњи **Закључци Европског комитета за социјална права који се односе на Босну и Херцеговину** (тематска група Здравље, социјална сигурност и социјална заштита), **Стратегија Савјета Европе за права дјетета за период 2022–2027. година, са посебним фокусом на једнаке могућности и социјалну инклузију за сву дјецу**, као и Препоруке Групе на високом нивоу за сарадњу и будућност социјалне заштите и социјалне државе у ЕУ, основане на приједлог Европске комисије, са фокусом на осигуравање укључиве социјалне заштите, пружање ефикасних, висококвалитетних и свеобухватних социјалних услуга, те јачање капацитета за осигуравање социјалне заштите у будућности. Наведене препоруке су инкорпориране у дефинисане мјере у стратешком документу.

Такође, узета је у обзир **Европска социјална повеља** (1961, ревидирана 1996. године), нарочито у аспекту остваривања права на социјалну заштиту, заштиту од сиромаштва и социјалног искључивања. Чланом 12. Повеље се промовише потреба за прогресивним подизањем система социјалне заштите на виши ниво, промовисање и пружање услуга које коришћењем метода социјалног рада доприносе добробити и развоју појединаца и група унутар заједнице и њихово прилагођавање социјалном окружењу, као и промовисање ефикасног приступа лицима у ризику од социјалне искључености или сиромаштва, као и њиховим породицама.

Консултована је **Европска Конвенција о заштити људских права и основних слобода** (1950) са оквирним протоколима, која чланом 14. утврђује уживање права и слобода без дискриминације по било ком основу, као и **Директива 79/7/ЕЕЦ о прогресивној имплементацији принципа једнаког третмана за мушкарце и жене по питањима социјалне сигурности** која прописује начела једнаког поступања према мушкарцима и женама, али и заштиту жена због мајчинства. Такође, узете су у обзир и одредбе Резолуције Европског парламента о јакој социјалној Европи за праведну транзицију (17. децембар 2020. године) којом се наглашава да социјалне услуге за групе у неповољном положају играју кључну улогу у постизању социјално одрживог развоја.

Треба истаћи и то да је цјелокупан стратешки документ у складу са начелима Европског стуба социјалних права и циљевима Европске уније за 2030. годину, а који су усмјерени ка смањењу броја лица изложених ризику од сиромаштва или социјалне искључености. Усвајање Стратегије доприносиће испуњавању обавеза из **члана 99. Споразума о стабилизацији и придруживању** које се односе на сарадњу уговорних страна у подручју социјалне политике.

5.2.2. Усклађеност са Оквиром за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ

Оквир за Циљеве одрживог развоја у Босни и Херцеговини (СДГ Оквир) утврђује шире развојне правце путем којих власти на свим нивоима и друштво у Босни и Херцеговини требају допринијети остваривању Циљева одрживог развоја. СДГ Оквиром утврђена су три правца одрживог развоја у Босни и Херцеговини: 1) Добра управа и управљање јавним сектором, 2) Паметан раст и 3) Друштво једнаких могућности, те двије хоризонталне теме: 1) Људски капитал за будућност и 2) Принцип „Нико не смије бити искључен“.

Поред тога, у оквиру сваког од наведених развојних праваца дефинисани су акцелератори и покретачи који треба да доведу до жељених промјена до 2030. године, укључујући конкретне потциљеве и индикаторе путем којих ће се напредак мјерити.

У складу са наведеним, у наставку текста идентификоване су повезнице Стратегије са утврђеним СДГ Оквиром. Први ниво усаглашености постоји на нивоу стратешких циљева утврђених Стратегијом с обзиром на то да сва три стратешка циља имају своје **утемељење у развојном правцу „Друштво једнаких могућности“** и поштовању универзалног принципа да **„Нико не смије бити искључен“**. Још директнији ниво усклађености постоји на нивоу приоритета и мјера из Стратегије са акцелераторима, конкретно **акцелератором: „Унапређење политика социјалне заштите“** и пратећим покретачима, односно потциљевима и индикаторима из СДГ Оквира. Најдиректније повезнице представљене су у наредној табели.

Табела 28: Повезнице Стратегије развоја социјалне заштите Републике Српске са СДГ Оквиром

СДГ Оквир у БиХ			Стратегија социјалне заштите Републике Српске
Развојни правац	Акцелератор	Покретач	Стратешки циљ / приоритет
Друштво једнаких могућности	Унапређење политика социјалне заштите	Циљано и боље усмјеравање јавних расхода за социјалну заштиту	<u>Стратешки циљ 1.</u> Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите Приоритет 1.1. Боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите
		Јачање инфраструктуре и компетенција пружалаца услуга кроз увођење нових модела	<u>Стратешки циљ 1.</u> Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите <u>Приоритет 1.2.</u> Развој нових и унапређење квалитета постојећих права и услуга <u>Стратешки циљ 3.</u> Повећати степен изграђености капацитета у

			социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње <u>Приоритет 3.1.</u> Развој људских капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите <u>Приоритет 3.2.</u> Развој материјално-техничких капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите <u>Приоритет 3.3.</u> Развој организационих капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите
		Унапређење система идентификације и праћења рањивих породица и породица у ризику	<u>Стратешки циљ 2.</u> Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке <u>Приоритет 2.1.</u> Превентивно дјеловање уз мултисекторску сарадњу

5.2.3. Усклађеност са секторским стратегијама и другим документима

Потребно је нагласити како се приликом израде Стратегије водило рачуна и о усклађености са низом секторских стратегија које су припремљене и усвојене за наредни стратешки период и које обухватају стратешке интервенције битне за области социјалне, дјечје и породичне заштите. Између осталих, као релевантне секторске стратегије и плански документи препознати су:

- Политика у области инвалидности у Босни и Херцеговини;
- Стратегија унапређења социјалне заштите дјете без родитељског старања 2015–2020. године;
- Стратегија унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској 2017–2026;
- Стратегија за унапређење положаја старијих лица у Републици Српској за период од 2019. до 2028. године.

ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Израда оквирног финансијског плана за спровођење стратешког документа подразумијева идентификацију потребних финансијских средстава за реализацију стратешких циљева, приоритета и мјера без обзира на то да ли се ради о средствима из буџета, кредитним средствима, средствима Европске уније, донаторским средствима или средствима по основу јавно-приватног партнерства.

Оквирни финансијски план се као индикативни оквир израђује за период важења стратешког документа, а улазне информације за израду оквирног финансијског плана се прикупљају током разраде стратешких приоритета и дефинисања мјера, када се разматрају појединачне потребе, могућности, као и опције финансирања сваке од мјера, сходно доступним и очекиваним средствима.

Табела 29: Оквирни финансијски план

Оквирни финансијски план					
За период важења стратешког документа					
Ознака стратешког циља, приоритета у мјере	Структура финансирања (у %)	Укупно КМ	Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори	
				(КМ)	Назив потенцијалног извора финансирања
Стратешки циљ 1: Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите	16,43%	14.100.000	8.920.000	5.180.000	
1.1. Приоритет: Боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите	12,82%	11.000.000	8.300.000	2.700.000	
1.1.1. Мјера: Прилагођавање и примјена Међународне класификације функционисања са циљем развијања услуга у складу са препознатим потребама корисника	6,99%	6.000.000	4.800.000	1.200.000	Средства установа социјалне и здравствене заштите, те васпитно образовних установа, средства међународних организација

1.1.2. Мјера: Успостављање и развој функционалних и једнообразних база података	5,83%	5.000.000	3.500.000	1.500.000	донаторска средства
1.2. Приоритет: Развој нових и унапређење квалитета постојећих права и услуга	3,61%	3.100.000	620.000	2.480.000	
1.2.1 Мјера: Унапређење постојећих и увођење нових права и ванинституционал них услуга за кориснике социјалне заштите	1,28%	1.100.000	220.000	880.000	средства ЈЛС и центара за социјални рад, средства међународних организација
1.2.2 Мјера: Развој проширених права у области социјалне заштите	2,33%	2.000.000	400.000	1.600.000	средства ЈЛС и центара за социјални рад
Стратешки циљ 2: Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке	27,39%	23.510.000	3.158.000	20.352.000	
2.1. Приоритет: Превентивно дјеловање уз мултисекторску сарадњу	4,08%	3.500.000	1.150.000	2.350.000	
2.1.1. Мјера: Развијање програма превенције кроз мултисекторску сарадњу	1,75%	1.500.000	450.000	1.050.000	средства Завода за социјалну заштиту Републике Српске, средства ресорних министарстава Владе Републике Српске, локалних заједница, те донаторска средства

2.1.2. Мјера: Повећање доступности и развој услуга у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите	1,17%	1.000.000	300.000	700.000	средства Завода за социјалну заштиту, средства ресорних министарстава Владе Републике Српске, локалних заједница, те донаторска средства
2.1.3. Мјера: Проширење и јачање подршке породици кроз мултисекторску сарадњу	1,17%	1.000.000	400.000	600.000	буџети других министарстава, ЈЛС, васпитно-образовне установе, установе здравствене заштите, удружења грађана
2.2. Приоритет: Боље циљање потреба корисника у дјечјој заштити	23,31%	20.010.000	2.008.000	18.002.000	
2.2.1. Мјера: Усклађивање права и услуга у дјечјој заштити са потребама корисника	0,01%	10.000	8.000	2.000	средства Јавног фонда за дјечју заштиту Републике Српске
2.2.2. Мјера: Побољшање квалитета живота породица са дјецом	23,30%	20.000.000	2.000.000	18.000.000	донаторска средства, средства ЈЛС и центара за социјални рад
Стратешки циљ 3: Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње	56,18%	48.215.000	25.188.000	23.027.000	

3.1. Приоритет: Развој људских капацитета у систему социјалне, породичне и дјечје заштите	8,95%	7.680.000	1.380.000	6.300.000	
3.1.1. Мјера: Акредитација програма обука и лиценцирање стручних радника	1,17%	1.000.000	400.000	600.000	донаторска средства
3.1.2. Мјера: Едукација и унапређење компетенција	3,50%	3.000.000	300.000	2.700.000	средства Завода за социјалну заштиту, донаторска средства
3.1.3. Мјера: Увођење и развој супервизије као унапређења квалитета рада, континуираног професионалног развоја и превенције професионалног сагоријевања	3,50%	3.000.000	0	3.000.000	УНИЦЕФ и остали донатори
3.1.4. Мјера: Унапређење инспекцијског надзора у области социјалне заштите	0,79%	680.000	680.000	0	-
3.2. Приоритет: Развој материјално- техничких капацитета у систему социјалне, породичне и дјечје заштите	23,89%	20.505.000	11.055.000	9.450.000	
3.2.1. Мјера: Континуирано обезбјеђивање адекватних услова радног простора	11.65%	10.000.000	4.000.000	6.000.000	средства ЈЛС, донације

3.2.2. Мјера: Континуирано обезбјеђивање адекватних услова смјештајног капацитета корисника у установама социјалне и дјечје заштите чији је оснивач Република	11,65%	10.000.000	7.000.000	3.000.000	средства установа за смјештај корисника, донације
3.2.3. Мјера: Редефинисање минималних услова за почетак рада установа социјалне заштите и обављање дјелатности социјалне заштите	0,006%	5.000	5.000	0	средства установа социјалне заштите
3.2.4. Мјера: Успостављање система лиценцирања установа социјалне заштите ради повећања квалитета пружања услуга	0,58%	500.000	50.000	450.000	средства Завода за социјалну заштиту, донаторска средства међународних институција
3.3. Приоритет: Развој организационих капацитета у систему социјалне, породичне и дјечје заштите	14,02%	12.030.000	10.803.000	1.227.000	
3.3.1. Мјера: Подршка раду Завода за социјалну заштиту	5,83%	5.000.000	4.500.000	500.000	донаторска средства
3.3.2. Мјера: Оснивање и почетак рада Центар за васпитање дјеце и омладине	8,16%	7.000.000	6.300.000	700.000	кредити међународних и развојних институција, донације

3.3.3. Мјера: Унапређење доступности и уједначености социјалне заштите на локалном нивоу	0,03%	30.000	3.000	27.000	средства ЈЛС
3.4. Приоритет: Јачање међународне и међусекторске сарадње	9,32%	8.000.000	1.950.000	6.050.000	
3.4.1. Мјера: Континуирана промоција добрих практи и размјена искустава	1,75%	1.500.000	300.000	1.200.000	средства међународних организација и удружења грађана, средства ЈЛС
3.4.2. Мјера: Партнерство система социјалне и здравствене заштите у холистичком приступу унапређења социјалне и здравствене бриге за грађане	2,33%	2.000.000	1.000.000	1.000.000	средства међународних организација и удружења грађана, средства здравствених институција
3.4.3. Мјера: Унапређење сарадње са невладиним сектором	1,17%	1.000.000	300.000	700.000	донаторска средства
3.4.4. Мјера: Јачање сарадње свих субјеката заштите у кризним и ванредним ситуацијама	4,08%	3.500.000	350.000	3.150.000	средства фондова ЕУ
Укупно из стратешког документа**	100%	85.825.000	37.266.000	48.559.000	
Преглед по изворима					
(износи у КМ и проценти)					
Буџет Министарства	Средства обезбијеђена на основу ЈПП (јавно- приватног партнерства)	Средства претпристу- пних и других фондова ЕУ	Бесповратна средства других међународни х донација	Кредити међународн их и развојних институција	Други извори

37.266.000	0	5.000.000	12.870.000	5.150.000	25.540.000
43,42%	0%	5,83%	15%	6%	29,76%

6. ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање Стратегије дефинисан је у складу са нормативно-правним оквиром којим је уређена област стратешког планирања и управљања развојем у Републици Српској. Његова сврха је да се осигура механизам за праћење и мјерење напретка реализације стратешког документа и повезаних спроведбених докумената. Ради се првенствено о активностима систематичног и континуираног прикупљања и анализирања података и индикатора, а све ради предузимања одговарајућих мјера, евентуалних корекција и извјештавања о оствареним резултатима.

Из перспективе успостављања адекватног механизма за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање Стратегије као кључни институционални актер препознат је Ресор за социјалну, породичну и дјечју заштиту у оквиру Министарства здравља и социјалне заштите. У складу са својим прописаним надлежностима, Ресор за социјалну, породичну и дјечју заштиту успоставља механизме и дефинише одговорности нижих организационих јединица у погледу имплементације дијелова Стратегије из њихове надлежности, те обезбјеђује њихову координацију.

У сврху ефикасне операционализација и спровођења Стратегије, овим оквиром се предвиђа формирање посебног Тима за мониторинг и евалуацију (М&Е тим) унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту, који би био задужен за координацију активности на спровођењу, праћењу, извјештавању и вредновању Стратегије. Ради се о ужем тиму који ће координисати активности са представницима других институција које су носиоци имплементације одређених мјера, или су били укључени у израду стратешког документа.

Сходно наведеном, у наставку текста налази се преглед основних активности и одговорности у поступку спровођења, праћења, извјештавања и вредновања Стратегије.

Табела 30: Преглед основних активности и одговорности у процесу спровођења, праћења, извјештавања и вредновања Стратегије

АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ И УЧЕСНИЦИ У ПРОЦЕСУ (КО?)
Припрема/ажурирање Календара активности на имплементацији Стратегије	Носилац процеса: М&Е тим унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту Учесници процеса: Одјељење за стратешко планирање (Генерални секретаријат Владе Републике Српске)
Припрема механизма и алата за праћење и извјештавање о остварењу стратешког документа (укључујући комплетирање и ажурирање индикатора)	Носилац процеса: М&Е тим унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту Учесници процеса: представници институција које су одређене као носиоци

	имплементације одређених мјера из стратешког документа
Ажурирање Акционог плана за наредни 1 + 2 плански циклус	Носилац процеса: Ресор за социјалну, породичну и дјечју заштиту Учесници у процесу: представници институција које су одређене као носиоци имплементације одређених мјера из стратешког документа
Припрема средњорочних и годишњих планова рада организационих јединица, укључујући кључне стратешке пројекте из стратешког документа и активности из надлежности ресора	Носилац процеса: Секретаријат Министарства здравља и социјалне заштите, руководиоци ресора и организационих јединица Учесници процеса: М&Е тим унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту у сарадњи са осталим надлежним службеницима
Укључивање кључних стратешких пројеката / пројеката и активности у ДОБ-у	Носилац процеса: Руководиоци ресора, уз подршку М&Е тима Учесници процеса: Секретаријат Министарства здравља и социјалне заштите, службеници за финансије
Разрада кључних стратешких пројеката / пројеката из годишњег плана рада Министарства здравља и социјалне заштите	Носилац процеса: М&Е тим унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту Учесници процеса: представници институција које су одређене као носиоци имплементације одређених мјера из стратешког документа, релевантни стручњаци
Праћење и привлачење екстерних извора финансирања за реализацију кључних стратешких пројеката	Носилац процеса: М&Е тим унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту Учесници процеса: представници институција које су одређене као носиоци имплементације одређених мјера из стратешког документа
Праћење спровођења годишњег плана рада и остварења стратешких циљева	Носилац процеса: Руководиоци ресора, М&Е тим Учесници процеса: надлежни службеници и представници институција које су одређене као носиоци имплементације одређених мјера из стратешког документа
Припрема и разматрање годишњег извјештаја о спровођењу стратешког документа (за претходну годину)	Носилац процеса: М&Е тим унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту Учесници процеса: надлежни службеници и представници институција које су одређене као носиоци имплементације одређених мјера из стратешког документа
Усвајање и објављивање годишњег извјештаја о спровођењу стратешког документа (за претходну годину)	Носилац процеса: Министар, секретаријат

	Учесници процеса: Руководиоци ресора, М&Е тим унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту
Остале важне активности: ○ Активности на хоризонталној и вертикалној координацији ○ Покретање процеса вредновања у предзадњој години спровођења стратешког документа	Носилац процеса: М&Е тим унутар Ресора за социјалну, породичну и дјечју заштиту Учесници процеса: Руководиоци ресора, Одјељење за стратешко планирање (Генерални секретаријат Владе Републике Српске), ангажовани вањски консултанци (опционо)

7. ПРИЛОЗИ СТРАТЕШКОМ ДОКУМЕНТУ

8.1. САЖЕТИ ПРИКАЗ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА

Табела 31: Сажети приказ стратешког документа

Редни број и ознака	НАЗИВ	Индикатори и финансијски извори		
1. Стратешки циљ	Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите	Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Повећање обухвата корисника услугама социјалне заштите	3.396	4.500
		Однос финансијских издвајања за реализацију права (новчана давања / пружање услуга)	5,97	4,5
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		8.920.000	5.180.000	14.100.000
1.1. Приоритет	Боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Успостављен функционалан информациони систем о социјално-економском статусу појединца и породице	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		8.300.000	2.700.000	11.000.000
1.1.1. Мјера	Прилагођавање и примјена Међународне класификације функционисања са циљем развијања услуга у складу са препознатим потребама корисника	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Израђен Приручник за израду, праћење и евалуацију лично усмјереног плана подршке након процјене дјече и омладине	не	да
		Потписани меморандуми о сарадњи између релевантних институција	не	да
		Измјена законодавног оквира који регулише област процјене дјече и омладине	не	да
		Формирана регионална стручна тијела за процјену дјече и омладине	не	да
		Број стручњака укључених у рад стручних тијела	0	100
		Број координатора надлежних установа укључених у процес процјене дјече и омладине	0	1.000
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		4.800.000	1.200.000	6.000.000
1.1.2. Мјера	Успостављање и развој функционалних и једнообразних база података	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Број нових и ажурираних вриједности у СОТАК бази	0	10

		Успостављен регистар хранитеља	не	да
		Успостављен електронски регистар усвојења	не	да
		Број институција које дијеле и користе податке из заједничке базе	0	15
		Закон о социјалној карти	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		3.500.000	1.500.000	5.000.000
1.2. Приоритет	Развој нових и унапређење квалитета постојећих права и услуга	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број нових услуга у ЈЛС	0	30
		Дефинисани стандарди за пружање услуга и права	не	да
		Број ЈЛС у Републици Српској у којим се примјењују категорије проширених права	38	63
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		620.000	2.480.000	3.100.000
1.2.1. Мјера	Унапређење постојећих и увођење нових права и ванинституционалних услуга за кориснике социјалне заштите	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Израђена анализа о ванинституционалним услугама за кориснике	не	да
		Број хранитељских породица за дјецу	137	187
		Број хранитељских породица за одрасле	99	130
		Развијен модел подршке у процесу осамостаљивања дјеце	не	да
		Број установа у процесу трансформације	1	3
		Број нових корисника права на помоћ и његу у кући, дневно збрињавање и других права и услуга у заједници	475	670
		Број нових пружаоца услуга за помоћ и његу у кући, дневно збрињавање и других ванинституционалних права и услуга у ЈЛС	0	30
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		220.000	880.000	1.100.000
1.2.2. Мјера	Развој проширених права у области социјалне заштите	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Израђена анализа о стању у области проширених права	не	да
		Број корисника проширених права по ЈЛС	5.127	6.000
		Износ реализованих средстава за проширена права на нивоу ЈЛС	1.592.897 КМ	2.000.000 КМ
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		400.000	1.600.000	2.000.000
2. Стратешки циљ	Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне	Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора*	Циљне вриједности индикатора**

	заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке	Просјечан износ финансијских издвајања система дјечје заштите по кориснику	3.041	3.800
		Број нових права/услуга у систему дјечје и породично-правне заштите	9	10
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		3.158.000	20.352.000	23.510.000
2.1. Приоритет	Превентивно дјеловање уз мултисекторску сарадњу	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Реализовани програми унапређења међусекторске сарадње	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.150.000	2.350.000	3.500.000
2.1.1. Мјера	Развијање програма превенције кроз мултисекторску сарадњу	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Реализовани програми примарне превенције за дјецу и младе	не	да
		Реализовани програми подршке породици у локалним заједницама	не	да
		Реализовани програми примарне превенције за друге осјетљиве групе	не	да
		Реализовани програми примарне превенције за грађане који пролазе кроз кризне животне ситуације	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		450.000	1.050.000	1.500.000
2.1.2. Мјера	Повећање доступности и развој услуга у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Број успостављених протокола поступања у свим областима система социјалне, дјечје и породично-правне заштите	0	5
		Развијене нове мултисекторске услуге	не	да
		Број медијских кампања са циљем позитивне перцепције јавности система социјалне заштите	0	7
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		300.000	700.000	1.000.000
2.1.3. Мјера	Проширење и јачање подршке породици кроз мултисекторску сарадњу	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Креирани програми подршке породици кроз мултисекторску сарадњу	не	да
		Имплементирани програми подршке породици кроз мултисекторску сарадњу	не	да
		Измијењени законски прописи из система социјалне и породично-правне заштите	не	да

		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		400.000	600.000	1.000.000
2.2. Приоритет	Боље циљање потреба корисника у дјечјој заштити	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Измијењени услови за остваривање права из дјечје заштите	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.008.000	18.002.000	20.010.000
2.2.1. Мјера	Усклађивање права и услуга у дјечјој заштити са потребама корисника	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Измјена Закона о дјечјој заштити Републике Српске	не	да
		Број измијењених подзаконских прописа који уређују област дјечје заштите	0	4
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		8.000	2.000	10.000
2.2.2. Мјера	Побољшање квалитета живота породица са дјецом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Увећана стопа доприноса за дјечју заштиту	не	да
		Процентне вриједности новчаних давања за сва права у односу на дефинисану вриједност	не	да
		Индикатори за процјену потреба дјетета у различитим узрастима	не	да
		Извршена процјена потреба дјетета у различитим узрастима и неопходне подршке дјетету и његовој породици с финансијском анализом потребних ресурса	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.000.000	18.000.000	20.000.000
3. Стратешки циљ	Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње	Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора*	Циљне вриједности индикатора**
		Вриједност извршених улагања у установама социјалне заштите	6.019.085	10.000.000
		Број корисника система социјалне заштите у односу на број запослених стручних радника у центрима за социјални рад / службама социјалне заштите	120,34	100
		Број реализованих пројеката и иницијатива у сарадњи са другим секторима/ресорима	0	30
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		25.188.000	23.027.000	48.215.000
3.1. Приоритет	Развој људских капацитета у систему социјалне, дјечје и	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	породично-правне заштите	Број стручних радника који су прошли поступак лиценцирања	0	120
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.380.000	6.300.000	7.680.000
3.1.1. Мјера	Акредитација програма обука и лиценцирање стручних радника	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Измијењен Закон о социјалној заштити или усвојен нови пропис за увођење акредитованих програма обуке и лиценцирања	не	да
		Донесен подзаконски акт о акредитацији програма обуке за стручне раднике	не	да
		Број регистара акредитованих програма обука	0	1
		Број реализованих акредитованих програма обука	0	15
		Број стручних радника који су прошли акредитовани програм (број сертификата)	0	150
		Број стручних радника који су прошли минималан број сати супервизијске подршке у једној години (24)	0	100
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		400.000	600.000	1.000.000
		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
3.1.2. Мјера	Едукација и унапређење компетенција	Број едукација организованих од Министарства здравља и социјалне заштите, установа социјалне заштите	0	70
		Број едукација организованих од струковних удружења и других невладиних организација	0	90
		Број стручних радника који су били на едукацијама	0	2.500
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		300.000	2.700.000	3.000.000
		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
3.1.3. Мјера	Увођење и развој супервизије као унапређења квалитета рада, континуираног професионалног развоја и превенције професионалног сагоријевања	Уведен званични програм едукације у области супервизије	не	да
		Број супервизора који су стекли звање у верификованим процесима образовања од надлежних образовних институција	9	35
		Протокол о сарадњи Министарства здравља и социјалне заштите, Факултета политичких наука и Завода за социјалну заштиту	не	да
		Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности

		Број установа социјалне заштите које су обезбиједиле супервизију	20	70
		Измијењени законски и подзаконски акти у сврху реализације супервизијског процеса	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		0	3.000.000	3.000.000
3.1.4. Мјера	Унапређење инспекцијског надзора у области социјалне заштите	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Број инспектора за социјалну заштиту	2	5
		Број планираних инспекцијских надзора за једну годину (подаци за 2022)	155	388
		Број реализованих инспекцијских надзора у установама социјалне заштите у једној години (подаци за 2022)	105	388
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		680.000	0	680.000
3.2. Приоритет	Развој материјално-техничких капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број регистрованих установа социјалне заштите уписаних у регистар који се односи на лиценциране пружаоце услуга социјалне заштите	0	100
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		11.055.000	9.450.000	20.505.000
3.2.1. Мјера	Континуирано обезбјеђивање адекватних услова радног простора	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Урађена анализа услова радних простора у систему социјалне и дјечје заштите	не	да
		Број установа у којим су унапријеђени услови радног простора	7	20
		Број радних простора за потребе организационих јединица Фонда за дјечију заштиту	4	41
		Број установа социјалне заштите у којима је повећана сигурност запослених	0	70
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		4.000.000	6.000.000	10.000.000
3.2.2. Мјера	Континуирано обезбјеђивање адекватних услова смјештајног капацитета корисника у установама социјалне и дјечје	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Прикупљени и обрађени подаци о тренутним условима смјештајних капацитета	не	да
		Број установа у којим су унапређени услови смјештајних капацитета	7	8

	заштите чији је оснивач Република	Унапређени смјештајни капацитети за задовољавање развојних потреба дјеце и омладине	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		7.000.000	3.000.000	10.000.000
3.2.3. Мјера	Рedefинисање минималних услова за почетак рада установа социјалне заштите и обављање дјелатности социјалне заштите	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Усвојен нови / измијењен и допуњен подзаконски акт који регулише област оснивања установа социјалне заштите	не	да
		Број новооснованих установа социјалне заштите без смјештаја корисника	0	15
		Број новооснованих установа социјалне заштите за смјештај корисника	0	15
		Број стручних радника који раде у новооснованим установама социјалне заштите без смјештаја корисника (на локалном нивоу – дневни центри и сл.)	0	50
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		5.000	0	5.000
3.2.4. Мјера	Успостављање система лиценцирања установа социјалне заштите ради повећања квалитета пружања услуга	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Успостављен регистар лиценцираних установа пружаоца услуга социјалне заштите	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		50.000	450.000	500.000
3.3. Приоритет	Развој организационих капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Успостављен начин лиценцирања стручних радника	не	да
		Успостављен начин лиценцирања установа социјалне заштите	не	да
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		10.803.000	1.227.000	12.030.000
3.3.1. Мјера	Подршка раду Завода за социјалну заштиту	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Успостављен начин лиценцирања стручних радника	не	да
		Успостављен начин лиценцирања установа социјалне заштите	не	да
		Донесени акредитовани програми обуке за стручне раднике	не	да

		Број реализованих истраживања из области социјалне заштите	0	10
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		4.500.000	500.000	5.000.000
3.3.2. Мјера	Оснивање и почетак рада Центар за васпитање дјеце и омладине	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Број превентивних мјера заштите и подршке	0	15
		Број дјеце и омладине са поремећајима у понашању којима је пружена системска подршка	0	30
		Увезан и уједначен систем пружања подршке дјечи и омладини са поремећајима у понашању из система социјалне и здравствене заштите	не	да
		Број субјеката заштите који су укључени у системско пружање подршке кроз мултисекторску сарадњу	0	5
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		6.300.000	700.000	7.000.000
3.3.3. Мјера	Унапређење доступности и уједначености социјалне заштите на локалном нивоу	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Урађена анализа ефикасности рада центра за социјални рад	не	да
		Урађена анализа доступности социјалне заштите у складу са потребама корисника у ЈЛС	не	да
		Дефинисан приједлог мјера за унапређење ефикасности рада центра за социјални рад	не	да
		Број ЈЛС које извршавају у законом предвиђеном року обавезе према корисницима	58	63
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		3.000	27.000	30.000
3.4. Приоритет	Јачање међународне и међусекторске сарадње	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Број активности/пројеката локалне, регионалне и међународне сарадње усмјерених на размјену најбољих пракси у области социјалне, породичне и дјечје заштите	0	20
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.950.000	6.050.000	8.000.000
3.4.1. Мјера	Континуирана промоција добрих	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности

	практи и размјена искустава	Број активности/пројеката међународне и регионалне сарадње усмјерене на размјену најбољих пракси у области социјалне, породичне и дјечје заштите	0	5
		Број активности/пројеката локалне и регионалне сарадње усмјерене на размјену најбољих пракси у области социјалне, породичне и дјечје заштите	0	15
		Број потписаних планова сарадње – протокола, меморандума, споразума међуинституционалне сарадње	0	10
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		300.000	1.200.000	1.500.000
3.4.2. Мјера	Партнерство система социјалне и здравствене заштите у холистичком приступу унапређења социјалне и здравствене бриге за грађане	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Унапређење постојећих капацитета у заједници на пољу унапређења услуга које су у функцији заштите менталног здравља	не	да
		Број нових модела сарадње са здравственим сектором	0	15
		Број заједничких активности/скупова размјене искустава система социјалне и здравствене заштите	0	20
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.000.000	1.000.000	2.000.000
3.4.3. Мјера	Унапређење сарадње са невладиним сектором	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Доношење закона који уређује област хуманитарне дјелатности	не	да
		Реализоване заједничке активности / пројекти у сарадњи са невладиним сектором	не	да
		Број невладиних организација које испуњавају услове за пружање услуга социјалне, породичне и дјечје заштите	7	20
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		300.000	700.000	1.000.000
3.4.4. Мјера	Јачање сарадње свих субјеката заштите у кризним и ванредним ситуацијама	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности
		Редовно ажуриране процјене ризика корисника у стању социјалне потребе	5	62
		Број центара за социјални рад у локалним штабовима за управљање ванредним ситуацијама	36	51
		Донесене стандардне оперативне процедуре поступања у ванредним	5	100

		ситуацијама у установама социјалне заштите		
		Интеграција програма смањења ризика од катастрофа на нивоу стратешког планирања локалних заједница	5	62
		Буџет Министарства здравља и социјалне заштите (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		350.000	3.150.000	3.500.000

8.2. ДЕТАЉАН ПРЕГЛЕД МЈЕРА

Мјера 1.1.1. Прилагођавање и примјена Међународне класификације функционисања са циљем развијања услуга у складу са препознатим потребама корисника

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 1. Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите		
Приоритет	1.1. Боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите		
Назив мјере	1.1.1. Прилагођавање и примјена Међународне класификације функционисања са циљем развијања услуга у складу са препознатим потребама корисника		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Ова мјера подразумијева процјену дјеце кроз лично усмјерени план подршке, усмјереног према преосталим могућностима дјетета и пружању системске подршке истима. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ израда Приручника за израду, праћење и евалуацију лично усмјереног плана подршке након процјене дјеце и омладине, ○ припремне активности и оснивање стручног тијела за процјену дјеце и омладине, ○ Припрема и потписивање меморандума о сарадњи између институција на подручју Републике Српске који ће бити укључени у процес процјене дјеце, ○ едукација стручњака и координатора који ће бити укључени у процјену дјеце у рад стручног тијела, као и формирање стручних тијела, ○ припрема радног материјала и потребне документације за процјену, ○ континуирано праћење рада стручног/-их тијела.		
Кључни стратешки пројекти	Реформа система процјене дјеце према Међународној класификацији функционисања – пилот пројекат		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Израђен Приручник за израду, праћење и евалуацију лично усмјереног плана подршке након процјене дјеце и омладине	не	да
	Потписани меморандуми о сарадњи између релевантних институција	не	да
	Измјена законодавног оквира који регулише област процјене дјеце и омладине	не	да
	Формирана регионална стручна тијела за процјену дјеце и омладине	не	да
	Број стручњака укључених у рад стручних тијела	0	100
	Број координатора надлежних установа укључених у процес процјене дјеце и омладине	0	1.000

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће најбољем интересу дјетета кроз унапређење комплетног система специфично усмјереног према процјенама дјете, њихових преосталих очуваних капацитета, као и разматрању бољих могућности за дјететов цјелокупни напредак у средини у којој живи.
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 6.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 80% — екстерни извори – 20%
Период спровођења мјере	2023–2029.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, стручна тијела за процјену дјете и омладине, установе социјалне заштите, здравствене установе, васпитно-образовне установе
Циљне групе	Дјеца корисници система социјалне заштите, стручна лица која ће бити ангажована ради увођења система процјене, спортске, рекреативне и друге организације у које је дијете укључено

Мјера 1.1.2. Успостављање и развој функционалних и једнообразних база података (социјална карта)

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 1. Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите
Приоритет	1.1. Боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите
Назив мјере	1.1.2. Успостављање и развој функционалних и једнообразних база података (социјална карта)
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Циљ успостављања информационог система - регистра је стварање јединствене евиденције у области социјалне заштите, као и успостављање механизма за спровођење рационалне и ефикасне социјалне заштите засноване на подацима о социјално-економском статусу појединца и породице у којој живи. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Успостављање интероперабилног информационог система социјалне карте Републике Српске, односно омогућавање размјене података између различитих система ○ Унапређење постојећих база података (СОТАК база, база података Фонда дјечје заштите) ○ Доношење Закона о социјалној карти Републике Српске и подзаконских аката ○ Прикупљање података, администрирање и ажурирање база података ○ Успостављање нових база података (Регистар усвојења, регистар хранитељских породица)
Кључни стратешки пројекти	Израда Социјалне карте Републике Српске

Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Број нових и ажурираних вриједности у СОТАК бази	0	10
	Успостављен регистар хранитеља	не	да
	Успостављен електронски регистар усвојења	не	да
	Број институција које дијеле и користе податке из заједничке базе	0	15
	Закон о социјални карти	не	да
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће бољем циљању социјалних потреба и адекватном одговору социјалне заштите.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 5.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 70% — екстерни извори – 30%		
Период спровођења мјере	2023–2026.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Агенција за информационо-комуникационе технологије		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство управе и локалне самоуправе, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, Министарство за научнотехнолошки развој, информационо друштво и високо образовање, Министарство финансија, Министарство правде, Генерални секретаријат Владе Републике Српске, Агенција за информационо-комуникационе технологије		
Циљне групе	Републичке и локалне институције Крајњи корисници су корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите и борачко-инвалидске заштите		

Мјера 1.2.1. Унапређење постојећих и увођење нових права и ванинституционалних услуга за кориснике социјалне заштите

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 1. Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите
Приоритет	1.2. Развој нових и унапређење квалитета постојећих права и услуга
Назив мјере	1.2.1. Унапређење постојећих и увођење нових права и ванинституционалних услуга за кориснике социјалне заштите
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Потребно је унаприједити примјену прописа којима се уређују права на ванинституционалне услуге корисника социјалне заштите на начин да је неопходно обезбиједити једнообразну примјену права у свим јединицама локалне самоуправе, као и анализу потребе за увођење нових права. Неопходно је и континуирано пратити стање потреба

	крајњих корисника и радити на унапређењу услова који су неопходни пружаоцима услуга ради боље примјене права крајњих корисника и доступности услуга. Потребно је посебан акценат ставити на развој ванинституционалних модела подршке дјечи и младима без родитељског старања и дјечи са сметњама у развоју и лицима са инвалидитетом. То ће се постићи процесом деинституционализације, односно развојем нових услуга смањити се број корисника смјештених у установама социјалне заштите. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Развој сарадње између јединица локалне самоуправе, ○ Анализа постојећег стања у области пружања услуга права на помоћ у кући и дневног збрињавања у циљу изналажења начина за одрживост примјене ових права, ○ Унапређење подршке и сарадње са пружаоцима услуга за реализацију права на дневно збрињавање и права на помоћ у кући од оснивача и свих надлежних институција, ○ Развој хранитељства, ○ Подршка дјечи у процесу осамостаљивања, ○ Јачање подршке дјечи жртвама и свједоцима кривичних дјела ○ Трансформација установа социјалне заштите за смјештај корисника у процесу деинституционализације, ○ Истраживање потреба крајњих корисника као и потенцијалних будућих корисника права на дневно збрињавање, помоћ у кући и других права од свих надлежних институција у области социјалне заштите.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Израђена анализа о ванинституционалним услугама за кориснике	не	да
	Број хранитељских породица за дјецу	137	187
	Број хранитељских породица за одрасле	99	130
	Развијен модел подршке у процесу осамостаљивања дјеце	не	да
	Број установа у процесу трансформације	1	3
	Број нових корисника права на помоћ и његу у кући, дневно збрињавање и других права и услуга у заједници	475	670
	Број нових пружаоца услуга за помоћ и његу у кући, дневно збрињавање и других ванинституционалних права и услуга у ЈЛС	0	30

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће унапређењу пружања ванинституционалних услуга и остваривања других права и услуга корисницима социјалне заштите.
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.100.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 20 % — екстерни извори – 80 %
Период спровођења мјере	2024–2029.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, ЈЛС – градови и општине, центри за социјални рад
Циљне групе	Републичке и локалне институције, Пружаоци услуга, Крајњи корисници су постојећи и потенцијални корисници система социјалне заштите који нису смјештени у установе социјалне заштите

Мјера 1.2.2. Развој проширених права у области социјалне заштите

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 1. Омогућити развој нових и унапређење квалитета постојећих услуга уз боље циљање потреба корисника у систему социјалне заштите		
Приоритет	1.2. Развој нових и унапређење квалитета постојећих права и услуга		
Назив мјере	1.2.2. Развој проширених права у области социјалне заштите		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Потребно је анализирати потребе најугроженије категорије грађана. На основу спроведене анализе, на нивоу локалних заједница утврдити увођење нових проширених права и услуга. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Анализа постојећег стања у области проширених права и услуга у области социјалне заштите у свим ЈЛС, ○ Унапређење примјене прописаних проширених права и услуга, признатих проширених права за наведене категорије корисника, ○ Увођење проширених права на нивоу свих јединица локалне самоуправе за најугроженије категорије корисника.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Израђена анализа о стању у области проширених права	не	да
	Број корисника проширених права по ЈЛС	5.127	6.000
	Износ реализованих средстава за проширена права на нивоу ЈЛС	1.592.897,58 КМ	2.000.000 КМ

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће повећању броја реализованих признатих проширених права и увођењу нових проширених права
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 2.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 20 % — екстерни извори – 80 %
Период спровођења мјере	2024–2029.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите
Носиоци спровођења мјере	ЈЛС – градови и општине, центри за социјални рад
Циљне групе	Постојећи и потенцијални корисници система социјалне заштите

Мјера 2.1.1. Развијање програма превенције кроз мултисекторску сарадњу

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 2: Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке
Приоритет	2.1. Превентивно дјеловање уз мултисекторску сарадњу
Назив мјере	2.1.1. Развијање програма превенције кроз мултисекторску сарадњу
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Систем социјалне и дјечје заштите дјелује у области примарне, секундарне и терцијарне превенције социјалних проблема. Мултисекторски приступ је неопходан за свеобухватно дјеловање у све три области јер омогућава препознавање потенцијалних социјалних ризика, те дјеловање усмјерено ка њиховом благовременом отклањању. Као први корак примарне превенције издваја се идентификовање оних група у општој популацији које захтијевају превенцију кроз едукацију, као што су дјеца и млади, или група грађана која пролази кроз кризне животне ситуације. У оквиру овог дјеловања могу се идентификовати и потенцијални директни корисници система социјалне заштите, који захтијевају неки облик подршке дефинисан релевантним законским прописима. Програми подршке породици засновани на директном контакту стручних радника са породицама у локалној заједници кроз дане едукације и дружења, представља промоцију социјалне и дјечје заштите и њено приближавање грађанима. Ова мјера подразумемијева низ активности, као што су: ○ Подршка и јачање породице, ○ Идентификација дјеце и младих у потенцијалном ризику кроз сарадњу са образовним системом уз интензивирање сарадње са органима старатељства са акцентом на превенцију појаве свих облика насиља, ○ Израда методологије јачања капацитета стручних радника за процјену најбољег интереса дјетета у специфичним ситуацијама,

	○ Анализа социјалних ризика и истраживање потреба корисника, идентификовање нових, провјера већ утврђених у свим областима социјалне и дјечје заштите, ○ Мултисекторско креирање програма превенције по областима утемељено на сазнањима анализа, ○ Заједничка мултисекторска имплементација креираних програма превенције.		
Кључни пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Реализовани програми примарне превенције за дјецу и младе	не	да
	Реализовани програми подршке породици у локалним заједницама	да	да
	Реализовани програми примарне превенције за друге осјетљиве групе	не	да
	Реализовани програми примарне превенције за грађане који пролазе кроз кризне животне ситуације	не	да
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Имплементација програма примарне превенције допринијела би правовременом препознавању и ублажавању фактора ризика, као и повећању квалитета живота опште популације, потенцијалних корисника и корисника социјалне, породичне и дјечје заштите. Примарна превенција се заснива на доступности, едукацији и праћењу потреба осјетљивих категорија, али и оснаживању стручних радника, увођењу нових и повећању квалитета постојећих услуга.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.500.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 30% — екстерни извори – 70%		
Период спровођења мјере	2023–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, Завод за социјалну заштиту Републике Српске, установе социјалне заштите, Министарство унутрашњих послова, Министарство просвјете и културе, Министарство правде, Министарство породице, омладине и спорта, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, Министарство привреде и предузетништва, локална заједница, васпитно-образовне установе, установе здравствене заштите, удружења грађана		
Циљне групе	Општа популација грађана, корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите		

Мјера 2.1.2. Повећање доступности и развој услуга у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 2: Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке		
Приоритет	2.1. Превентивно дјеловање уз мултисекторску сарадњу		
Назив мјере	2.1.2. Повећање доступности и развој услуга у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Секундарна и терцијарна превенција обухватају развој широког спектра мултисекторских услуга / механизма којима се отклањају или ублажавају социјални ризици, односно одговара на социјалне потребе корисника. Као неизоставни дио секундарне и терцијарне превенције у систему социјалне и дјечје заштите препознаје се успостављање мултисекторских услуга. Развој нових услуга и њихова доступност корисницима омогућава помоћ и подршку при раном дјеловању на социјалне ризике и отклањање социјалних проблема. Ова мјера подразумемијева низ активности, као што су: ○ Повећан степен информисаности корисника о правима и услугама из социјалне, породичне и дјечје заштите, ○ Развој постојећих и успостављање нових мултисекторских услуга према исказаним потребама корисника, ○ Заједничка мултисекторска реализација нових права и услуга, ○ Промовисање социјалне, дјечје и породичне заштите у медијима с циљем позитивне перцепције јавности.		
Кључни пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Број успостављених протокола поступања у свим областима система социјалне, дјечје и породично-правне заштите	не	да
	Развијене нове мултисекторске услуге	не	да
	Број медијских кампања с циљем позитивне перцепције јавности система социјалне заштите	0	7
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Већа доступност и развој нових услуга социјалне, дјечје и породично-правне заштите утемељен на мултисекторском приступу доприноси повећању квалитета живота како корисника система тако и свих грађана. Подршка и помоћ корисницима система заснована на мултисекторском приступу омогућава рано препознавање и благовремено дјеловање што доприноси отклањању и/или ублажавању социјалних ризика и социјалних проблема.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 30% — екстерни извори – 70%		
Период спровођења мјере	2023–2029.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, Завод за социјалну заштиту Републике Српске, установе социјалне заштите, Министарство унутрашњих послова, Министарство просвјете и културе, Министарство правде, Министарство породице, омладине и спорта, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, Министарство привреде и предузетништва, локална заједница, васпитно-образовне установе, установе здравствене заштите, удружења грађана
Циљне групе	Потенцијални корисници и корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите

Мјера 2.1.3. Проширење и јачање подршке породици кроз мултисекторску сарадњу

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 2: Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке		
Приоритет	2.1. Превентивно дјеловање уз мултисекторску сарадњу		
Назив мјере	2.1.3. Проширење и јачање подршке породици кроз мултисекторску сарадњу		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Савремена породица сусреће се за бројним изазовима и ризицима те су мјере јачања породице усмјерене ка јачању родитељских капацитета и развоју вјештина одговорног родитељства. Оправданост и потреба мултисекторског приступа у пружању подршке породици произилази из сложености ризика и изазова са којима се породице свакодневно сусрећу. Мултисекторски приступ неминован је на свим нивоима превенције. Помоћ и подршка породици обухвата планирано и систематско дјеловање усмјерено ка препознавању потенцијалних социјалних ризика и благовременој интервенцији. Развој и доступност услуга утемељених на мултисекторском приступу пружа породици континуирану стручну подршку и помоћ током кризног развоја и омогућава успјешно превазилажење социјалних проблема и ризика. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Развијање и имплементација програма примарне превенције за породице, ○ Развој мултисекторских облика подршке и помоћи за породице, ○ Стандарди процјене раног препознавања и дјеловања ради отклањања ризика од издвајања дјеце из породице.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Креирани програми подршке породици кроз мултисекторску сарадњу	не	да
	Имплементирани програми подршке породици кроз мултисекторску сарадњу	не	да

	Измијењени законски прописи из система социјалне и породично-правне заштите	не	да
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Мултисекторски приступ јачању подршке и помоћи породици доприноси раном препознавању ризика, те предузимању планираних континуираних мјера за њихово отклањање и ублажавање негативног дјеловања. Наиме, јасно усаглашени индикатори ризика и механизми дјеловања доприносе стандардима квалитете стручног рада према породицама у ризику. Подршка породицама подразумева благовремено дјеловање, континуитет подршке, стандард услуге стручног рада што доприноси јачању породичних капацитета да адекватно одговори на ризике савременог друштва.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 40% — екстерни извори – 60%		
Период спровођења мјере	2023–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, Завод за социјалну заштиту Републике Српске, установе социјалне заштите, Министарство унутрашњих послова, Министарство просвјете и културе, Министарство правде, Министарство породице, омладине и спорта, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, Министарство привреде и предузетништва, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, локална заједница, васпитно-образовне установе, установе здравствене заштите, удружења грађана		
Циљне групе	Породице у ризику, корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите		

Мјера 2.2.1. Усклађивање права и услуга у дјечјој заштити са потребама корисника

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 2: Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке
Приоритет	2.2. Боље циљање потреба корисника у дјечјој заштити
Назив мјере	2.2.1. Усклађивање права и услуга у дјечјој заштити са потребама корисника
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Потребно је унаприједити примјену прописа којима се уређују права из дјечје заштите са циљем да права и услуге добију корисници којима је је то најнеопходније. У прописима који уређују ову област, потребно је јасније дефинисати и детаљније уредити критеријуме и услове за остваривање права из дјечје заштите, како би се обезбиједило рационално коришћење средстава у складу са потребама корисника. Ова мјера подразумева низ активности, као што су: ○ Измјена законских и подзаконских прописа који уређују област дјечје заштите, ○ Континуирано праћење и унапређење контроле примјене прописа

	○ Увезивање база података		
Кључни пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Измјена закона	не	да
	Број измијењених подзаконских прописа који уређују област дјечје заштите	0	4
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће бољем циљању потреба корисника и рационалнијем распоређивању средстава у складу са потребама корисника		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 10.000 Извори финансирања: — буџет – 80 % — остали извори – 20%		
Период спровођења мјере	2024–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, Јавни фонд за дјечију заштиту		
Циљне групе	Јавни фонд за дјечију заштиту, крајњи корисници		

2.2.2. Побољшање квалитета живота породица са дјецом

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 2: Стално унапређивати систем дјечје и породично-правне заштите са фокусом на развој превентивних мјера подршке
Приоритет	2.2. Боље циљање потреба корисника у дјечјој заштити
Назив мјере	2.2.2. Побољшање квалитета живота породица са дјецом
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Ова мјера треба допринијети већем обухвату породица са дјецом која остварују права из дјечје заштите. Побољшање квалитета живота породица са дјецом реализоваће се редефинисањем услова у погледу мјесечних прихода породице који су услов за остваривање права, утврђивањем процентних вриједности износа новчаних давања за сва права у дјечјој заштити и унапређењем квалитета живота дјеце у односу на потребе у различитим узрастима. Ова мјера обухвата следеће активности: ○ Измјена услова за остваривање права, ○ Анализа потребних финансијских ресурса за остваривање права, ○ Измјена стопе доприноса за дјечју заштиту у циљу побољшања квалитета живота породица са дјецом,

	○ Утврђивање процентних вриједности новчаних давања за сва права у односу на дефинисану вриједност, ○ Утврђивање индикатора за процјену потреба дјетета у различитим узрастима, ○ Процјена потреба дјетета у различитим узрастима и неопходне подршке дјетету и његовој породици с финансијском анализом потребних ресурса.		
Кључни пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Увећана стопа доприноса за дјечју заштиту	Не	да
	Процентне вриједности новчаних давања за сва права у односу на дефинисану вриједност	Не	да
	Индикатори за процјену потреба дјетета у различитим узрастима	Не	да
	Извршена процјена потреба дјетета у различитим узрастима и неопходне подршке дјетету и његовој породици с финансијском анализом потребних ресурса	Не	да
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће побољшању квалитета живота породица са дјецом, јаснијем увиду у потребе дјетета у различитим развојним периодима, те идентификацији свих будућих облика подршке дјетету и породици		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 20.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 10% — екстерни извори – 90%		
Период спровођења мјере	2024–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, ЈЛС – градови и општине, центри за социјални рад		
Циљне групе	Републичке и локалне институције, постојећи и потенцијални корисници система социјалне заштите који нису смјештени у установе социјалне заштите		

Мјера 3.1.1. Акредитација програма обука и лиценцирање стручних радника

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње
Приоритет	3.1. Развој људских капацитета у систему социјалне, породичне и дјечје заштите

Назив мјере	3.1.1. Акредитација програма обука и лиценцирање стручних радника		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Акредитација програма обуке обезбјеђује основу за осигурање квалитета у социјалној заштити, те омогућава јачање капацитета запослених. Акредитација треба да осигура увођење система квалитета у програме стручног усавршавања и професионални развој кадрова. Лиценцирање је поступак којим се испитује да ли установа/организација испуњава критеријуме и услове за пружање услуга социјалне заштите те да се провјеравају и унапређује рад стручних радника. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Измјена Закона о социјалној заштити или усвајање новог прописа којим би се дефинисао начин акредитације програма обуке и лиценцирања у социјалној заштите те предвидјело доношење подзаконских аката који би детаљније описали процедуру акредитације програма и лиценцирања, ○ Утврђивање акредитованих програма и њихова реализација, ○ Утврђивање поступка лиценцирања и реализација у пракси.		
Кључни пројекти	стратешки	Увођење система осигурања квалитета у систем социјалне и породичне заштите	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Измијењен Закон о социјалној заштити или усвојен нови пропис за увођење акредитованих програма обуке и лиценцирања	не	да
	Донесен подзаконски акт о акредитацији програма обуке за стручне раднике	не	да
	Успостављен регистар акредитованих програма обука	0	1
	Број реализованих акредитованих програма обука	0	15
	Број стручних радника који су прошли акредитовани програм (број лиценци)	0	120
	Број стручних радника који су прошли минималан број сати супервизијске подршке у једној години (24)	0	100
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Кроз пружање подршке у усавршавању стручних радника омогућило би се квалитетније извршавање послова и побољшање квалитете услуге и живота корисника.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.000.000 KM Извори финансирања: — буџет – 40% — екстерни извори – 60%		
Период спровођења мјере	2024–2029.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, Завод за социјалну заштиту Републике Српске
Циљне групе	Установе социјалне заштите, стручни радници у области социјалне, породичне и дјечје заштите, струковна удружења, корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите

Мјера 3.1.2. Едукација и унапређење компетенција

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.1. Развој људских капацитета у систему социјалне, породичне и дјечје заштите		
Назив мјере	3.1.2. Едукација и унапређење компетенција		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	У погледу професионалног развоја стручних и осталих запослених радника, потребно је наставити са праксом едукација и унапређењем компетенција стручних радника. Програми едукације имају за циљ континуирано и усмјерено стручно усавршавање и усвајање практичних вјештина за рад са корисницима, са посебним акцентом на јачање капацитета стручних радника за процјену најбољег интереса дјетета у специфичним ситуацијама. Потребно је да професионалци који раде у социјалној заштити континуирано развијају личне и професионалне вјештине које ће им помоћи да се носе са изазовима у свом свакодневном раду. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Планирање и реализовање едукација у сарадњи са установама социјалне заштите, невладиним сектором и образовним институцијама, ○ Планирање и реализовање едукација у сарадњи са стручним радницима, ○ Планирање и реализовање супервизије у установама социјалне заштите.		
Кључни пројекти	стратешки	/	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Број едукација организованих од Министарства здравља и социјалне заштите, као и установа социјалне заштите	0	70
	Број едукација организованих од струковних удружења и других невладиних организација	0	90
	Број стручних радника који су били на едукацијама	0	2.500

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће квалитетнијој услузи према корисницима, а са друге стране омогућити јачање капацитета професионалаца у социјалној заштити
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 3.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 10% — екстерни извори – 90%
Период спровођења мјере	2023–2029.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, Завод за социјалну заштиту Републике Српске
Циљне групе	Установе социјалне заштите, стручни радници у области социјалне, породичне и дјечје заштите, струковна удружења, корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите

Мјера 3.1.3. Увођење и развој супервизије као унапређења квалитета рада, континуираног професионалног развоја и превенције професионалног сагоријевања

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње
Приоритет	3.1. Развој људских капацитета у систему социјалне, породичне и дјечје заштите
Назив мјере	3.1.3. Увођење и развој супервизије као унапређења квалитета рада, континуираног професионалног развоја и превенције професионалног сагоријевања
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Супервизија је препозната као облик професионалне подршке који доприноси унапређењу квалитета рада у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити, на начин да подстиче и усмјерава професионалце у њиховом континуираном професионалном и личном развоју и штити их од професионалног сагоријевања. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Увођење супервизије у установе социјалне заштите - обезбјеђивање свим стручним радницима одређени број сати супервизијске подршке током сваке године; ○ Сертификација супервизора у Републици Српској, ○ Завршетак прве Едукације за супервизију у психосоцијалном раду на Факултету политичких наука Бања Лука, ○ Успостављање постдипломског специјалистичког студија у области супервизије на Факултету политичких наука у складу са стандардима АНСЕ кроз међународну сарадњу у области супервизије у психосоцијалном раду, те на тај начин подстицање континуираног повећања броја едукованих супервизора у Републици Српској, у односу на број стручних радника,

	○ Измјена законских и подзаконских аката у циљу ефикаснијег увођења супервизије у социјалној заштити.		
Кључни стратешки пројекти	Успостављање и имплементација одрживог модела професионалне супервизије у психосоцијалном раду		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Уведен званични програм едукације из области супервизије	не	да
	Број супервизора који су стекли звање у верификованим процесима образовања од надлежних образовних институција	9	35
	Протокол о сарадњи Министарства здравља и социјалне заштите, Факултета политичких наука и Завода за социјалну заштиту	не	да
	Број установа социјалне заштите које су обезбиједиле супервизију	20	70
	Измијењени законски и подзаконски акти у сврху реализације супервизијског процеса	не	да
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће повећању квалитета рада и услуга корисницима социјалне заштите, а кроз подршку и јачање капацитета стручних радника за обављање професионалне праксе		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 3.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 0% — екстерни извори – 100%		
Период спровођења мјере	2023–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Факултет политичких наука Бања Лука, Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Завод за социјалну заштиту Републике Српске, Факултет политичких наука Бања Лука, Удружење супервизора, Установе социјалне заштите		
Циљне групе	Стручни радници у области социјалне, породичне и дјечје заштите, корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите		

3.1.4. Унапређење инспекцијског надзора у области социјалне заштите

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње
Приоритет	3.1. Развој људских капацитета у систему социјалне, породичне и дјечје заштите
Назив мјере	3.1.4. Унапређење инспекцијског надзора у области социјалне заштите

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Инспекцијски надзор над спровођењем Закона о социјалној заштити и прописа донесених на основу њега врши инспекција надлежна за социјалну заштиту. Такође, надзор над условима у погледу санитарно-хигијенског стања у објектима у којима се обавља дјелатност социјалне заштите обавља надлежна инспекција. Инспектор за социјалну заштиту обавља надзор над примјеном прописа који се односе на социјалну заштиту и у другим управним подручјима када је то одређено посебним прописом. Ова мјера подразумијева следеће активности: ○ Успостављање модела континуираног инспекцијског надзора у установама социјалне заштите (јавним и приватним), ○ Повећање броја инспектора за социјалну заштиту.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Број инспектора за социјалну заштиту	2	5
	Број планираних инспекцијских надзора за једну годину (подаци за 2022)	155	388
	Број реализованих инспекцијских надзора у установама социјалне заштите у једној години (подаци за 2022)	105	388
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће побољшању квалитета живота корисника у установама социјалне заштите за смјештај и побољшању квалитета пружања услуге према корисницима социјалне заштите		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 680.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 100%		
Период спровођења мјере	2025–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Републичка управа за инспекцијске послове Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Републичка управа за инспекцијске послове Министарство здравља и социјалне заштите		
Циљне групе	Установе социјалне заштите, корисници система социјалне заштите		

Мјера 3.2.1. Континуирано обезбјеђивање адекватних услова радног простора

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње
Приоритет	3.2. Развој материјално-техничких капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите
Назив мјере	3.2.1. Континуирано обезбјеђивање адекватних услова радног простора

Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Континуирано унапређивање и што адекватнији услови радног простора радника у установама социјалне и дјечје заштите ће довести до адекватније пружене услуге кориснику система социјалне и дјечје заштите. Ова мјера подразумева низ активности, као што су: ○ Анализа услова радних простора стручних и других радника у систему социјалне и дјечје заштите, ○ Успостављање годишњих планова за унапређење услова радног простора, ○ Набавка пословних простора за потребе Фонда за дјечију заштиту, ○ Обезбиједити сигурност запослених у установама социјалне заштите.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Урађена анализа услова радних простора у систему социјалне и дјечје заштите	не	да
	Број установа у којим су унапређени услови радног простора	7	20
	Број радних простора за потребе организационих јединица Фонда за дјечју заштиту	4	41
	Број установа социјалне заштите у којима је повећана сигурност запослених	0	70
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринеће бољем условима рада стручних и других радника у систему социјалне и дјечје заштите		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 10.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 40% — екстерни извори – 60% (ФДЗ и установе)		
Период спровођења мјере	2023–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Јавни фонд за дјечију заштиту		
Носиоци спровођења мјере	Јединице локалне самоуправе, Јавни фонд за дјечију заштиту; установе социјалне заштите		
Циљне групе	Републичке органи, органи јединица локалне самоуправе, стручни радници, корисници социјалне и дјечје заштите		

3.2.2. Континуирано обезбјеђивање адекватних услова смјештајног капацитета корисника у установама социјалне и дјечје заштите чији је оснивач Република

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.2. Развој материјално-техничких капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите		
Назив мјере	3.2.2. Континуирано обезбјеђивање адекватних услова смјештајног капацитета корисника у установама социјалне и дјечје заштите чији је оснивач Република		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Унапређењем услова смјештаног капацитета у установама би се стекли бољи услови за живот и боравак корисника који су у институционалном облику збрињавања. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Анализа тренутних услова смјештајних капацитета корисника система социјалне и дјечје заштите, ○ Дефинисање приоритетне листе установа у којима је неопходно унаприједити услове смјештајних капацитета, ○ Континуирано праћење потреба установа социјалне и дјечје заштите за смјештај корисника специфично у односу на смјештајне капацитете.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Прикупљени и обрађени подаци о тренутним условима смјештајних капацитета	не	да
	Број установа у којим су унапређени услови смјештајних капацитета	7	8
	Унапређени смјештајни капацитети за задовољење развојних потреба дјеце и омладине	не	да
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће бољим смјештајним капацитетима корисника система социјалне и дјечје заштите		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 10.000.000 KM Извори финансирања: — буџет – 70% — екстерни извори – 30%		
Период спровођења мјере	2023–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Установе социјалне заштите за смјештај корисника чији је оснивач Влада, Јавни фонд за дјечију заштиту		
Циљне групе	Корисници система социјалне и дјечје заштите		

Мјера 3.2.3. Редеофинисање минималних услова за почетак рада установа социјалне заштите и обављање дјелатности социјалне заштите

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.2. Развој материјално-техничких капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите		
Назив мјере	3.2.3. Редеофинисање минималних услова за почетак рада установа социјалне заштите и обављање дјелатности социјалне заштите		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Ова мјера подразумијева измјену аката који се односе на оснивање установа социјалне заштите, као и бављење дјелатношћу социјалне заштите, њихов почетак рада и услове неопходне за рад. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Анализа тренутног оквира који прописује начин оснивања установа социјалне заштите, ○ У односу на стање на терену, прилагодити могућност оснивања установа социјалне заштите стварним потребама корисника, ○ Адекватније прописати начин рада установа социјалне заштите за смјештај корисника, ○ Унаприједити могућност бављења дјелатношћу социјалне заштите.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Усвојен нови / измијењен и допуњен подзаконски акт који регулише област оснивања установа социјалне заштите	не	Да
	Број новооснованих установа социјалне заштите без смјештаја корисника	0	15
	Број новооснованих установа социјалне заштите за смјештај корисника	0	15
	Број стручних радника који раде у новооснованим установама социјалне заштите без смјештаја корисника (на локалном нивоу – дневни центри и сл.)	0	50
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће бољим условима у којима се пружа адекватнија услуга система социјалне заштите, као и здравствене и друге заштите корисника		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 5.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 100% — екстерни извори – 0%		
Период спровођења мјере	2023–2029.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Оснивачи установа социјалне заштите
Циљне групе	Корисници система социјалне заштите, оснивачи установа социјалне заштите, републички органи, органи јединица локалне самоуправе, невладине организације, приватни домови за старија лица која се односе на смјештај корисника у систему социјалне заштите

3.2.4. Успостављање система лиценцирања установа социјалне заштите ради повећања квалитета пружања услуга

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.2. Развој материјално-техничких капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите		
Назив мјере	3.2.4. Успостављање система лиценцирања установа социјалне заштите ради повећања квалитета пружања услуга		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Кроз поступак лиценцирања установа социјалне заштите као и лиценцирања стручних радника испуњавају се стандарди за пружање услуга социјалне заштите, одређеног дијела посла из специјализованих стручних послова из домена социјалне заштите или супервизијских послова, правних послова и сл. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Дефинисање критеријума и стандарда за установе социјалне заштите ради пружања услуга у области социјалне заштите, ○ Дефинисање установа/организација које подлијежу лиценцирању, ○ Дефинисање услова за издавање лиценце, ○ Дефинисање начина вођења и садржаја регистра који ће се односити на лиценцирање пружаоца услуга социјалне заштите.		
Кључни стратешки пројекти	Успостављање поступка система лиценцирања установа социјалне заштите, односно пружаоца услуга социјалне заштите, који испуњава критеријуме и стандарде за пружање услуга у области социјалне заштите		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Успостављен регистар лиценцираних установа пружаоца услуга социјалне заштите	не	да
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће испуњавању критеријума и стандарда за пружање услуга из области социјалне заштите		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 500.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 10% — екстерни извори – 90%		

Период спровођења мјере	2023–2029.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Завод за социјалну заштиту Републике Српске
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Завод за социјалну заштиту Републике Српске
Циљне групе	Републички органи, органи јединица локалне самоуправе, невладине организације које се баве пружањем услуга из домена социјалне, дјечје и породично-правне заштите, приватни домови за старија лица која се односе на смјештај корисника у систему социјалне заштите, корисници система социјалне заштите

3.3.1. Подршка раду Завода за социјалну заштиту

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.3. Развој организационих капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите		
Назив мјере	3.3.1. Подршка раду Завода за социјалну заштиту		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Рад Завода за социјалну заштиту ће допринијети бољем функционисању система социјалне, дјечје и породичне заштите на подручју Републике Српске кроз праћење, унапређење, планирање, подстицање развоја и обављање истраживачких и стручних послова у области социјалне заштите. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Успостављање начина лиценцирања стручних радника из области социјалне заштите, ○ Успостављање начина лиценцирања установа социјалне заштите, ○ Доношење различитих акредитованих програма обука за стручне раднике, ○ Успостављање процеса супервизије у установама социјалне заштите, ○ Унапређење постојећих истраживања из области социјалне заштите ради праћења социјалних појава и проблема, ○ Програми који се односе на смањење професионалног сагоријевања код стручних радника.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Успостављање начина лиценцирања стручних радника	не	да
	Успостављање начина лиценцирања установа социјалне заштите	не	да

	Доношење акредитованих програма обуке за стручне раднике	не	да
	Број реализованих истраживања из области социјалне заштите	0	10
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере ће, кроз подршку стручном кадру, адекватније одговорити на потребе корисника из области социјалне, дјечје и породичне заштите		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 5.000.000 KM Извори финансирања: — буџет – 90% — екстерни извори – 10%		
Период спровођења мјере	2023–2024.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите Завод за социјалну заштиту		
Циљне групе	Установе социјалне заштите, стручни и други радници у систему социјалне заштите, корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите		

Мјера 3.3.2. Оснивање и почетак рада Центра за васпитање дјеце и омладине

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.3. Развој организационих капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите		
Назив мјере	3.3.2. Оснивање и почетак рада Центра за васпитање дјеце и омладине		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Оснивањем Центра за васпитање дјеце и омладине предузимале би се превентивне мјере и обезбиједило би се збрињавање, васпитање и образовање, здравствена заштита дјеце и омладине са поремећајима у понашању и извршавала васпитна мјера упућивање малољетника у васпитну установу. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Оснивање Центра за васпитање дјеце и омладине, ○ Подршка дјечи са поремећајима у понашању од стручних радника кроз институционално збрињавање, ○ Развијање превентивних мјера заштите и подршке, ○ Унапређење холистичког дјеловања система здравствене и социјалне заштите усмјереног према дјечи и омладини са поремећајима у понашању, ○ Системско пружање подршке кроз мултисекторску сарадњу.		
Кључни стратешки пројекти	Оснивање Центра за васпитање дјеце и омладине		
	Индикатори	Полазне	Циљне

Индикатори за праћење резултата мјере		вриједности**	вриједности***
	Број превентивних мјера заштите и подршке	0	15
	Број дјеце и омладине са поремећајима у понашању којима је пружена системска подршка	0	30
	Увезан и уједначен систем пружања подршке дјечи и омладини са поремећајима у понашању из система социјалне и здравствене заштите	не	да
	Број субјеката заштите који су укључени у системско пружање подршке кроз мултисекторску сарадњу	0	5
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће адекватном збрињавању дјеце и омладине са поремећајима у понашању, кроз пружање превентивних мјера усмјерено специфично према њима, као и адекватном оспособљавању малољетника којима је изречена заводска мјера упућивања у васпитну установу за учињено кривично дјело		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 7.000.000 KM Извори финансирања: — буџет – 90% — екстерни извори – 10%		
Период спровођења мјере	2025–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, установе социјалне заштите, судови и тужилаштва		
Циљне групе	Корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите и малољетници којима је изречена заводска васпитна мјера упућивања у васпитну установу		

3.3.3. Унапређење доступности и уједначености социјалне заштите на локалном нивоу

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње
Приоритет	3.3. Развој организационих капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите
Назив мјере	3.3.3. Унапређење доступности и уједначености социјалне заштите на локалном нивоу
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Потребно је унаприједити организационе капацитете центара за социјални рад како би се постигла боља ефикасност и повећала доступност социјалне заштите на локалном нивоу. На овај начин би се избјегле потешкоће због неизмиривања обавеза према корисницима који су остварили права и пружаоцима услуга. Такође би се смањила

	разлика на локалном нивоу у неуједначеном приступу доступности социјалне заштите у складу са потребама корисника. За реализацију ове мјере важно је унаприједити партнерске односе између установа социјалне заштите и оснивача. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Анализа ефикасности рада центра за социјални рад, ○ Анализа доступности социјалне заштите у складу са потребама корисника у ЈЛС, ○ Дефинисање приједлога мјера за унапређење ефикасности рада центра за социјални рад и доступности социјалне заштите у складу са потребама корисника, ○ Јачање партнерског односа центра за социјални рад и оснивача, ○ Унапређење контроле извршења обавеза према корисницима по признатим правима, ○ Развијање механизма за континуирано и благовремено извршење обавеза према корисницима и пружаоцима права и услуга из социјалне заштите.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Урађена анализа ефикасности рада центра за социјални рад	не	да
	Урађена анализа доступности социјалне заштите у складу са потребама корисника у ЈЛС	не	да
	Дефинисан приједлог мјера за унапређење ефикасности рада центра за социјални рад	не	да
	Број ЈЛС које извршавају у законом предвиђеном року обавезе према корисницима	58	63
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће ефикасности, доступности и уједначености социјалне заштите		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 30.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 10% — екстерни извори – 90%		
Период спровођења мјере	2025–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство финансија Министарство управе и локалне самоуправе, ЈЛС, установе социјалне заштите		
Циљне групе	Корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите, републички органи, јединице локалне самоуправе, установе социјалне заштите		

3.4.1. Континуирана промоција добрих пракси и размјена искустава

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.4. Јачање међународне и међусекторске сарадње		
Назив мјере	3.4.1. Континуирана промоција добрих пракси и размјена искустава		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Континуирана промоција добрих пракси и размјена искустава представља један од предуслова за јачање капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и доприноси њиховом даљем развоју на свим нивоима. Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Унапређење система развојем сарадње са међународним организацијама и потицање регионалне сарадње, ○ Унапређење капацитета система социјалне, дјечје и породично-правне заштите на пољу спровођења пројеката на нивоу локалне, ентитетске и регионалне сарадње, ○ Израда планова сарадње (протоколи, меморандуми, споразуми), ○ Иницирање и организовање заједничких скупова и размјена искустава, ○ Изградња капацитета у систему социјалне, дјечје и породично-правне заштите за коришћење претприступних фондова, донаторских средстава и средстава из других екстерних извора.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Број активности/пројеката међународне и регионалне сарадње усмјерене на размјену најбољих пракси у области социјалне, породичне и дјечје заштите	0	5
	Број активности/пројеката локалне и регионалне сарадње усмјерене на размјену најбољих пракси у области социјалне, породичне и дјечје заштите	0	15
	Број потписаних планова сарадње – протокола, меморандума, споразума међуинституционалне сарадње	0	10
Развој међусекторске сарадње на локалном нивоу Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће унапређењу међусекторске сарадње на нивоу локалне заједнице, Републике, као унапређењу регионалне и међународне сарадње у области социјалне, породичне и дјечје заштите		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.500.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 20% — екстерни извори – 80%
Период спровођења мјере	2023–2029.
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, установе социјалне заштите, међународне организације, удружења грађана, јединице локалне самоуправе, институције за високо образовање
Циљне групе	Републичке и локалне институције, корисници система социјалне, дјечје и породично-правне заштите

3.4.2. Партнерство система социјалне и здравствене заштите у холистичком приступу унапређења социјалне и здравствене бриге за грађане

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.4. Јачање међународне и међусекторске сарадње		
Назив мјере	3.4.2. Партнерство система социјалне и здравствене заштите у холистичком приступу унапређења социјалне и здравствене бриге за грађане		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Потребно је унаприједити сарадњу на свим нивоима у остваривању мјера здравствене и социјалне заштите са фокусом на јачању холистичког приступа и унапређења здравствене бриге и социјалног благостања становништва, у свим аспектима, са фокусом на заштиту менталног здравља. Ова мјера подразумева низ активности, као што су: ○ Развој сарадње система социјалне и здравствене заштите у области заштите и унапређења менталног здравља, ○ Коришћење искустава из региона и најбољих пракси у холистичком приступу и партнерству система социјалне и здравствене заштите, ○ Организовање примарне здравствене заштите у склопу установа социјалне заштите за смјештај корисника.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Унапређење постојећих капацитета у заједници на пољу унапређења услуга које су у функцији заштите менталног здравља	не	да
	Нови модели сарадње између система социјалне и здравствене заштите	0	15

	Број заједничких активности / скупова размјене искустава система социјалне и здравствене заштите	0	20
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће смањењу препознатих слабости система здравствене и социјалне заштите, превенцији и јачању програма подршке породицама и члановима породичног домаћинства у циљу унапређења здравља и благостања		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 2.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 50% — екстерни извори – 50%		
Период спровођења мјере	2024–2027.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, установе здравствене заштите, установе социјалне заштите, међународне организације, удружења грађана		
Циљне групе	Корисници система здравствене и социјалне заштите		

3.4.3. Унапређење сарадње са невладиним сектором

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.4. Јачање међународне и међусекторске сарадње		
Назив мјере	3.4.3. Унапређење сарадње са невладиним сектором		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Потребно је јачати сарадњу владиног и невладиног сектора како би се њиховим заједничким дјеловањем пружила адекватна подршка грађанима и изградили неопходни капацитети у социјалној, породичној и дјечјој заштити, у складу са постојећим и потенцијалним потребама друштва Развој сарадње са невладиним сектором подразумијева активности: ○ на унапређењу капацитета невладиног сектора, ○ на унапређењу партнерског приступа и ○ на унапређењу области хуманитарне дјелатности.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***
	Доношење закона који уређује област хуманитарне дјелатности	не	да
	Реализоване заједничке активности/пројекти у сарадњи са невладиним сектором	не	да

	Број невладиних организација које испуњавају услове за пружање услуга социјалне, породичне и дјечје заштите	7	20
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће унапређењу области пружања услуга на нивоу локалне заједнице, а посебно развоју иновативних пракси, развијању и већој доступности основних и проширених права (помоћ у кући, персонална асистенција, дневно збрињавање), као и уређење области хуманитарне дјелатности		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 1.000.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 30% — екстерни извори – 70%		
Период спровођења мјере	2024–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, установе социјалне заштите, невладине организације, јединице локалне самоуправе		
Циљне групе	Невладине организације и корисници система социјалне, дјечје и породично-правне заштите		

3.4.4. Јачање сарадње свих субјеката заштите у кризним и ванредним ситуацијама

Веза са стратешким циљем	Стратешки циљ 3. Повећати степен изграђености капацитета у социјалној, дјечјој и породично-правној заштити и јачати механизме међусекторске подршке и сарадње		
Приоритет	3.4. Јачање међународне и међусекторске сарадње		
Назив мјере	3.4.4. Јачање сарадње свих субјеката заштите у кризним и ванредним ситуацијама		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*	Потребно је јачати сарадњу свих субјеката заштите у кризним и ванредним ситуацијама, а имајући у виду искуства и кризне ситуације које су се дешавале у скорије вријеме (пандемија, елементарне непогоде и сл.). Ова мјера подразумијева низ активности, као што су: ○ Јачање мултисекторске сарадње са свим субјектима заштите и спасавања у кризним и ванредним ситуацијама, ○ Јачање капацитета установа социјалне заштите и пружаоца услуга социјалне заштите у области изградње отпорности на кризне и ванредне ситуације, ○ Заједничко и проактивно дјеловање свих субјеката заштите у циљу подизања свијести јавности о улози система социјалне, дјечје и породично-правне заштите.		
Кључни стратешки пројекти	/		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне вриједности**	Циљне вриједности***

	Редовно ажуриране процјене ризика корисника у стању социјалне потребе	5	62
	Број центара за социјални рад у локалним штабовима за управљање ванредним ситуацијама	36	51
	Донесене стандардне оперативне процедуре поступања у ванредним ситуацијама у установама социјалне заштите	5	100
	Интеграција програма смањења ризика од катастрофа на нивоу стратешког планирања локалних заједница	5	62
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере допринијеће јачању отпорности установа социјалне заштите стварањем претпоставки за унапређење система социјалне, породичне и дјечје заштите у одговору на кризне и ванредне ситуације и развојем сарадње са субјектима заштите и спасавања на нивоу Републике и локалне заједнице		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Износ: 3.500.000 КМ Извори финансирања: — буџет – 10% — екстерни извори – 90%		
Период спровођења мјере	2023–2029.		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите		
Носиоци спровођења мјере	Министарство здравља и социјалне заштите, јединице локалне самоуправе		
Циљне групе	Установе социјалне заштите, стручни радници у систему социјалне заштите, невладине организације, корисници система социјалне, породичне и дјечје заштите		

* Уколико за наведену мјеру постоји дефинисани стратешки пројекат, наводи се у склопу поља *Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања*.

** Колона „Полазне вриједности“ односи се на годину израде стратешког документа.

*** Колона „Циљне вриједности“ се обично односи на посљедњу годину спровођења стратешког документа.

Правни оквир за Стратегију

Устав Републике Српске,

1. **Закон о социјалној заштити** („Службени гласник Републике Српске“ бр 37/12,90/16, 94/19,42/20 и 36/22),

Сprovedбени акти Закона о социјалној заштити:

1. Правилник о утврђивању способности лица у поступку остваривања права из социјалне заштите и утврђивању функционалног стања корисника („Службени гласник Републике Српске“, бр, 116/12, 111/13 и 9/17),
2. Правилник о хранитељству („Службени гласник Републике Српске“, број 27/14),
3. Правилник о остваривању права на помоћ и његу у кући („Службени гласник Републике Српске“, број 2/14),
4. Правилник о остваривању права на дневно збрињавање („Службени гласник Републике Српске“, број 2/14),
5. Правилник о поступку утврђивања висине тјелесног оштећења („Службени гласник Републике Српске“, број 14/20),
6. Правилник о процјени потреба и усмјеравању дјеце и омладине са сметњама у развоју („Службени гласник Републике Српске“, бр. 117/12 и 16/18),
7. Правилник о учешћу у трошковима смјештаја у установу и збрињавања у хранитељску породицу („Службени гласник Републике Српске“, број 88/13),
8. Правилник о вођењу евиденција у социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“, број 113/16),
9. Правилник о условима за оснивање установа социјалне заштите и обављање дјелатности социјалне заштите („Службени гласник Републике Српске“, број 90/17),
10. Правилник о садржају и начину вођењу Регистра социјалних установа („Службени гласник Републике Српске“, број 5/14),
11. Правилник о обављању приправничког стажа у области социјалне заштите („Службени гласник Републике Српске“, број 14/17),
12. Правилник о самосталном обављању послова социјалне заштите („Службени гласник Републике Српске“, број 90/17),
13. Правилник о утврђивању цијена услуга смјештаја корисника („Службени гласник Републике Српске“, број 12/13),
14. Правилник о вршењу стручног надзора („Службени гласник Републике Српске“, број 15/15),
15. Упутство о спровођењу савјетовања („Службени гласник Републике Српске“, број 88/17),
16. Упутство о супервизији у установама социјалне заштите („Службени гласник Републике Српске“, број 43/17) и
17. Упутство о начину исплате средстава јединицима локалне самоуправе („Службени гласник Републике Српске“, број 59/12).

2. **Закон о дјечјој заштити** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 114/17, 122/18, 107/19 и 119/21)

Сprovedбени акти Закона о дјечјој заштити:

1. Правилник о поступку утврђивања потреба дјетета до три године живота за појачаном његом, од овлашћеног доктора медицине,
2. Правилник о поступку утврђивања потребе дјетета са сметњама у развоју за појачаном родитељском његом и бригом од овлашћене здравствене установе,
3. Правилник о евиденцији у дјечјој заштити („Службени гласник Републике Српске“, број 74/18) и
4. Правилник о поступку утврђивања потребе за посебном његом дјетета коју пружа родитељ-његоваатељ или његоваатељ („Службени гласник Републике Српске“, број 27/20).

3. **Породични закон** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 54/02,41/08 и 63/14) (Нови Породични закон упућен у форми Нацрта у скупштинску процедуру),

4. **Закон о заштити од насиља у породици Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 102/12, 108/13, 82/15 и 84/19),

Сprovedбени акти Закона о заштити од насиља у породици Републике Српске:

1. Правилник о стандардима за реализацију сигурне куће,
2. Правилник о садржају и начину вођења Регистра сигурних кућа,
3. Правилник о начину додјеле средстава сигурним кућама,
4. Правилник о садржају евиденције и извјештаја о насиљу у породици,
5. Правилник о начину спровођења заштитних мјера које су у надлежности Министарства унутрашњих послова,
6. Правилник о начину и мјесту спровођења заштитне мјере - обавезан психосоцијални третман,
7. Правилник о начину и мјесту спровођења заштитне мјере - обавезно лијечење од зависности и
8. Правилник о поступку и начину спровођења процјене ризика.

5. **Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/10, 61/13 и 68/20),

Сprovedбени акти Закона о заштити И поступању са дјецом И малољетницима у кривичном поступку Републике Српске:

1. Правилник о примјени посебних обавеза према малољетним учиниоцима кривичних дјела,
2. Правилник о примјени васпитних препорука,
3. Правилник о дисциплинској одговорности,
4. Правилник о примјени мјере полицијског упозорења малољетним учиниоцима кривичних дјела,

5. Правилник о кућном реду за извршење васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом,
6. Правилник о организацији и начину извршења казне малољетничког затвора ,
7. Упутство о начину вођења евиденција о изреченим васпитним мјерама и
8. Програм стручне обуке и едукације.
6. **Кривични законик Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/17, 104/18, 15/21 и **89/21**),
7. **Закон о кривичном поступку Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21),
8. **Закон о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 121/12/12, 46/17, 66/18 и 111/21)
9. **Закон о здравственој заштити** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 106/09 и 44/15) (Нови Закон упућен у скупштинску процедуру у форми Приједлога),
10. **Закон о заштити менталног здравља** („Службени гласник Републике Српске“, број 67/20),
11. **Закон о здравственом осигурању** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 01/09, 106/09, 110/16, 94/19, 44/20 и 37/22), (Нацрт закона о обавезном здравственом осигурању упућен у скупштинску процедуру),
12. **Закон о раду** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/16, 66/18, 91/21 и 119/21),
13. **Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 37/12 и 82/15),
14. **Закон о пензијском и инвалидском осигурању** („Службени гласник Републике Српске“, бр. 134/11, 82/13, 96/13, 103/15, 111/21 и 15/22),
15. **Закон о рјешавању сукоба закона са прописима других земаља у одређеним односима** („Службени лист СФРЈ“, бр. 43/82, 72/82 и „Службени гласник Републике Српске“, број 21/92),
16. **Закон о друштвеном предузетништву Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“, број 111/21),
17. **Закон о социјалном становању Републике Српске** („Службени гласник Републике Српске“, број 54/19),
18. **Стратегија развоја социјалног становања Републике Српске (2020–2030)**,
19. **Споразум о начину и поступку коришћења здравствене заштите осигураних лица на територије БиХ, ван територије ентитета, односно Дистрикта Брчко коме осигурана лица припадају** („Службени гласник Републике Српске“ број 9/02),
20. **Споразум између Савезне Републике Југославије и Босне и Херцеговине о социјалном осигурању** („Службени гласник БиХ – Међународни уговори).

Међународни правни оквир

1. Универзална Декларација о људским правима (1948),
2. Европска Конвенција о заштити људских права и основних слобода (1950) и оквирни протоколи,
3. Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966),
4. Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966),
5. Европска социјална повеља (1961, ревидирана 1996),
6. Конвенција о правима дјетета (1989),
7. Препоруке УН Комитета о правима дјетета ,
8. Препоруке УН Комитета за економска, социјална и културна права,
9. Програм Уједињених нација за одрживи развој 2030 (Агенда 2030),
10. Конвенција о правима особа са инвалидитетом (2006),
11. Конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације (1965),
12. Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације над женама (1979),
13. Оквирна Конвенција за заштиту националних мањина (1994),
14. Конвенција Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици – Истанбулска конвенција (2011),
15. Конвенција Савјета Европе о заштити дјеце од сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе – Ланзароте (2007),
16. Конвенција МОП-а бр. 102 о минималној норми социјалног осигурања (1952),
17. Стандардна минимална правила Уједињених нација за администрацију правосудног система за малољетне преступнике – Пекиншка правила (1985),
18. Смјернице Уједињених нација за превенцију малољетничке делинквенције- Ријадске смјернице (1990),
19. Правила Уједињених нација о заштити малољетника лишених слободе – Хаванска правила (1990),
20. Стандардна минимална правила Уједињених нација за алтернативне казнене мјере – Токијска правила (1990),
21. Резолуција број 1997/30 Економског и социјалног савјета Уједињених нација за спровођење малољетничког правосуђа,
22. Смјернице за дјеловање према дјечи у систему кривичног правосуђа – Бечке смјернице (1997),
23. Директива 79/7/ЕЕЦ о прогресивној имплементацији принципа једнаког третмана за мушкарце и жене по питањима социјалне сигурности,
24. Конвенција Савјета Европе о борби против трговине људима (2005),
25. Директива 2011/36 ЕУ о спречавању и сузбијању трговине људима и заштити жртава трговине људима,
26. Директива 2011/93 ЕУ о сузбијању сексуалног злостављања и сексуалног искориштавања дјеце и дјечје порнографије,

27. Директива 2011/95 ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите, за јединствени статуса избјеглица или особа које испуњавају услове за супсидијарну заштиту, те садржај одобрене заштите,
28. Директива 2021/29 ЕУ о успостављању минималних стандарда за права, подршку и заштиту жртава кривичних дјела,
29. Директива 2016/801 ЕУ о условима уласка и боравка држављана трећих земаља у сврху истраживања, студија, оспособљавања, волонтерства, размјена ученика или образовних пројекта,
30. Конвенција о остваривању алиментационих захтјева у иностранству (1956).